PRIVATISERING AF BRANDSLUKNING.

©MORTEN BO
AMALIEVEJ 4
1875 KØBENHAVN V

INDHOLDSFORTEGNELSE.

SIDE.

PROJEKTET SENDT TIL..... 1.

LÆSEVEJLEDNING..... 3.

1. PROBLEMFORMULERING..... 5.

2. FORLØBSBESKRIVELSE..... 7.

3. PRÆSENTATION AF TEORIAFSNIT..... 61.
3.1. Begrebsdefinering Pareto optimalitet..... 64.

4. DET IDEALTYPISKE MARKED..... 65.

5. MARKEDSIMPERFEKTIONER..... 69.
5.1. Kollektive goder..... 69.
5.2. Meritgoder..... 70.
5.3. Naturlige monopoler..... 71.
5.4. Eksternaliteter..... 72.
5.4.1. Negative eksternaliteter..... 72.
5.4.2. Positive eksternaliteter..... 73.

6. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER TIL AFSNITTET OM MARKEDET. 74.

7. INDLEDNING TIL BUREAUKRATIAFSNIT..... 75.
7.1. Begrebsdefinering: Bureaukrati..... 77.

8. WEBERS BUREAUKRATIOPFATTELSE..... 79.
8.1. Afsluttende bemærkninger til Webers bureaukrati opfattelse..... 81.

9. INDLEDNING TIL PUBLIC CHOISE AFSNIT..... 83.

SIDE.

9.1. Medianvælgerteoremet..... 85.

10. POLITISKE IMPERFEKTIONER..... 86.

11. BUREAUKRATISKE IMPERFEKTIONER..... 88.

12. AFRUNDING AF PUBLIC CHOICE AFSNIT..... 90.
12.1. Redifinering af ejendomsretten..... 92.

13 NOTER..... 97.

14. INDLEDNING TIL TEORETISK EMPIRISK AFSNIT..... 100

15. VORES AFGRÆNSNING AF PRIVATISERING..... 101.
15.1. Udlicitering..... 101.

16. BRANDSLUKNING SOM EKSEMPEL PÅ UDLICITERING..... 103.
16.1. Brandslukning (og ambulancekørsel)..... 103.
16.2. Hvad er brandslukning?..... 106.

17. UDLICITERING HOS OLE P. KRISTENSEN, I PRIVATI-
RINGSRAPPORTEN OG I FORHOLD TIL ASSENS..... 107.
17.1. Omkostningsreduktion?..... 108.
17.2. Andre argumenter, der heller ikke gjaldt i
Assens..... 108.
17.3. Konkurrencemomentet?..... 109.
17.4. Er kommunerne selv konkurrencedygtige?..... 110.
17.5. Privates "Stor og samdriftsfordele"..... 111.
17.5.1. Men det har sine konsekvenser! 111.
18. ADSKILDELSEN AF PRODUCENTEN OG DEN MYNDIGHED,
DER BESTEMMER OMFANGET AF PRODUKTIONEN..... 114.

19. PERSPEKTIVERING..... 117.

20. NOTER..... 118.

SIDE.

21. KONKLUSION OG / ELLER PERSPEKTIVERING..... 120.

22. INDLEDNING TIL VURDERING AF OLE P: KRISTENSENS UNDERSØGELSE..... 124.

23. DEFINITION AF EFFEKTIVITETSBEGREBET..... 124.

24. OMKOSTNINGERNE VED KOMMUNALT BRANDVÆSEN..... 127.

25. DEFINITION AF BEGREBET PRODUKTIVITET..... 131.

26. METODE..... 134.

27. KONKLUSION..... 136.

28. NOTER..... 137.

29. LITTERATURLISTE. BØGER..... 138.

30. LITTERATURLISTE. ARTIKLER..... 141.

30. BILLAGSFORTEGNELSE..... 142.

Projektet er sendt til følgende.

Ole P. Kristensen.
Lektor på Århus Universitet. Institut for Statskundskab.

Peter Hjort.
Redaktør: Brandmanden og Sygeplejesken.

Sussi Pallesen.
Landtransportskolen.

Københavns Brandvæsen.

Claus Andersen.
Tidligere kommunalt ansat brandmand i Assens.

A. P. Nielsen.
Viceborgmester i Assens.

Ib Dahlsflet.
Brandinspektør i Assens.

Peter Taysen.
Borgmester i Assens.

Poul W. Falck.
Direktør i Falcks redningskorps.

Søren Sørensen.
Brandmand i Gentofte.

Søren Lydestad.
Brandinspektør i Gundsø.

Frederik Madsen.
Stud. Jur. på Kbh. Universitet.

Morten Bo.
Fotograf.

Vi takker alle for den store hjælpsomhed, og interesse for vores arbejde.
Iøvrigt en speciel tak til vores vejledere Jørgen Lerche Nielsen og Herman Schmid.
Billederne i projektet er bragt med Morten Bo. og Peter Hjorts tilladelse.

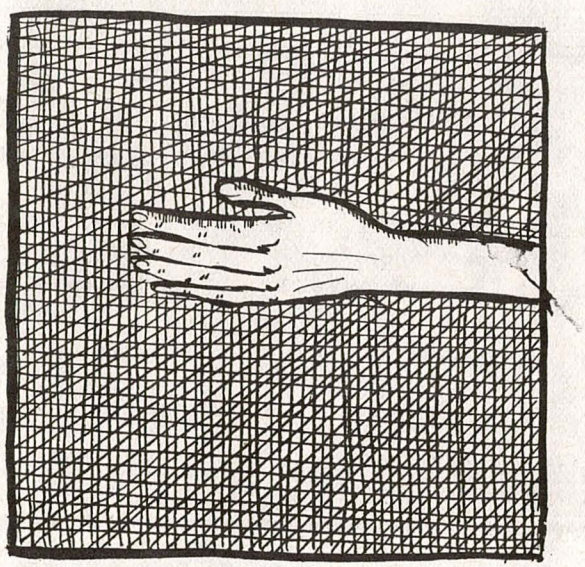

LÆSEVEJLEDNING.

Denne læsevejledning indeholder en kort oversigt over projektets hovedafsnit, samt en kortfattet "beskrivelse" af indholdet i de enkelte hovedafsnit. Vejledningen skulle gerne fungere som en hjælp for de læsere, der ikke har lyst til at læse projektet fra ende til anden.

Projektet er opdelt i følgende hovedafsnit:

FORLØBSBESKRIVELSE.

Er spændende læsning, specielt da dette afsnit indeholder en grundig beskrivelse af, hvordan vi arbejdede med projektet. Endvidere er det også historier om, hvordan vi har arbejdet med andet en læsning af teoretisk litteratur, som jo er en anden side af vores studie.
Forløbbeskrivelsen bør læses i sin helhed. Dog kan vores undersøgelse på side (42) læses separat.

TEORETISK AFSNIT.

Vi arbejder som bekendt også teoretisk, og vi forsøger i dette afsnit, at behandle privatiseringstanken i en teoretisk ramme. Det kan virke tungt, og kan udemærket springes over.

TEORETISK EMPIRISK AFSNIT.

Her forsøger vi at knytte vores "praktiske" erfaringer fra brand rednings og ambulance området sammen med regeringens privatiseringsforslag. Kan anbefales.

KONKLUSION / PERSPEKTIVERING.

Her samles trådene, og vi anlægger nogle politiske betragtninger på konsekvenserne af privatisering, specielt i relation til brand redning og ambulancetjenesten.

VURDERING AF KRISTENSENS UNDERSØGELSE.

Er vores forsøg på, at forstå en undersøgelse af rentabilitet ved brandberedskaber i kommunalt regie.

BILAGSDEL.

En samling af artikler og andet relevant materiale for projektet. Vi kan anbefale alle at læse Peter Hjorts artikel om Assenssagen (s. 198), da det er en forudsætning for at få noget ud af projektet. Endvidere indeholder bilagssamlingen egne artikler.

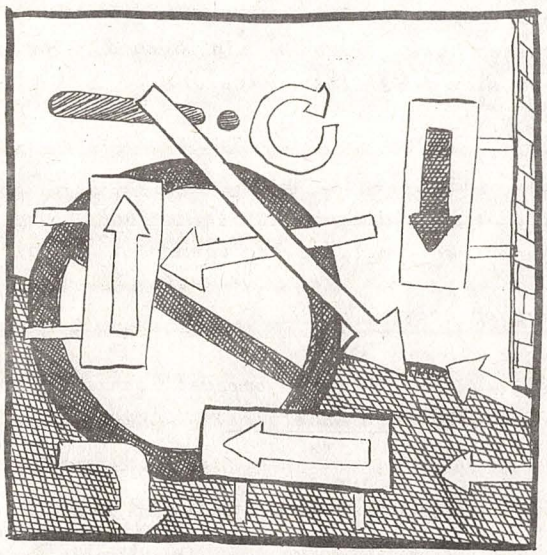

Problemformulering.

På områderne brandslukning, ambulancekørsel og redningstjeneste er privat drift opstået gennem et langt historisk forløb. "Privatiseringen" har på disse områder eksisteret længe før den borgerlige fløj fik den introduceret i medierne/offentligheden. Man kan sige at der på disse områder er tale om privatisering i en moden fase.

Mulighederne for i dansk sammenhæng, gennem konkret empirisk arbejde, at undersøge konsekvenserne af udlicitering, samt hensynet til alsidigheden i privatiserinsklyngens undergrupper, gør det naturligt for os at tage udlicitering på brandslukningsområdet op som emne for projektarbejdet.

I dette vil vi søge at fremhæve/ belyse/ afdække nogle af de mekanismer der opstår i kølvandet på privat drift af offentlige ansvarsområder.

Vi har set uregelmæssigheder i forbindelse med netop udliciattion på brandslukningsområdet og vil derfor undersøge i hvilket omfang disse kan være affødt af såkaldte markedsmekanismer.

Dybest set drejer privatiseringsdebatten sig om et valg mellem to allokeringsmekanismer, markedet og det politisk burokratiske system. Dette afføder nogle spørgsmål som vi i det følgende vil ridse op : Svarer idealforestillingen om udbudsprivatisering (specifikt udbudsprivatisering på brandslukningsområdet) som det er tegnet i bl.a. privatiseringsrapporten til det som vi, netop i kraft af den fremskredne udvikling, er i stand til at konstatere ved empirisk markarbejde? Hvis dette ikke er tilfældet, hvad vi har en ide om, hvad kan da uoverensstemmelsen skyldes ?

Kan der anlægges rentabilitetsbetragtninger i sammenligningen af kommunale respektive private brandvæsener? Er det reelt når det er økonomiske besparelser der fremhæves i argumentationen for privatisering, eller er der ved privatisering tale om politiske valg og i givet fald, hvilke teoretiske elementer kan fremdrages som legitimering af privatiseringstanken? Sagt på en anden måde. I hvilket ideologiske/politiske miljø har privatiseringstanken taget sit udspring og hvordan forholder vi os til det ? Er markedet det politisk burokratiske system overlegent i relation til ressourceallokering ?

Alle disse spørgsmål mødes i et : Hvilke farer ligger i at lade private varetage funktioner af kollektiv, fælles karakter.

Studieforløbsbeskrivelse for Falckgruppen hus 3.2.5 sam.bas.2.år.

Gruppen består af : Maiken Kjærulff
Tine Trærup
Jens Breum
Stig Nørgård.

Vi er en undergruppe i privatiseringsklyngen og arbejder med udlicitering/udbudsprivatisering på brandslukningsområdet. Vores empiriske udgangspunkt er et privatiseringsforløb fra Assens kommune på Fyn.

Indledning.

Denne studieforløbsbeskrivelse er tænkt som en samlende kraft i et puslespil af de middelsvære. Projektets forskellige brikker er tilføjet i den kronologiske rækkefølge de er fremkommet. Ved denne fremgangsmåde håber vi at skabe et overskueligt billede af et sammenhængende men spraglet projekt. Ideen er,at det skal være muligt at focusere på de dele af projektet, der med udgangspunkt i studieforløbsbeskrivelsen måtte virke interessante, gumpetunge, geniale, famlende, svage, nye eller krummelurede alt efter personlige præferancer. Dette er kort sagt en tilnærmelsesvis fagligt orienteret indføring i et meget sammensat projekt.

Hvorfor fællesprojekt og formidling?

I efteråret 83 var huset præget af en kollektiv skoletræthed. Et ellers rart og nogenlunde velfungerende fagligt og socialt miljø syntes at smuldre bort i udefinerbare frustrationer. Det manifesterede sig ved at færre og færre kom til arbejdet i teoriklyngerne, til vejlederoplæggene og de pseudoterapeutiske husmøder. Nogle følte et begyndende ubehag ved huset. Andre, de lidt smarte, fandt en harmoni gennem et halleluja til erhvervsarbejdet, den mest udbredte fraværsform på RUC. Enkelte var på nippet til at springe helt fra. Dårlige vibrationer bredte sig og gav fornemmelsen af en ufrivillig røvtur på en køkkentrappe med for høje trin. Der var en diffus og desillusioneret stemning, som det umiddelbart var svært at diskutere på husplan. Der blev dog tumlet med disse problemer i mindre sammenhænge, så langsomt bredte der sig en fornemmelse af,at der måtte forandringer til. En totalt ureflekteret ide om at nogen måtte tage et initiativ til at vise apatien bagdøren.

RUC blev som universitet kildet under hagen og sparket i mellemgulvet i små gruppevise diskussioner. Kritik,tanker og ideer fik dog først verbale krykker at støtte sig til i større sammenhænge i forbindelse med snakken omkring temaorganisering og fælles hustema. Her blev det til en slags hudflettende selvransagelse, tilnærmelsesvis med udgangspunkt i det klassiske spørgsmål fra 1.års rusperiode : Hvad er det specielle ved at gå på RUC ? Flere seancer afslørede, at der i det skjulte havde været en helt pæn intellektuel aktivitet omkring dette spørgsmål. Der var altså en vilje til at få gennemdiskuteret problemerne. Det snavsede undertøj blev hevet frem og vasket offentligt i en hed atmosfære. Temaorganiseringen blev for en

tid skubbet i baggrunden til fordel for en livlig intern evaluering af RUC. Sådanne diskussioner har selvfølgelig svært ved at munde ud i nogle egentlige svar/konklusioner, men huset blev sat i bevægelse , blev interessant at være i og dermed må man sig at diskussionen (for en gangs skyld) både var berettiget og konstruktiv. Herunder følger et forsøg på at skitsere de problemstillinge der mere konkret optog sindene i de hektiske dage. Den noget stereotype gengivelse må ses i forlængelse af spørgsmålenes komplexitet/sammensatte karakter. Det vil simpelthen være umuligt at nå hele vejen rundt på en rimelig ukompliceret måde i enhver anden skriveform. Det vil føre for vidt at redegøre for diskussionens kvalitative indhold, men ved efterrationalisering ser det ud til at vi bevægede os i følgende cirkler:

Hvordan er individualiseringsprocessen slået igennem på RUC ? Hvilke er jeg-æraens konsekvenser for den kollektive arbejdsproces, som det projektrettede gruppearbejde er udtryk for ? Kan og skal et universitet med en "given" struktur konkurrere med den frodighed af "selvudviklende" tilbud, der på paddehatteagtig vis skyder frem omkring underholdning og undervisning ?

Ovennævnte er i det store hele et brodderi med udspring i vores (de studerendes) motivation i relation til studiet. Et andet håndarbejde med lidt større armbevægelser var en slags livline til RUC flettet af basisuddannelse, overbygningsmuligheder,gruppe og projektarbejde, tværfaglighed vejledersystem, oplægsform m.m. for at afsløre evt. strukturelle fod-
lænker til gene for de studerende. På polemisk vis kunne dette formuleres i følgende spørgsmål :

Er basisuddannelsen blevet en institutionaliseret trædemølle med træskotvang, en løssluppen evergreen af typen fra giro 413 ? Er den kørt fast i en ureflekteret reproduktion eller har den stadig anderledes og progrssive elementer at byde på ? Er tværfagligheden og de andre klassiske institutioner stadig garanter for et fornuftigt uddannelsesforløb eller er de kørt agterud i en hastig samfundsudvikling ? Er det nødvendigt med lidt frækhed, der kan løfte lidt på de skyklapper man som RUC'er har acepteret som en reminiscens fra 6o'erne og 7o'erne ? Er der behov for en ny dimension i kontakten mellem RUC og det omgivende samfund ? I givet fald , hvilken form skulle en sådan have for at opfylde en intention om at bevare RUC som et brændpunkt i offentligheden ?

I koncentreret form kan alle disse spørgsmål, der jo som tidligere nævnt er en omskrivning af diskussionerne i huset, sammenfattes i følgende:

Er universitetet på Marbjerg Mark stivnet i en bagudskuende, gnidret, isoleret, navlebefamlende, selvtilfredshed ? Samt hvis der er gran af sandhed i dette, hvad kan gøres?

Spørgsmålene må endelig ikke opfattes som en lidet begavet pendant til Bertel Haarders "litterære perler" som de kan opleves i bl.a. Istitutionernes-Tyranni omkring RUC. De negative aspekter i kritikken af vort kære universitet var ingenlunde så bastante og unuancerede som det overfor fremførte kunne tyde på. Til det lidt sjofle form skal tilføjes en god portion groft forankret tro på de idealer RUC bygger på. Formen er altså , blot et blidt provokerende forsøg på at komme bort fra den lidt klæbende selvhøjtidelighed som den kan spores i følgende hentet fra RUC NYT side 2 :

Seglet

RUC bærer i sit segl en koral. Dermed hentydes til følgende træk ved korallernes liv og død:

»Koraller kan kun trives i meget rent og saltholdigt vand, som er i stadig bevægelse. Derfor dør korallerne på læsiden af rev, men på vindsiden, hvor bølgeslaget og strømmen er stærkest, vokser de og udvikler sig i store og smukke kolonier. Det hører imidlertid også med til billedet, at det er de ældre, men forkalkede dele af revet, som giver dette styrke og kraft til at modstå bølgeslaget gennem århundreder. Den latinske tekst kan på dansk gengives således: I stilheden døden - i strømmen næres livet.«

Som sagt tidligere er det svært at komme med en egentlig konklusion på dette forløb, at finde en hat vi alle kunne proppes ind under, men skal man finde en fællesnævner og samtidig blive i ovennævnte verden af uskyldige metaforer må det blive noget i retning af dette: Der var i huset en udbredt fornemmelse af,at de ældre og forkalkede dele af koralrevet var begyndt at blokere for gennemstrømningen af friskt vand, at de enkelte koralkolonier havde behov for at mærke en tilknytning til et større økologisk system samt at samme kolonier havde behov for en solid tilførsel af næring eller om man vil det, energi. Status Quo var utilfredsstillende. Derfor fællesprojekt og formidling.

Opstarten på fællesprojektet.

Der var faktisk en reel interesse for at for at lave et fællesprojekt, samt for at styrke formidlingsdelen af projektarbejdet, men samtidig lå der nogle ret faste ideer til projektemner og det betød i realiteten en slags todeling af huset, Det nye fællesprojektet ødelagde altså ikke mulighederne for at få stablet et fælles hustema på benene. Opdelingen betød imidlertid en stærk afhængighed mellem de to grupper,der på den ene side bestod af de mere eller mindre faste emnegrupper med randbefolkning og på den anden tumperne,der kunne tænke sig at være med til at udvikle ideerne til fællesprojektet og dets formidling.

I november blev det på baggrund af et par løse forslag (bilag 1.) vedtaget på husplan at give grønt lys for fortsættelsen af fællesprojektet, eller som det med fastlæggelse af temaet kom til at hedde "Privatiseringsklyngen". Det vil føre for vidt her at komme ind på problemerne med fastlæggelsen af projektets struktur, arbejdsform, teoriramme, problemformulering samt den endelige formidlingsform. Problemerne var der og størstedelen af dem nåede aldrig at blive løst. Det meste nåede aldrig længere end til det verbale tegnebrædt. På trods af denne tunge og uvante oratoriske balast nåede vi efter en næsten lidenskabelig balanceakt frem til d.25.11.83, hvor fem helt fornuftige undergrupper kunne nedsættes. Om formålet med disse hed det bl.a. i et skriftligt oplæg til gruppedannelse:"Denne overvejende sektorielle opdeling af grupperne (midterspalten fra tavlen) inviterer til en empirisk granskning indenfor hver sektor".(bilag 2.). Vi gik sammen under den meget brede betegnelse " Offentlige serviceydelser gruppen ". Indenfor dette startede vi op på to i klyngesammenhæng nye områder samtidig.

L. Indførsel af markedsmekanismer i Statsanstalten for Livsforsikring (også gangbar under betegnelsen modernisering). 2. Privatisering af det kommunale brandvæsen i Assens kommune. Gruppen der holdt sit første møde d.6.12.83 valgte hurtigt at koncentrere sig om sidstnævnte.

Lad os bare her endnu engang slå fast,at det ikke forløb så glat,som det måske kan fremstå. Både fællesprojektet og ideen om den fælles formidling var fremmed land, så hvert eneste skridt var famlende og usikkert. En række hurdler gjorde denne periode til en slags brydningstid, hvor intern mistro til privatiseringsklyngens skabende kapacitet , en latent frygt for at blive kvast under et tidspres,konkurrerede med valget af formidlingsform/medie om at skabe splittelse. Det var en barsk omgang,der langsomt mundede ud i, at det fælles formidlingsprojekt midlertidigt blev lukket ned og at energien herfra blev overført på undergrupperne. Fælles har dog været en hjemmestrikket oplægsrække samt nogle "obligatoriske" møder.

I skrivende stund er det tanken, at det fælles projekt skal produceres mellem tidspunktet for projektaflevering og eksamen, hvad angår en evt. billedside. Textsiden hviler stadig på en række punkter i det uvisse. Den er indtil videre planlagt som en slags empirisk antologi, med en fælles teoretisk indledning.

Arbejdet i undergruppen. (Hurtigt døbt Falckgruppen).

Vi fik kendskab til vores empiriske lækkerbidsken gennem to fagblade, "Sygeplejesken" og "Brandmanden" (Jens' søster er sygeplejeske og svoger er brandmand). Artiklerne herfra gav os lyst til at fortsætte med Assens-

sagen. Jens kontaktede pr. tlf. Peter Hjort (redaktør og til tider skribent på begge blade) og fik et møde istand til d.13.12.83. Dagen før mødtes vi for med udgangspunkt i artiklerne at fabrikere nogle spørgsmål. (bilag 3.). Vi mødte altså op med forberedte spørgsmål og en båndoptager. Foruden os og Peter Hjort deltog Teddy Koch, journalistelev og midlertidig i praktik på ugeavisen KØBENHAVN, hvor han beskæftigede sig med sagen og med Falck i særdeleshed. Som makkerpar var de umulige at holde styr på. Båndet vi kom hjem med (bilag 4) svulmede med gode historier og en flok usorterede svar på vores spørgsmål. Desuden fik vi en kopi af en interessant brevveksling mellem P.W.Falck (direktør i korpset) og amtrådsmedlem for socialdemokratiet Else Knudsen (ansat ved Assens Sygehus.), et par nr. af KØBENHAVN, flere fagblade samt en tilladelse til at ringe igen, når vi fik lyst. Et dynamisk par.

Ud fra det indsamlede materiale udarbejdede vi i Week-enden 16/17.12.83 et arbejdspapir til privatiseringsklyngen. Med dette papir, som overvejende var empirisk funderet, beskrev vi kort forløbet i Assens til daværende udviklingstrin. Vi ridsede nogle spændende problemstillinger op og fremlagde brainstormsagtige ideer til indhold, målgruppe og medie i forbindelse med vores mål: formidling. Formålet hermed var at papiret skulle fungere som et slags springbrædt for nye interesserede. Det skulle være muligt hurtigt at sætte sig ind i vores område. Papiret var et gå i gang papir. Det blev helt pænt modtaget i klyngen, hvilket nok skal tilskrives dets extremt konkrete og afgrænsede form. Vores formidlingsmæssige "ambitioner"skabte dog en svagt ironisk,lattermild stemning. (bilag 5). Senere kan man sige at dette papir har fungeret som en slags formålsparagraf, en behagelig ledsager der var til at stole på.

Det fortsatte researcharbejde. Der arrangeres interviews.

I forlængelse af det hidtidige empiriske arbejde, der udelukkende havde været baseret på andenhåndsinformationer, fandt vi det naturligt at kontakte og hvis muligt besøge de mest implicerede parter i Assenssagen. Dette skulle tjene flg. formål:

1. At checke, udvide og ajourføre forløbet i Assenssagen (på daværende tidspunkt var sagen endnu ikke afsluttet).
2. Indsamling af relevant lokal-stof ex. avisartikler.
3. En lodning af den politiske stemning m.h.t. privatisering af det kommunale brandvæsen.
4. Indsamling af råmateriale til det senere lyd/dias-show. (Billeder sagsakter,interviews,stemningsbilleder m.m.)
5. At vi gennem "the feeling of location" kunne få et mere nært og vedkommende forhold til vores empiri. Turen skulle som delikatesse skærpe appetitten.

Ergo blev inden juleferien besluttet at arrangere en tur til det fynske. Det vi stod lidt usikre overfor var den tidsmæssige placering af en sådan tur. Skulle den trykkes af før eller efter mediekurset (der på helt fornuftig vis var blevet arrangeret som konsekvens af husets formidlingsfeber. For at ha' noget projektrelevant materiale med med på kurset besluttede vi at fremskynde turen således at den kom til at ligge før [illegible] kurset. Vi fik altså pludselig djævelsk travlt med at telefonere. I ferien blev der etableret kontakt til direktør Poul William Falck, viceborgmester A.P.Nielsen (s), borgmester P.Thaysen (v), formand for Brandmændenes klub og kommunal brandmand Claus Andersen og brandinspektør

Ib Dahlsfledt. Kabalen gik op. Alle indvilligede i at tale med os og det kunne ovenikøbet koordineres således,at samtlige aftaler blev placeret indenfor 3 dage (onsdag,torsdag,fredag). P.W.Falck gik dog først med på spøgen efter halvgeniale manipulationer med ord som :"Fare for ensidighed, objektiv interesse, samfundsvidenskabeligt udgangspunkt" samt nogle portioner diplomatisk veltalenhed. Han havde såvidt vi kunne forstå haft dårlige erfaringer tidligere.

Ole P. Kristensen drages ind i projektsammenhæng.

I marts 83 blev der på foranledning af finansminister Henning Christoffersen nedsat et privatiseringsudvalg i regeringen regi. En rapport fra dette udvalg kom i dec. 83 lige i tid til at blive et supplement til julelæsningen. Rapporten var afgræset i den forstand at den i store træk focuserede på den specielle disciplin der kaldes udbudsprivatisering eller udlicitation af offentlige driftsopgaver. Til vores overraskelse fandt vi her Falck placeret i den skråsikre rolle som en succesrig mastodont i varetagelsen af offentlige serviceydelser. Korpset blev endvidere brugt som en slags rambuk i et velment men blegt forsøg på at gennembryde den mur af kritik der har været og er rejst af privatiseringstanken. Uden at overdrive må man sige at udvalget næppe har taget den rejste kritik alvorligt. Rapporten gav os imidlertid en mulighed for at sammenholde de autonomt opdyrkede problemfelter med en pro-Falck og pro-privatiserings størrelse.

Efter ferien fortsatte de praktiske og teoretiske forberedelser. For at starte med det teoretiske skal det nævnes at vi kontaktede en privatiseringsgruppe på forvaltning. Gennem den fik vi mulighed for at øge vores faglige tyngde med et mindre udvalg af duplikerede skrifter. Især et papir vakte vores interesse : " PRIVAT ELLER OFFENTLIG PRODUKTION AF OFFENTLIGE SERVICEYDELSER : DANSK BRANDVÆSEN SOM EKSEMPEL. Lektor Ole.P.Kristensen. Institut for statskundskab Århus Universitet. Navnet og passager i teksten fik en lille genkendelsens klokke til at ringe. Vi tog ikke fejl. O.P.Kristensens navn figurerede bladt privatiseringsudvalgets medlemmer. Med en sådan sammenhæng var det pludselig nemt at se, hvorledes O.P.K.'s synspunkter var gentaget i i ufordøjet form i privatiseringsrapporten.

Som henholdsvis ophavsmand og bidragsyder til to for os ret centrale tekster på dansk vedrørende privatisering på brandslukningsområdet, var O.P.Kristensen svær at komme udenom. Vi kontaktede ham telefonisk og fik en aftale istand. Derefter nærlæste vi, ikke helt uden problemer, hans papir. Der blev rent faktisk holdt et vejledermøde alene med udgangspunkt i samme. Den undersøgelse der er indeholdt i papiret bygger på en matematisk metode,som det har været svært for os at gennemskue endsige at kontrollere.(Der er tale om en multipel regressionsanalyse). Sproget og opbygningen iøvrigt i dette papir har voldt os store kvaler.

For at møde forberedte op til de mange aftaler vi efterhånden havde arrangeret startede vi en produktion af spørgsmål til de i Assenssagen direkte implicerede. (bilag 6). De praktiske gøremål fortsatte. Der blev ansøgt om bevillinger til mad, overfart, overnatning, farvediasfilm, samt 650 km kørsel med en af RUC's tjenestevogne. (Denne anvendelse af centrets køretøjer er qua et cirkulære blevet inddraget siden. Dermed er mulighederne for empirisk markarbejde blevet tydeligt indsnævrede). I forbindelse med bevillingerne kan man sige at de blev givet gennem en slags formandsbeslutning, da nærmeste studienævnsmøde lå efter tidspunktet for vores afrejse. Turen,aftalerne og det hele blev altså først sikret i sidste øjeblik. På samme tid blev det nødvendige gear fremskaffet i et tæt samarbejde med folkene på av-afdelingen. Med gear menes de tekniske hjælpemidler der i førset omgang skulle hjælpe os med at realisere ønsket om at formidle i form af et lyd/dias-show. I forlængelse af dette følger en komplet fortegnelse over det udstyr vi medbragte. Det eneste der mangler er ekstra batterier :

Batteribreven spolebåndoptager (på av. havde de ikke lysnetkabler til UHER-båndoptagerne, så vi brugte batterier), spolebånd, talemikrofon, mikrofonholder, høretelefoner, kassettebåndoptager, kassettebånd, kamera, ekstra objektiv, kamerastativ, trådudløser, blitz, flashkabel og film. Angående filmen fik vi et lille foredrag på av. angående naturlys- respektive kunstlysfilm. Koncentratet heraf forhindrede os i at begå den fundamentalt ødelæggende fejl at anvende en naturlysfilm i forbindelse med foto-lamper. Blitz kunne derimod godt anvendes sammen med en naturlysfilm.

Gearet og overnatningsmulighederne på Fyn blev checket og efter nogle verbale introduktionsøvelser (Vi er fire studerende der kommer fra.... vi arbejder med.....billeder og lyd skal bruges til.....o.s.v.) var vi tirsdag eftermiddag d.17.1.84 klar til at tage afsted.

17.1.84 En hektisk entre i det fynske.

Tirsdag aften ankom vi til vandrehjemmet i Odense. Det var mørkt og tillukket, men vi fik undtagelsesvis og under fremvisning af en majestætisk godgørenhed lov til at overnatte for det latterligt lave beløb af 55 kr pr. person pr. nat plus 2o kr pr. købt papirlagen for de formastelige uden lagenpose. Vi pakkede ud, så lidt tysk tv i den nærmest missionske tv-stue og flygtede så ind til et aktivitetshus i nærheden af centrum. Her slappede vi af med the, kaffe, kager og de lokale aviser. Der var en stemning,som den til tider kan opleves på Cafe-pavillionen i Fælledparken en sen søndag eftermiddag, indtil Maiken i et toneleje der rev selv de mest forhærdede og inkarnerede Informationslæsere ud af deres tankerækker kundgjorde at :" De flytter fandme stationen fra Assens..... det står her". Vi kiggede på hende først fascinerede, siden undrende,vantro og sidst med det forsigtige misbilligende udtryk,man anvender overfor folk,der afslører sig som latent forelskede i egne platheder. Hun syntes at afsløre en underlig form for humor. Inderst inde var vi mystificerede, spændte. Stod der alligevel noget om Falck og Assens. Det gjorde der. Sveddråber begyndte langsomt at prem fra vores armhuler af spænding. Siden vores sidste kontakt med Assenssagen (den tilsyneladende endelige beslutning om at bevare det kommunale brandvæsen), havde Falck besluttet, hvad der flere gange tidligere havde været truet med, at fraflytte stationen . Der var endvidere taget skridt til at realisere beslutningen. Dette havde sat en underskriftsindsamling igang til fordel for Falcks forbliven i Assens og dermed i realiteten til fordel for korpsets overtagelse af brandslukningen i kommunen. Dermed syntes spørgsmålet om overdragelse af sluknir

branbslukningen til Falck at være blevet aktuelt igen. Dette måtte vi simpelthen reagere på/imod. Den harme vi følte over Falcks fremgangsmåde, forhandlingstaktik sku' ha afløb. Det kom til at gå ud over to relativt sagesløse personer. Qua aktivitetshusets møntelefon og nummeroplysningen fik vi kontakt til henholdsvis Otto Sørensen (læge og en af initiativtagerne til underskriftsindsamlingen) og

(redaktør på ugeavisen som bragte de for os nye informationer). Der kom dog ikke meget ud af disse to telefonopringninger, men vi fik dog luftet vores synspunkter omkring privatisering generelt og om den konkrete sag. Meningsudvekslingen og fægtningen for/imod Falck blev temmelig heftig og den bjælkeagtige stivnakkethed vi mødte hos disse to fik gejlet os godt op til onsdagens møde med P.W.Falck. Måske er ordet stivnakkethed lidt for stærkt. Det vi snarere kunne anklage dem for var en mangel på interesse for de lidt større perspektiver i sagen. (ex. politisk prssion, økonomiske fejlvurderinger, privat påvirkning af den mediemæssige dækning, faren for styringssvigt, forskydning af den demokratisk sikrede politiske magt m.m.).

18.1.84. Interview med Poul William Falck.

Det blev et lidt underligt møde. Direktør P.W.F. svarede ikke rigtig til vores forventninger af en direktør i en kæmpe virksomhed som Falcks-Redningskorps A/S. Han var ung og enlig far til to adoptivbørn, havde været militærnægter og var overfor os venlig og imødekommende på grænsen til det logrende. Endvidere spillede han saxofon og havde aftenen

før mødet med os været på værtshus til ud på de små timer. Han var på det nærmeste sympatisk. Den indøvede introduction blev serveret fra hoften og P.W.F. indvilligede i at lade sig fotografere og optapå bånd. Under indtagelse af kaffe respektive pilsnere gik interviewet igang. Noget tydede på at han havde forberedt sig godt, at han havde læst grundigt på lektien. Det viste sig ved en let og elegant bevægelse, nærmest ubesværet, gennem vores serie af grundigt provokerende spørgsmål. Disse var ikke blevet sendt i forvejen,så han kunne forberede sig specifikt. (For spørgsmål se bilag 6.). Kun få gange fik han røde ører f.eks. i forbindelse med vores forsøg på at fastholde ham i en erkendelse af Falcks extremt stærke forhandlingsposition overfor KL og AD. Vi søgt ad omveje at at flette tankerne omkring pression qua eksklusionsprincippet ind i snakken, men fik ikke trukket ham længere end til en forsigtig udtalelse om,at Falck nok stod rimeligt godt i forbindelse med forhandlingerne AD, KL og Falck imellem. Interviewet (ca. 1½ times bånd optaget med for svage batterier) mundede ud i hyggesnak samt en sightseeing på Falcks hovedstation i Fynsområdet som naturligt nok var placeret i Odense. Vi så hvad der var at se (mandskabsrum, tegnestue, vagtcentral, køretøjer,vagtplan, hobby-rum, omklædnings- og badefaciliteter m.m.) og fandt omsider tilbage til vores folkevognsrugbrød med lyd og fotoudstyret.

Besøget resulterede umiddelbart i to væsentlige ting. For det første fik vi nogle papirer imellem hvilke der befandt sig flg.: referater fra lukkede byrådsmøder, referater fra møder mellem Falck og kommunen, en del brevveksling mellem samme og nogle af P.W.F. udvalgte sider fra :"Redegørelse fra Amtsrådsforeningens arbejdsgruppe vedrørende ambulanceberedskabet". (Vi har selv senere fremskaffet samme i fuldt omfang). (For papirene se bilag 7.). For det andet var vi blevet splittet i spørgsmålet Falck. Således kaldte vi hinanden, måske som en nervøs reaktion, for useriøse, naive, snævertsynede og andet åndfuldt, for at lade ordvekslingen afløse af en dyb, ubehagelig tavshed. Det næste der blev sagt rummede et konstruktivt forslag om at ringe til Assens for at høre, om vi kunne overnatte på Assens høj- og efterskole. Også kendt som den røde højskole. Forslaget blev fulgt op af en hurtig opringning,hvis positive resultat var et :"Det ka' i da godt". Som tænkt så gjort. Vi fartede til Assens, deltog i fællesspisningen, fik et kæmpe hus for os selv og kølede her ned efter en lang og anstrengende dag. Vi gik sent iseng med fornemmelaf et skrapt torsdagsprogram rodende et eller andet sted langt borte i bevidstheden.

19.1.84. Interviews med Claus Andersen, Ib Dahlsfledt og A.P.Nielsen.

Det faglige udbytte af de tre interviews med vennerne (samme opfattelse af privatiseringen i Assens som os) svarede stort set til vores forventninger som de tidligere er beskrevet. Båndoptagelserne herfra er ikke blevet brugt til andet end at genoplive stemningen fra fynske og er derfor ikke tillagt den store betydning her. (bilag 8). Samtalerne fandt sted henholdsvis på den kombinerede kommunale brandstation og CF-kasserne (hvad angår CA. og ID.) og hos A.P.Nielsen. Det som tændte os var atmosfæren ved interview-situationen snarere end det rent faglige. Vi mødte en enthusiasme grænsende til det fanatiske, en glødende iver som trak os ud af det desillusionerede tomrum P.W.F. havde efterladt os i. Vi blev smittet, fik røde kinder og lod os på medsammensvoren vis føre igennem et følelsesregister, som spændte fra dyb indignation til brutal vrede, fra gåsehudsagtig moraliseren over Falcks flossede forretningsetik til euforisk tro på bevarelsen af det kommunale brandvæsen. Især brandinspektør Ib Dahlsfledt fik eventyret og folkeskolen frem i os. Med sin pibe og knyttede næve fægtede han sig fra situationen i 1967 , hvor Falck i Assens som det første sted i landet måtte afgive brandslukningen til et kommunalt brandvæsen frem til d.19.1.84., hvor spørgsmålet om brandslukningen i kommunen efter knap 1½ års forhandlinger med Falck igen var aktuelt. (På nuværende tidspunkt er det afgjort,at Falck efter ca. 17 års forsmædelig venten tager brandslukningen igen). Vi fulgte ham igennem opadgående spin, skarpe drejninger og vovede loops til vi simpelthen måtte overgive os til små klapsalver da han med konkluderende iver snublede i sætningen :".....må det være på tide at nasjonere...nationalisere hele.....". Dette fik vores kamplyst til at vende tilbage.

Det fremgår nok ikke så tydeligt, men der er tale om endnu en af de dage med bunker af ord fra tidlig morgen til sen eftermiddag. Om aftenen på højskolen havde vi (ligesom efter mødet med P.W.F.) hverken energi eller lyst til at bearbejde det i løbet af dagen indsamlede materiale for brug i næste dag interviews. Vi havde jo spørgsmålene at tage udgangspunkt i. I dette tilfælde bestod materialet af lydbånd og en anseelig samling af kopier taget fra den lokale avisdebat. (bilag 9.)

PS. Vi er klar over at dette på ingen måde kan gøre det ud for en forklaring af CA's, ID's og AP's relation til og betydning for Assenssagen, endsige for de oplysninger vi blev forsynet med. Den hurtige og lidt skøjtende stil i det lige fremførte må og skal forklares med,at vi har haft eventyrligt svært ved at sammenfatte,hvorledes den hjælp vi fik, senere har influeret på vores projekt. Vi har følgelig focuseret på det der uden tvivl har været en hjælp. Når man som vi tramper rundt i ting der griber dybt ind i folks hverdag og mærker deres frustrationer, deres enthusiasme og fortællelyst kan man ikke undgå at blive påvirket af det. Der vokser en underlig form for ansvarsfølelse frem. Man har brugt tid, jokket i følelser, stillet tåbelige spørgsmål som man allerede kender svaret på og det forpligter på en eller anden måde. Man bliver bange for at tabe tingene på gulvet i en studentikos ladhed, bliver drevet frem, ansporet til at forsøge at trænge igennem i medierne.
PPS. Tak for jeres bidrag og undskyld vores frækhed og frie fortælleform.

20.1.84. Interview med P.Thaysen, snak med borgere i Assens. Aftalen med Ole.P.Kristensen droppes.

Det første,vi erfarede fredag, var at der i aftalefasen var sket en mindre misforståelse. Resultatet heraf var at vi kom en ½ time for sent til mødet på Assens rådhus med borgmester Peter Thaysen (v). Heldigvis kunne han afsætte tid til os senere på dagen,således at interviewet kunne gennemføres planmæssigt. Ventetiden brugte vi til at tale med tilfældige personer på gaden om "Assenssagen". Den overvejende holdning var at Falck skulle blive i byen, da korpset ikke kunne undværes. Der var altså stemning for at overlade brandslukningen til Falck.

P.Thaysen viste sig som en helt fornuftig, garvet, liberal lokalpolitiker, der ikke ville lade sig diktere af private firmaers interesser. Når kommunen havde et billigt, velfungerende og service-orienteret kommunalt brandvæsen, var der ingen grund til at lade et privat vognmandsfirma overtage brandslukningen. Han var altså, i modsætning til sin elev Britta Schall-Holberg, ikke tilhænger af privatiseringen for privatiseringens skyld. Troede ikke på privatisering som ideologisk fænomen. Tværtimod betonede han det kommunale brandvæsens lokale tilknytning og selvforvaltningsagtige præg. Den individuelle ansvarsfølelse og kollektive bevidsthed, der ligger i at dyrke brandslukning som en slags "hobby" må ligge helt pænt i forlængelse af en liberal tankegang.

Af snakken fremgik det tydeligt at han og flere andre politikere havde følt sig presset til at genoptage og fortsætte forhandlingerne med Falck. Dette pres havde selvfølgelig baggrund i den lokale vælgerbefolkning, men her er det at mediernes betydning ikke må undervurderes. Den lokale presse

førte ikke alene en pro-Falck kampagne, men nægtede også et optage indlæg i debatten fra de kommunale brandfolk. C.Andersen har flere gange gange uden resultat henvendt sig på redaktionen af lokalbladene, for at få egne synspunkter optaget. (Redaktør Anders Fage Pedersen). Det som PT. var fortørnet over var imidlertid et tilfælde, hvor to journalister mødte op på hans kontor på rådhuset, for at stille ham nogle spørgsmål angående et brev som han skulle ha modtaget fra Falck. De kendte tilsyneladende brevets indhold og kunne citere centenser fra dette. Det spøjse var at PT på det tidspunkt endnu ikke anede hvad der lå i brevbunken. Posten var hverken sorteret eller åbnet. Qua beskrivelsen kunne han dog finde frem til brevet der rummede et tilbud fra Falck. Det var dette tilbud de to jounalister ønskede kommenteret. Som PT udtrykte det :"..... denne form for offentlighed er ikke ligefrem befordrende for forhandlingerne". (Falck har altså fremsendt et brevkopi til lokalredaktionen, eller mere sandsyneligt Falck har telefonisk redegjort for brevets indhold). Medierne havde altså forslaget i hænde før de beslutningstagende politiske organer. Dette kan umuligt være en del af almindelig forhandlingsprocedure.

En meget stor del af det som PT. fortalte var iøvrigt sammenfaldende med hvad vi tidligere havde hørt og læst. PT. skal en udmærkelse for en bemærkning om at vi RUC'ere da så meget normale ud. Han havde ellers hørt så meget om os.

Som bekendt er det begræset hvor meget vand,der kan pumpes i en hamburgerryg. Omtrent det samme forhold gør sig gældende mellem ord og studerendes hoveder. Vi var trivielt sagt trætte. Da aftalen med PT. blev rykket betød det,at turen til vores aftale i Århus ville blive temmelig stresset. Ole P. Kristensen blev alså droppet grundet et intellektuelt sidestik af

af typen som det er svært at løbe væk. I stedet vendte vi snuden mod Odense, hvor vi på behørig vis markerede den udbytterige tur med et nærende kinesisk måltid bestående af fire retter. Derefter gik det hjemover.

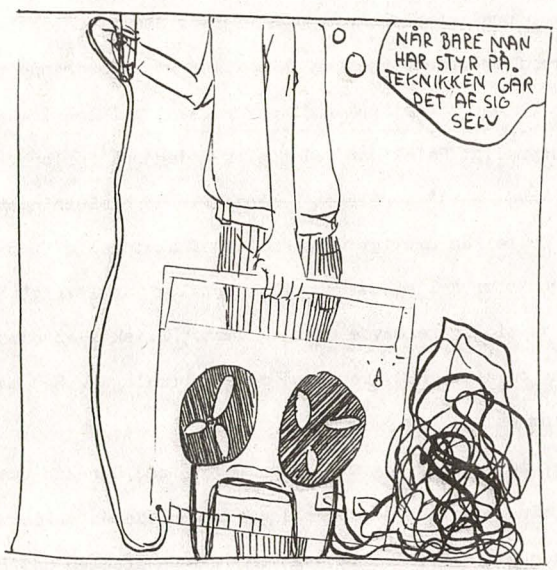

23.1.84-13.2.84 Mediekursus. Produktion af en lille lyd/dias-serie.

Kurset tog udgangspunkt i to nært beslægtede medier : lydbåndet og lyd/dias serien. Teknisk og teoretisk var forløbet bygget op og tilrettelagt med henblik på en sluttelig formidlingsmæssig produktion. At få 4o-5o iltfattige studerende (indeklimaet på RUC er giftigt) gennem et fortættet, afsluttet 3-ugers formidlingsforløb er ikke nogen nem opgave. Her blev den efter langt de flestes opfattelse løst på fremragende vis af Mestør Henrik og Mester Jens. Patentet bestod af lige dele stærk skemalægning (se bilag lo), bevidst provokerende/problematiserende lærerstyring, teoretisk og praktisk opgaveløsning efter"trial and error"-princippet, produktfiksering og umiddelbar respons på de til kurset knyttede aktiviteter. De praktiske og teoretiske øvelser (ex. lav et interview med en RUC'er du ikke kender,om hvordan det er at gå på RUC. Lav en synopsis over jeres emne.) tog udspring i første en teoretisk med siden real gennemgang af et produktionsforløbs forskellige faser, således at brugen af formidlingens forskellige redskaber blev lært i en logisk og naturlig rækkefølge. D.v.s. at redskaberne blev introduceret i den rækkefølge vi fik brug for dem. (Med redskaber menes ikke alene tekniske hjælpemidler men også metode som eks. udarbejdelse af et klippemanus).

Kort skitseret ser et "normalt" produktionsforløb for medierne lydbånd og lyd/dias-serie således ud :

1) Research.

Undersøgelse af om problem/ide er fagligt relevant samt om problem/ide lader sig bearbejde. Hvis dette er tilfældet foretages observa-

tioner, der indsamles materiale og skabes kontakter til personer, der måtte blive til hjælp senere i forløbet.

2) Problemformulering. Synopsis.

Præcisering af målgruppe, medie, budskab. En synopsis skal argumentere for indholdet i det endelige produkt. Dette kan tjene flere formål. En synopsis kan bruges til at gøre eks.DR interesseret i en ide, men kan også bruges alene i oplysende øjemed i relation til medstuderende. Det er alm. at flg. spørgsmål besvares.

Hvad skal formidles (indhold) ?

Til hvem skal der formidles (målgruppe) ?

Hvordan skal der formidles (formidlingsform) ?

Hvilket medie skal anvendes ?

Hvad er formålet ?

Hvad kan modtageren bruge det til ?

3) Rough.

Ved større materialer. Strukturering, rubricering og diskussion af indholdet.

4) Indsamling af råmateriale.

Billede : fotografier, affotografering.

Lyd : interviews, clean-sound, baggrundslyd, musik, lydeffekter.

5) Manuscript.

Endelig udvælgelse af billeder og lydsekvenser. Klippemanus. Eventuelt udarbejdelse af speak.

6) Produktion.

Klipning af lydside. Indtaling af speak. Mixning af lyd. Bip-ning (koordination af lyd og billedside gennem overblænde-enhed).

Med vores tur til Assens syntes vi at være temmelig langt fremme i et forløb som beskrevet på de forgående sider. Researchfasen var tilnærmelsesvis afsluttet, problemafgrænsning og synopsis tonede frem i kraft af vores empiriske virilitet (synopsis bilag 11). Det faldt naturligt at strukturere Assenssagen efter et tidsmæssigt forløb med en jævn vægtning af de i sagen forskellige elementer (sygehusets rolle, ambulancetjenestens indblanding m.m.). Råmateriale i form af billeder og interviews havde vi fremskaffet på turen. Dette hæmmede os senere,da interviews og billeder ikke var dybere gennemtænkt i relation til lyd/dias-seriens kommende textside. Problemet var,at vi ikke havde mulighed for at tage det lokale stof om. På denne ikke uvæsentlige led ville det havde været smartere at placere turen efter mediekurset.Det ville imidlertid havde sat os tilbage rent tidsmæssigt , så never mind.).

Vi havde tidligt været forberedt på,at en del af vores formidling skulle foregå i form af en lyd/dias-serie. At vi gennem kurset erfarede, at dette medie var specielt velegnet til diskussionsoplæg og til konflikttegning kunne kun holde os fast i dette.

Produktionsforløbet og dettes tekniske detaljer vil vi ikke komme ind på, så lad os runde dette afsnit om mediekurset af med en flok spredte men relevante bemærkninger.

Assenssagens spraglede/indviklede karakter fik os til at vælge en ensartet lydside bestående udelukkende af speak og musik. (for speak se bilag 12). En oprindelig intension om at lade denne korte serie være første modul i en tredelt lyd/dias-serie (som det er redegjort for i synopsis) kunne ikke realiseres. Ved den endelige evaluering fik den korte produktion denne respons : billeder må ikke krydse

(vende både vandret og lodret). Speak-hastighed var for høj, og speaken var iøvrigt præget af for stor informationstæthed (stof nok til 15-2o min). Billedrammerne var ikke blevet pudset ordentligt af inden brug og det influerede på billedernes renhed,rokkede ved den æstetiske nydelse. Bortset fra dette var det iøvrigt en aldeles udemærket produktion, som vi kunne være tilfredse med som en slags pilotprojekt. Kritikken fordrede altså at denne del skulle laves om. Det blev det, hvad vi senere skal komme ind på. "Pilotprojektet"kan ikke genopleves (ud over speaken) da billedside er anvendt i det senere lyd/dias-show. Disse kan altså ikke sammenlignes visuelt.

Problemer med at redegøre for vores formidlingsarbejde.

Som det fremgår af eksamenstilmeldinger m.m., har en del af gruppperne i hus 3.2.5 83/84 valgt at opprioritere formidlingsdelen af projektarbejdet samt at erstatte projektrapporten helt eller delvist med andre medier.

Den alsidige udadvendthed som vores gruppe har lagt for dagen gennem artikler, kontakt til DR., lyd/dias-serie og projektrapport, vil vi her søge at nedfælde på papir på en så overskuelig måde som muligt. Fremstillingen vil desværre komme til at lide af den pædagogiske skavank,at vi ikke selv har et forgyldt overblik over de mange aktiviteter vi med de tossedes held og hårdt arbejde er sluppet fra uden de helt store skrammer. Lad os samtidig være ærlige. Vi har ikke været inde i dybe synopsisagtige overvejelser vdr. målgruppe, budskab,medie o.s.v. under udarbejdelsen af de forskellige indlæg. Disse størrelser vil derfor vil derfor (idet omfang det er muligt) blive tilføjet uden de helt store armbevægelser. Dette skal ikke læses derhen,at overvejelserne ikke har været der,hos dem der har udformet de forskellige indlæg. Sprogbrug, politisk profil, fremhævelse af eget studiested m.m. er i vidt omfang afstemt efter både medie og målgruppe. Det vi siger er,at overvejelserne ikke er blevet struktureret på en måde,der kan danne et fælles udgangspunkt for gennemgangen af de forskellige formidlingsdele.

Artikelskrivning. Demokraten Week-end.

Under mediekurset holdt vi en jævn telefonisk kontakt til Ib Dahlsfledt og Peter Thaysen for at følge forløbet i Assenssagen. Vi tog skriftligt kontakt til Marianne Antonsen (stud. på RUC som på daværende tidspunkt var på vej til at færdiggøre sit speciale om privatisering) i håb om, at hun,ud fra nogle spirende ideer, som kort blev ridset op, var istand til at anvise os noget relevant læsestof. (brev bilag 13). Hun var senere til en diskussion i huset, efter hvilken vi snakkede med hende. Det viste sig,at hun ikke havde nogle referencer til privatisering på brandslukningsområdet, så den kontakt løb hurtigt ud i sandet. Sluttelig under mediekurset togvi så kontakt til ugeavisen Demokraten Weekend, der tidligere havde bragt nogle læserbreve om Falck med en spinkel gangbro til privatiseringsdebatten. Vores snak med en af folkene på redaktionen, mundede ud i en slags aftale om, at vi skrev en artikel om det konkrete sagsforløb i Assens. Det viste sig imidlertid ,at den interne kommunikation på redaktionen ikke var særlig god. Fredag d.lo.2.84 bragte Demokraten Weekend en artikel af Teddy Koch (journalisteleven fra mødet på Dansk Sygepleje Råd hos redaktør Peter Hjort.) om Falcks bevægelser i Assens (bilag 14). Den ramte næsten på kornet hvad vi havde tænkt os, da vi talte med DW. Vores spirende formidlingsambitioner fik en solid gang nattefrost, ved hvilken de blev sat godt tilbage i vækst. Den eneste trøst var, at vi endnu ikke havde påbegyndt arbejdet på artiklen. Der findes vel næppe noget mere énerverende end forgæves, formålsløst arbejde.

Artiklen skulle havde været udarbejdet under ophold i en arbejdslejr i Holbæk under et to-dages ophold. Dette syntes nu overflødigt. Vi var dybt rystede. Langsomt tonede begrebet privatisering frem på den teoretisk rustplettede tænker for med en pludselig klarhed at afløses af ordet "perspektivering". Vi ville lave en perspektivering af Teddys ekstremt konkrete gennemgang af Assenssagen. På DW var der åbenhed overfor sådant et forslag og deadline blev aftalt til torsdag d.16.2.84.

Tirsdag d.14.2.84 (dagen efter mediekursets afslutning) tog vi så til holbæk, hvor det foruden "perspektiveringen"til DW var tanken, at der skulle skrives en baggrundsartikel til Land og Folk og noget læserbrevsagtigt til Holbæk Amts Venstreblad.

Hidtil havde vi næsten udelukkende beskæftiget os med empirisk arbejde og det viste sig efter 5-6 timers skriveri at være svært i en sjælden grad at få det velkendte forløb fra Assens transformeret til mere generelle og vidtskuende vendinger. Opdelingen, hvor der blev skrevet på de ovenfor nævnte indlæg, blev derfor opgivet til fordel for en koncentreret indsats på artiklen til DW. Uregelmæssighederne i Assens blev vendt og drejet og sluttelig på famlende retorisk vis skubbet i en mere teoretisk retning. De forhold som vi hver især fandt betænkelige omkring Assens specifikt ,vdr.privatisering i almenhed og privatisering på brandslukningsområdet i særdeleshed besatte æteren. Som de to dage skred frem voksede usikkerheden/frustrationerne. Der blev diskuteret, skrevet udkast, kritiseret, tænkt, gennemskrevet, læst op kritiseret, skrevet om kritiseret osv. Efterhånden udviklede der sig et univers, en kollektiv bevidsthed, hvor de enkelte tankebidrag blev flettet sammen til et hele.i en endelig sam-

menskrivning. Onsdag aften var vi så langt fremme, at vi kunne bryde op fra lejligheden i Holbæk, der efterhånden så temmelig brugt ud. I toget hjem,da vi for afpudsningens skyld ville kigge den håndskrevne kladde igennem, viste det sig,at det endelige udkast var blevet smidt ud sammen med en bunke af de tidligere kladder. Artiklen lå altså i en affaldsskakt i Holbæk. Det vi havde fået ned i rygsækken var starten og slutningen på to forskellige tidlige udkast. Vi var paralyserede, lammede og for trætte til at træde på hinanden. Ærgelsen gik over i rådvildhed indtil Maiken besluttede at tage papirerne med hjem til gennemskrivning natten mellem onsdag og torsdag. Artiklen blev afleveret på redaktionen torsdag morgen før deadline. F redag mødtes vi med Jørgen Lerche Nielsen (vores vejleder) for en kort gennemgang af artiklen (se bilag 15a) Hverken han eller vi var specielt begejstrede for artiklen,så vi besluttede at Week-enden skulle bruges til nok en gennemskrivning Mandag morgen kunne Jens møde op på DW's redaktion med en mere for nuftig version. Han fik forklaret hvem vi var, hvad vi syslede med og hvorfor vi fandt det nødvendigt at følge Assenssagen op. Endelig fik han forklaret sammenhængen mellem de to artikler. (se bilag 15 b)

Igen skete der en misforståelse på redaktionen. Nogle troede,at den "nye" artikel blot var et finpudset sprogligt rettelsesark til det første bidrag vi fik afleveret og andre troede,at der var tale om en helt ny artikel som det var nødvendigt at tage op til diskussion på det sidste redaktionsmøde (onsdag 22.2.84) før avisen gik i trykken. De to lejre har åbenbart ikke snakket med hinanden. Dette resulterede i at vi, da vi onsdag kontaktede DW , fik den besked at vores artikel ikke var optaget, men at den ville komme i betragtning til næste uges avis. En kæmpe skuffelse. Fredag d.24.2.84 kiggede vi alligevel for en ordens skyld DW igennem og fandt her blandt læserbrevene et med overskriften ."Falck- det private monopol". Vores første indlæg iklædt camouflage. (se bilag 15c). Det er ikke overdrevent når jeg siger,at dette vakte stærke ambivalente følelser hos os. Følelser der ikke siden helt har sluppet os (stolthed, glæde, selvglæde, skuffelse irritation, vrede m.m.) For fortsat at stå på god fod med redaktionen følte vi os forpligtede til at gøre dem opmærksomme på misforståelsen. Det ville være lidt flovt for avisen at bringe to meget ens indlæg i to på hinanden følgende uger.

Det skal uden videre tilføjelser nævnes at dette vores første indlæg blev brugt i forbindelse med et jounalistisk orienteret oplæg omkring artikel-, kronik- og læserbrevsskrivning holdt af Rasmus Beck. (bånd bilag 16). Endelig skal det fremhæves at bilag 15b eller som det hedder i manuscript-form "Sidste udkald" har dannet et indholdsmæssigt og sprogligt skelet for skrivningen af 4 senere artikler. Det drejer sig om artiklerne til : Brandværn, Brandmanden, Aktuelt og Dagens Nyheter.

Artikel til Land og Folk.

Det arbejde, der i Holbæk blev startet op på baggrundsartiklen til Land og Folk,blev aldrig afsluttet, til trods for en meget fleksibel tidsramme (måske netop på grund af).

Lokale læserbreve og artikler, mødereferater, byrådspapirer og adskillige breve blev gransket. Sagens kronologiske tidsforløb blev afdækket og nedfældet. Der blev vævet over forretningsetik samt Falcks noget specielle brug af medierne. Det lokale sygehus, Else Knudsen, Ib Dahlsfledt, ambulanceberedskabet og meget meget mere blev behandlet. Assenssagen blev sat i en privatiseringssammenhæng og de med intellektets skalpel afslørede empiriske forhold blev sammenlignet med "Privatiseringsrapportens" idealforestillinger omkring privatisering på brandslukningsområdet. Herved bidragede Assenssagen på et beskedent men reelt grundlag til at vise den liberalistiske markedsstyringsstrategis uheldige bivirkninger. Det kvalitative indhold,der rent faktisk blev nedfældet, var holdt i en meget ligefrem tone og et lidt provokerende men gennemarbejdet sprog. (arbejdspapirer bilag 17). Under bearbejdningen var det pludselig som om,der gik metaltræthed i artiklen, som om den faldt helt fra hinanden. Det samme kan siges om den intellektuelle kapacitet der stod bag. Hvad der var årsag og virkning er svært at sige. Når der kigges tilbage,kan der imidlertid peges på nogle metodiske forhold,som har medvirket til at artiklen aldrig blev færdig. Det første forhold,der her skal nævnes,vedrører afgrænsning. Vores fortællerglæde løb simpelthen af med os, vi ville sige noget om "det hele". (kunne måske formuleres en anelse skarpere). Vores journalistiske evner stod simpelthen ikke mål med den opgave,det var at

strukturere denne jungle af oplysninger, tanker og ideer. Stoffet blev ikke fra starten prioriteret og disponeret på en fornuftig og fremadskuende måde. Fremgangsmåden ved artiklens opbygning var så laissez-faire betonet at det nærmest fordrede et sammenbrud. Der hvilede altså fra starten en slags strukturel forbandelse over artiklen. En forbandelse der nærmest sugede energi ud af de ulykkelige, der gav sig i kast med at gennemskrive og bearbejde den. Forbandelsen ændrede karakter og gik hen og blev en slags intellektuel spændetrøje en krampagtig skriveblokering som de implicerede først for alvor nu er ved at ryste af sig. Forløbet mundede ud i at artiklen blev definitivt droppet.

Det læserbrevsagtige bidrag til Holbæk Amts Venstreblad blev færdigt i udkastform, men vi fik det aldrig gennemarbejdet til fremsendelse.

Artikler til Aktuelt og Brandmanden.

Med udgangspunkt i "Sidste udkald"(det af indlæggene som DW ikke optog,men burde ha optaget blev der i Week-enden 25-26.2.84 udfærdiget to udkast til artikler.Den ene på eget initiativ, den anden på opfordring af Peter Hjort. Artiklerne blev i løbet af ugens første dage pudset af,således at de d.29.2.84 kunne fremsendes til respektive redaktioner. Ved indlægget til Aktuelt blev grundformen forsynet med en summarisk gennemgang af forløbet i Assens, da avisens læsere ikke kunne for-

ventes at have forhåndskendskab til dette. Historien (bilag 18) ligger p.t. på Aktuelts kronikredaktion hos Arne Thing.

I vores bidrag til diskussionen i fagbladet "Brandmanden" var indledningen til grundformen erstattet af et lille stykke PR for RUC, os selv og vores lyd/dias-serie.(bilag 19a).Frejdigt tilføjede vi endvidere tlf.nr. til RUC således at evt. interesserede seere kunne henvende sig til os. Det var nok en anelse frækt da lyd/dias-serie nr 2 (altså ikke pilotprojektet) endnu ikke var produceret. Lidt af en gambling selv om vi skrev at serien var under færdiggørelse. Artiklen (bilag 19b) blev bragt i Brandmanden 2 / April 1984 / 62.årgang. Vi er selv vældigt godt tilfredse med lay-outet.

Det skal lige nævnes, at et af motiverne bag Peter HJorts opfordring til os om at skrive en artikel, var et ønske om at vise, at også andre end han selv beskæftigede sig med privatisering på brandslukningsområdet. I kraft af at han selv havde skrevet så meget i fagbladene, var han af Falck blevet beskyldt for at føre hetz mod firmaet. Han var blevet beskyldt for at være usaglig og uvederhæftig . I den sammenhæng kan man godt betragte os som et slags medie, et talerør. Vores formidlingsintensioner taget i betragtning har vi dog ikke haft noget imod dette.

Artikel til Brandværn.

Gennem nye interviews, måske som en respons på vores "brev" i DW, men helt sikkert ad empiriske kanaler der ikke længere eksisterer,

lever så stærkt i erindringen, fik vi kontakt til Kurt Ojgaard, der er ansvarshavende redaktør på brand- og vicebrandinspektørernes blad Brandværn. (I bladudvalget sidder for Dansk Brandinspektørforening: Brandchef Per Miller, brandinspektør E.Kløve. For Dansk Brandværns-Komite: Politidirektør Poul Eefsen (formand), direktør Ernst Nielsen). En henvendelse fra vores side, som imidlertid også fortaber sig i det dunkle rent tidsmæssigt og indholdsmæssigt, resulterede i endnu en aftale om at skrive en artikel. En lidt hovedkuls/bevidstløs aftale i den forstand at der i lang tid hverken var fastlagt retningslinier for indholdet eller fastsat en deadline. Rammerne omkring artiklen var i lang tid så svævende at den blev negligeret. Langt om længe fik vi dog kontaktet Kurt Ojgaard for en afklaring af disse spørgsmål. Vi modtog et brev d.4.3.84 (kun til intern brug) hvori han kort skitserede, hvad han kunne tænke sig at vores artikel kom til at indeholde. Ideerne relaterede sig hovedsagligt til spørgsmålet omkring private forsikringsklubber (ALKA) og deres priser i forhold til Falck. Dette emne havde vi kun overfladisk været i kontakt med tidligere.Vi kunne altså på ingen måde gå ind i en debat omkring dette. I den tro at vores aftale ikke var specielt forpligtende eller fast, blev den på et eller andet non-verbalt plan droppet. Så gik der et stykke tid til d.12.3.84 hvor Tine (der havde stået for kontakten til Kurt Ojgaard) modtog et brev fra ham med flg.lakoniske indhold. :"Har du glemt at sende en artikel til mig ". (bilag 2o).Det kan nok være at vores ører blussede af dårlig samvittighed, benene føltes som uvulkaniseret gummi. Brevet mere end antydede at deadline(fredag d.9.3.84) var overskredet. Der var en lidt ubehagelig stemning i gruppen indtil Jens på lumskelig vis hev et manuscript frem fra tasken.

Jens havde været aktiv i week-enden så endnu en gennemskrivning af "grundformen"havde fundet sted . Det er tydeligt at se at artikbærer præg af utallige gennemskrivninger forstået derhen,at den sprogligt og indholdsmæssigt hang godt sammen. Problemstillingerne var efterhånden blevet gamle bekendte og kunne behandles som sådanne. Med tilføjelse af et afsnit om O.P.Kristensen, en nedprioritering af Assenssagen (blev behandlet andetsteds i bladet af Ib Dahlsfledt) samt skitsering af problemet med klager over Falck, blev denne artikel nok vores hidtil bedste. (bilag 21a). Man fristes til sige at artiklen var "second to none". Den blev bragt i Brandværn nr. 4-April 84-1o årgang. (bilag 21b)

En glædelig og uventet overraskelse var, at denne artikel indbragte et honorar på 4oo kr. Efter B-skat 5o kr. pr. snude.

Vores "undersøgelse" bragt som artikel i Brandværn.

Den udslagsgivende årsag til,at denne undersøgelse blev startet op var,at redaktøren på Brandværn Kurt Ojgaard opmuntret af vores sidste indlæg var interesseret i en sådan. Det han egentlig ønskede var en undersøgelse af,hvor Falck havde forsøgt at overtage brandslukningen. Som metode foreslog han os at ringe rundt til de forskellige brandinspektører i kommunerne med kommunalt brandvæsen. Han hjalp os til dette ved at fremsende en liste over samtlige brandinspektører i Danmark, samt et Danmarkskort hvor det var påført,om der var kommunal, frivillig eller Falck-slukning i de enkelte kommuner.

Allerede inden vi startede undersøgelsen op efter aftale med Kurt Ojgaard, havde vi spekuleret på,om udlicitation på brandslukningsområdet var en aktuel forteelse eller om Assens var et enkeltstående tilfælde. For os var det interessant at se om Falck led af vokseværk eller om virksomheden var faldet til ro i en slags ligevægt. Vores forhåndsbud var at Falck stræber efter at opnå monopol på brandslukningsområdet. Undersøgelsen var en chance til at få en mere underbygget bud på dette. En chance som vi greb.

Efter en diskussion af hvilke oplysninger vi gerne ville have fra brandinspektørerne, blev der ringet rundt. Dette skete uden skriftligt formulerede spørgsmål og uden overvejelser af metodens anvendelighed/ evne til at vise hvad vi søgte. Den førstnævnte "mangel" slog os allerede den første dag, da vi,efter at ha ringet til 25 brandinspekog talt med lo,sad med 3-4 stk. papir som det var umuligt at dechifrere. Der blev konsekvent udarbejdet et spørgeskema. Fornuften sagde,at det nok var en god ide at stille brandinspektørerne samme spørgsmål i samme rækkefølge og erfaringen tilføjede at en sådan styring af samtalerne var nødvendig for at forhindre brandinspektørerne i at tale godt og længe om fortrinlighederne ved netop deres brandvæsen. Spørgsmålene vi stillede op kom til at se ud som flg.:

1) Har der i kommunen været henvendelse/tilbudsgivning fra Falck angående overtagelse af brandslukningen ?
2) Har kommunen henvendt sig til Falck for at indhente tilbud på en evt. overdragelse af brandslukningen .

3) Hvad er de årlige omkostninger til brandberedskabet totalt og pr. indbygger ?

4) Hvordan ligger Falcks priser i forhold til det kommunale beredskab ?

5) Hvordan er opbygningen af beredskabet m.h.t. antal ansatte, samarbejde med CF m.m.

Set i relation til de tidligere skitserede problemstillinger lå vægten i undersøgelsen på spm. 1+2. Spørgsmålene er meget snævert formulerede,men i selve kontakten til brandinspektørerne er de blevet bredt ud til også at omfatte en kvalitativ dimension. Således har vi altså både lyttet til og diskuteret med brandinspektørerne på deres præmisser. Vi har fået at vide,hvordan de kommunale brandvæsener fungerer til daglig, hvilke økonomiske problemer de står overfor og hvordan de søger at tackle samme.

Da vi gik frem kommune for kommune,kunne vores spørgsmål altså godt sige noget om,hvor Falck forsøgte at overtage brandslukningen. Vi fandt det mere interessant at undersøge,i hvilket omfang Falck forsøgte sig.

Da deadline begyndte at nærme sig,var det tid for at bearbejde svarene. Vi havde fået fat på 77 brandinspektører og"manglede" kun at ringe til 4. Det havde taget ca lo dage fordelt over 6 uger at ringe rundt. Brandinspektører er et travlt folkefærd som det kræver tålmodighed at komme i kontakt med. Det var normalt med 4-5 opkald for at få en af slagsen i tale. Da dette var overstået var resten"kun"et spørgsmål om optælling.

I Antal henvendelser Falck og kommunerne imellem i perioden 197o-1984.

Henvendelse fra Falck til kommune:	18
Henvendelse fra kommune til Falck:	17
Henvendelser ialt:	35

II Trækkes perioden 1982-1984 frem ser det således ud.

Henvendelse fra Falck til kommune:	8
Henvendelse fra kommune til Falck:	lo
Henvendelser ialt:	18

Det skal inden gennemgangen af resultaterne siges,at de bygger på "sikre" besvarelser. Svar hvor brandinspektøren f.eks. ikke kunne huske præcis hvornår Falck eller kommunen rettede henvendelse eller hvem det var der rettede henvendelsen er frasorteret. Denne frasortering har reduceret undersøgelsens grundlag fra 77 til 71 svar.

Det fremgår at hyppigheden i Falcks henv. er steget betydeligt i de seneste år og det samme forhold gør sig gældende for hyppigheden af kommunernes henvendelser. Da dette var konstateret,kunne det være spændende at se om kommunernes henvendelser var ideologisk betinget.

Derfor undersøgte vi senere om der i de kommuner,der havde rettet henvendelse til Falck, havde været et borgerligt flertal i kommunalbestyrelsen. Det viste sig at 8 ud af de lo henvendelser der havde været i perioden 1982-1984 kom fra kommuner med et absolut borgerligt flertal. I de sidste to kommuner var der også borgerligt flertal, men borgmesteren var her socialdemokrat. (Bygger på oplysninger fra Kommunalhåndbogen 1983). Der var altså overensstemmelse mellem den ideologiske tro på privatiseringen og så kommunerenes praksis i tilfælde med borgerligt flertal.

Den vågne læser har måske allerede opdaget,at det kun er svarene på spm. 1+2 der er trukket frem i undersøgelsens "resultat". Svarene på spm. 3,4,og 5 har haft så løst et præg,at de ikke kunne ophæves til at være egentlige resultater. De indgår istedet som en slags kvalitative kommentarer. De sidste spørgsmål fungerede imidlertid altid som en slags katalysator for en snak om,hvilke faktorer derkunne spille ind på det kommunale brandvæsens udgifter. Det kunne være overvågning af ældre om natten, madudbringning, fødselsforberedelse, olieforurengsbekæmpelse osv. Opgaver der når de udføres af Falck prissættes "seperat".

Det vi med undersøgelsen kunne fastslå var at :
Falck arbejder aktivt for at opnå monopol på brandslukningsområdet.
Privatiseringsdebatten har sat sine spor i kommunalpolitikken.
At Falck i fremtiden får sværere ved at overtage brandslukningen i de resterende kommuner da udgifterne til brandvæsen her ligger under Falcks

standardkontrakt med Kommunernes Landsforening. (Falck vil i de resterende kommuner have svært ved at konkurrere på økonomien og må altså taandre argumenter i brug under forhandlingerne. Assenssagen viser dette tydeligere end noget.

Lad os runde dette af med nogle af de kritikpunkter som vi umidelbart kan rette mod undersøgelsen. For at se den reelle aktivitet omkring udlitering på brandslukningsområdet, burde vi have ringet til samtlige kommuner for at se hvor og hvornår Falck havde overtaget brandslukningen. Dette ville bedre være istand til at afsløre privatiseringens tempo. Sønderjylland og Storkøbenhavn er uden videre slettet af listen for opkald, da vi fandt at strukturen i disse brandvæsener var af en sådan art, at Falck nok på forhånd ville give afkald på at henvende sig. I sønderjylland har man frivillige brandværn hvis tilskud fra det offentlige må siges at være minimale. Materiellet blev dog betalt af kommunen i tilfælde af store ekstraudgifter. Tilskuddet til driften i Egernesund (så vidt vi husker) var 1983 ca. 16ooo kr. I storkøbenhavn består brandvæsenet næsten udelukkende af fuldtidsansatte tjenestemænd. Traditionerne disse steder er så stærke at Falck nok, indtil videre, må give afkald på at henvende sig. Metoden med at ringe rundt viste sig at være god, idet den sikrede en høj svarkvotient. Til gengæld kan de mundtlige svar godt være behæftet med en del usikkerhed. Den noget hovedkuldse igangsættelse kan også kritiseres. Manglen på indledende overvejelser i dybere forstand har gjort det svært at trække så meget ud af undersøgelsen som det kunne have været muligt. På baggrund af ovenstående vil vi godt sætte et spørgsmålstegn ved undersøgelsens videnskabelighed. Det der måtte lig-

ne konklusioner skal altså blot betragtes som en opridsning af den udvikling vi har ment at kunne se. Vores data kan på ingen måde berettige til at der drages entydige konklusioner. Det vi har undersøgt er lumske tendenser mere end noget andet.

"Undersøgelsen" blev bragt i Brandværn nr.5- Maj 1984 - lo.årgang. (se bilag 22) Med hensyn til honorar for denne,er dette endnu ikke afklaret.

Artiklen til Dagens Nyheter.

Det begyndte med en kryptisk telefonopringning. Kryptisk i den forstand at min far ikke forstod et kuk af,hvad der blev sagt fra ledningens anden ende. Det eneste,han senere kunne fortælle,var at en sinkeagtig nordmand havde ringet for at tale med mig. Det viste sig dog hurtigt, at det var Herman Schmid,vores bivejleder som hverken er sinke eller norsk, men svensk, der havde ringet. Han havde i Dagens Nyheter (stor svensk avis , hvis ikke den største) fulgt en svensk variant af privatiseringsdebatten. Det specielle og det som fik ham til at reagere var, at både Falcks Redningskorps a/s og Ole P. Kristensen var hevet ind ind i en polemik omkring rentabiliteten af offentlig respektive privat produktion.Der var tale om træfninger,der åbenbart havde strakt sig over længere tid på DN's brevsider. Herman kunne sagen tro kun give os de helt aktuelle indlæg. Han syntes,at vi skulle blande os i den svenske debat, hvilket vi så,med udgangspunkt i seneste indlæg, vores kendskab til O.P.-Kristensen, egne betænkeligheder ved sammenligninger af privat/offentlig rentabilitet samt betænkeligheder ved privatisering gjorde. Vores generelle og kortfattede indlæg (bilag 23) blev fremsendt. Jens tog kontakt til redaktionen i Stockholm for at høre,om de havde modtaget vores indlæg og om de ville bringe det. De var godt klar over hvilket indlæg det drejede sig om (det var altså ikke på forhånd kasseret), men havde endnu ikke taget stilling til,om de ville bringe det. En tid efter modtog vi et brev afsendt fra redaktionen d.lo.4.84. Indholdet var kort men ikke særligt tilfredsstillende : "Tack for erbjudandet. Men av utrymmesskäl har vi tyvarr ingen möjlighet att publicere inlägget. Vänlig hälsning Göran Beckérus". (bilag 24).

Kontakt til DR. Søndagsavisen og Natredaktionen.

Efter Teddy Kochs indlæg i DW d.lo.2.84 fulgte en notits om, at Assenssagen ville blive behandlet i tv's Søndagsavis. Der blev imidlertid hverken bragt indslag d.12.2.84 eller 19.2.84. Af nysgerrighed over hvorfor indslaget var blevet droppet, ringede vi så til Søndagsavisens redaktion, hvor vi fik Erik Steffensen i tale. Han kunne fortælle, at det skyltes at Assenssagen var afgjort, underforstået at den ikke længere var aktuel. Vi slog os til tåls med dette.

Den 13.2.84, dagen hvor pilot lyd/dias-serierne blev vist i huset og Assenssagen blev definitivt afsluttet, bragte Natredaktionen for åben mikrofon 11 brandfolks opsigelser samt samtaler med Peter Hjort og Erik Falck om sagens udfals. (Vores båndoptagelse af dette er desværre blevet væk. 14.2.84 (hvor vi som bekendt var i holbæk for at skrive artikler) var Falck atter i Natredaktionens søgelys.(bilag 25). Begge dages indslag var koncentreret om emner som :" Falcks ageren i Assens, firmaets kundebetjening samt rimeligheden af prislejet på Falck-abonnement'er". I det store hele en temmelig Falck fikseret diskussion, som efter vores opfattelse kunne gives et noget bredere og kraftigere vingesus ved indplacering i en privatiseringssammenhæng. De perspektiver/problemstillinger, der tonede frem gennem vores arbejde, syntes bredt betragtet at geråde fra kapitalismens anarkiske karakter. For os set som : regnskabers uigennemsigtighed, offentlig styringssvigt, opgavesammenblanding, eksklusionsprincippet som spøgelse i forhandlingssituationer, fysisk planlægning underlagt profitmotiver m.m.

Det vigtige for os var ikke at få målt og vejet Falck som virksomhed Vi ønskede at skabe klarhed over modsætningerne mellem borgerlige argumenter for privatisering som de fremtræder på det ideologiske plan og så den rent faktiske virkelighed. Ønskede at vise konflikterne ved privat drift af offentlige serviceydelser. En kraftig betoning af pressionsmomentet i Assens skulle endvidere kunne skabe associationer til en fremtidig erhvervsforvridning af demokratiet, hvis privatiseringen tænktes gennemført over en bred kam. Det var naturligt for os at fastslå/fremhæve, at den forhandlingssituation, der opstår i forbindelse med udliciterede opgaver, når disse skal prissættes, ikke kan grundet forhandlingens væsen være udtryk for optimal ressourceallokering. Det var kort skitseret den politiske drejning vi ønskede diskussionen skulle tage.(lugter måske en anelse af efterrationalisering).

Netop med udgangspunt i den i Natredaktionen ekstremt konkrete gennemgang skulle det være muligt..at forholde sig til ovenstående.

For at være med på medievognen sendte vi d.21.2.84 et brev til natredaktionen. (bilag 26). Vi fortalte kort hvem vi var, med hvilken baggrund vi udtalte os samt hvordan vi forestillede vores tanker føjet ind i et program. Foruden brevet fremsendte vi også "Sidste udkald" (bilag 15b), nogle kopierede passager af privatiseringsrapporten (ej bilagt) samt egne passager til udvalgte passager.(bilag 27). Det hele blev ordnet på en tirsdag eftermiddag midt i en meget travl periode, hvilket det tydeligvis bærer præg af.

Gennem en opringning til Natredaktionen erfarede vi at Eva Suszkiewicz havde sagen (vi fik det stavet). Brevet blev følgelig forsynet med hendes navn og sendt til DR's Natredaktion.

29.2.84 fik vi personlig respons fra Eva Suszkiewicz. Hun sagde først allerføst tak for brevet og det arbejde vi havde gjort, vores tanker og ideer, som hun iøvrigt fandt både spændende og relevante, kunne godt, hvis de blev eksemplificeret, konkretiseret, anvedes i Natredaktionen. Når /hvis Natredaktion fik hold på vores "tunge" problemstillinger, ville der blive bragt et indslag. Formentligt ville dette kunne finde sted i uge lo.

Vi var pludeslig ikke til at styre på en tønde land og så var der blot tilbage at vente.

Torsdag d.8.3.84 skete miraklet. Det tog form som en af de mest omfattende og grundige behandlinger Natredaktionen endnu havde viet et enkelt emne.

Per Kålund (formand for amtsrådsforeningen), Henning Rasmussen (soc.dem. og tidligere indenrigsminister, nu formand for Folketingets kommunaludvalg) og Søren Lydestad (tidligere Falck mand) var i studiet for at give deres besyv med.

Vi havde oprindeligt foreslået at Britta Schall-Holberg blev konfronteret med problemerne på brandsluknings- og ambulanceområdet, men hun havde afslået at deltage. Dette kan ses i lyset af hendes lidet flatterende dobbeltrolle i Assenssagen . (Se Teddy Koch DW lo.2.84 eller Peter Hjort Brandmanden 3 Maj 1984).

Ved sammenligning af det til Natredaktionen fremsendte materiale og vores båndoptagelse af indslaget er det tydeligt at se at vores tankegang afspejles, selv om vores oprindelige intensionen som de i det forgående er beskrevet på ingen måde blev opfyldt. Indslagene tænkes afspillet i forbindelse med eksamen. (bilag 28).

Lyd/dias-serie nr. 2.

Under opholdet i Assens luftede vi tanken om at arrangere et borgermøde for Peter Thaysen og A.P.nielsen. Dette syntes at støde på uoverstigelige forhindringer såsom at leje Assenshallen. Tanken virkede nærmest fremmed for de garvede bogner ødder. Senere erfarede vi gennem Peter Hjort,at de kommunale brandfolk havde sat en underskriftsindsamling igang til fordel for et borgermøde. (nærmere bestemt fik vi denne oplysning d.23.2.84) Vi henvendte os til en af de kommunale brandfolk for at en slags forhåndstilsagn om at vise vores lysbilledeserie ved det evt. kommende borgermøde. Samtidig benyttede vi lejligheden til at få at vide,hvilke spørgsmål de kommunale brandfolk havde tænkt sig at få besvaret ved et sådant møde. Vi gjorde dette med den lumske bagtanke at vores svar kunne flettes ind i den lyd/diasserie vi havde i tankerne. Efter at have annonceret for lyd/diasserien i det manuscript der blev sendt til Brandmanden d.29.2.84, gik vi fortrøstningsfulde igang med produktionen. Den "gamle" synopsis var blevet rettet til, en ny og aktuel speak var blevet udarbejdet og der var blevet taget billeder af plancher, tekst-materiel m.m. Under selve produktionsfasen søgte vi at tage højde for de kritikpunkter,der var blevet rejst af vores pilot lyd/dias-serie. Vi bestræbte os på at tale langsomt og tydeligt, billederne blev pudset og vendt,på samme led o.s.v. Så skete det ubehagelige at borgermødet, som vores lyd/dias-serie var rettet mod, ikke blev til noget. Der kunne ikke samles det fornødne politiske flertal i bystyret. Dette var en skuffelse af de rigtig store.

Vi fortsatte trodsigt arbejdet, måske i nedsat tempo, således at det endelig produkt kunne fremvises d.23.3.84 ved en i huset intern præsentation af vores arbejdsområde m.m. (Alle grupper var igennem en sådan). Lyd/dias-serien blev fremfor alt modtaget med tavshed.

Dias-serien blev arkiveret for et stykke tid. Så i begyndelsen af maj måned blev vi ringet op af Sussi Pallesen lærer på EFG-linien ved Landtransportskolen. Hun underviste Falck-folk i"blok"-fag bl.a. samtidsorientering og kørte i den forbindelse en diskussion omkring privatisering på brandslunings- og ambulanceområdet. Hun havde inddraget nogle af vores artikler i undervisningen og var interesseret i at vi kom ud og viste vores lyd/dias-serie, som hun havde stiftet bekendtskab med gennem Brandmanden. Dette var vi ikke helt kolde overfor,så vi fik aftalt en seance på ca. 1½ times varighed, til tirsdag d.15.5.84 kl.10^{00} , på Landtransportskolen Hammerholmen 43 Hvidovre.

Da vi på dagen, efter en længere gåtur (HT-aktionen) ankom og begyndte at sætte deres udstyr sammen,blev vores værste mareridt og maveskvulpende bange anelser til rå og uforfalsket virkelighed. Vores lydside med speak/musik/bip passede ikke til deres system, deres overblændeenhed var af en helt anden type, og deres kassettebåndoptager var ikke istand til qua balanceknap at adskille musik/speak og de billedstyrende bip-lyde, hvilket ved afspilning resulterede i en gennemgående hyletone. Det så mildt sagt håbløst ud, men vi bevarede det kolde overblik og arrangerede det således at billedskifterne blev fixet manuelt og hyletonen begrænset til et mellemgenerende niveau. Efter en kort introduction gik vi så igang med at vise serien for Falck-folkene.

Første billede i serien er en planche med texten : "Falcks eller falsk tryghed". Det fik en ildevarslende mumlen til at brede sig . Ellers blev Ellers blev forløbet i lyd og billeder fulgt med stor interesse og engagerede spontane udbrud. Efter serien (14-15 min) havde vi ladet programmet stå åbent for en diskussion, hvilket viste sig at være en helt fornuftig disposition. Vi blev brændpunktet i en krydsild af spørgsmål som vi med høj og fast røst og overbevisning besvarede på bedste beskub. Det mest gennemgående træk ved dialogen var, at de i kraft af at være 3 år henne i deres uddannelse (2 år i praktik på Falckstationer spredt over det danske land afbrudt af skoleophold) havde styr på Falcks iøvrigt udmærkede service, mens vi betonede farerne ved privat drift af offentlige serviceydelser. Vi snakkede overordnet økonomisk kontrol og de snakkede konkrete funktioner og forholdet til arbejdet uden vi af den grund snakkede forbi hinanden. Nogle af vores tanker fandt genklang, satte sig, og vi kunne selvfølgelig ikke have noget at udsætte på deres arbejdsindsats.

I anden del af seancen lagde de stedlige lærere op til at Falckfolkene kunne komme med deres personlige erfaringer i relation til de kritikpunkter,der var/ er rejst af Falcks Redningskorps a/s som sådan. Endvidere kunne der skydes frit på de kommunale brandvæsener. Dette var der knapt så meget tænding på. Men der kom dog spændende ting frem. Da de 1½ time var gået, hvilket iøvrigt skete forbavsende hurtigt, var der en del som blev tilbage et stykke tid for at snakke, sludre med os i en behagelig og afslappet atmosfære. En løsreven kommentar somvi sugede til os øjebliklig lød gennem en døråbning : "Så meget har vi aldrig diskuteret tidligere". Bedre kritik kan man vel dårlig få.

Det hele blev på behørig vis afsluttet med smørrebrød og øl på lærerværelset selvom vi egentlig hellere ville have fortsat diskussionerne i elevkantinen.

Vi følte at det havde været en succes, at vi og vores serie havde stået distancen samt at de også havde fået noget ud af det. Derfor fortrød vi lidt at vi ikke fik det optaget på bånd, som det engang var vores tanke. Istedet skete der det der ofte sker ved vellykkede og hektiske stunder oplevelsen sætter sig men indholdet forsvinder. Ligesom gode vittigheder.

Projektet.

Om dette er der egentlig ikke så meget at sige. Projektet skulle i første omgang udelukkende ha været en samling arbejdspapirer, men da vi trods alt fik tid tilovers, prøvede vi alligevel at få de enkelte dele til at hænge sammen. Forhåndsinteressen for projektet har været stor, så derfor prøver vi samtidig i den allersidste fase at gøre noget ud af lay-outet samt at tilføre de enkelte afsnit en lille smule læservenlighed. Der har ikke været tid til at gennemskrive de enkelte dele med henblik på en bestemt målgruppe. Det skal dog siges at denne studieforløbsbeskrivelse er tilegnet censor, vores vejledere og os selv.

Afrunding.

Det ville være smukt at sætte punktum for denne studieforløbsbeskrivelse med en sammenhængende, struktureret opsummering af vores faglige, pædagogiske og sociale udbytte af dette års "alternative projektarbejde, men skønhed kan overdrives så det afstår vi fra. I stedet vil vi på banal og storblomstret vis prøve at fastholde gode , dårlige sider ved vores forløb. Lad os med dette for øje lægge den let perverterede og for læseren måske belastende dvælen ved detaljerne til side for at tale i brede vendinger."Formålsparagraffen" om udadvendthed, konkret vores kontakt til brandfolk, journalister, brandinspektører, Falck-folk, kommunalpolitikere, andre studerende og folk i almenhed, har på mange leder haft en kolsal betydning, større end egentlig ventet.

Vores mangeartede kontakter, forsøget på at skabe en større direkte berøringsflade mellem studie og samfund samt hestearbejdet med at formidle, er resultatet af et selvforstærkende forløb. Opdagelsen af at "studier" kunne være andet og mere end dokumentarisk marathonløb mel - lem grønne filtklæder gjorde spændende ting ved vores motivation. Dialektikken (fint skal det være) var frugtbar som et naturgødet kirsebærtræ. Vi blev omgivet med interesse, enthusiasme, engagement, bevægede os i lokale dramaer og blev del af disse. Vores arbejde viste sig at være både afgørende og relevant for andre end os. Vi vælte- de ind i et spil som det sikkert ville ha været ugleset at forlade i utide. Det var noget med at leve op til andres forventninger samt at give sig i vold til en dybt rodfæstet fornemmelse for retfærdighed.

Vores ideer, tanker og teorier blev imødegået af fagfolk, blev brudt mod praksis, hvilket igen gav os lyst til at flette teoretiske blomsterkranse. Der var tale om en motivation med et væsen der adskiller sig helt og aldeles fra den til tider svært slumrende akademiske intellektuelle nysgerrighed. På stikordsform mekanismer der kan sammenfattes i flg.: ansvar, fremmed respons, fag-faglig kritik, aktørstatus, konflikt, drengedrømme m.m. Indholdsmæssigt har det været noget med mafioso-metoder, mediestyring og angreb på kollektiviteten.

Vi har i forbindelse med, ved vores udadvendte arbejde sporet to "faremomenter" af vidt forskellig karakter/substans (måske er der flere). For det første har vi set faren for at blive styret af interessegrupper, og dermed set faren for erhvervstyring af vores studie. I kraft af den tætte kontakt vi har haft til specielt den ene "part" i Assenssagen har balancegangen været uhyre vanskelig. Sagt på en anden måde så stiller det tætte samarbejde nogle krav, som det ud fra en studiemæssig betragtning kan være svært at honorere. (Vi vil ikke konkretisere dette nærmere, men altså blot betone problemet ligger der, samt at det er alvorligt. Erhvervsstyring af uddannelserne er uheldig uanset omfanget og graden af frivillighed hvormed en sådan ville foregå. Vi kan med opbud af et minimum af fantasi forestille os, hvorledes vores arbejde (dog med et kvalitativt andet indhold) kunne tages til indtægt for udvidede "relationer"mellem uddannelserne og erhvervslivet af en fyr som Bertel Haarder).

Det er måske en lille smule hidsigt at kalde vores anden observation for et faremoment. I muldjordsperspektiv drejer det sig om den form for anørki der ligger indbygget i at arbejde på vores ekstroverte

facon. Skal og vil man igennem i medierne gælder det om at være kendt eller røvaktuel. Vi er ikke specielt kendte, så for os vår der afstukket tidsmæssige retningslinier. Når man arbejder empirisk på vores led d.v.s. med en"sag"der til stadighed udvikler sig, fordrer dette indlæg, interviews, opringninger, indgreb af en eller anden form på helt uventede tidspunkter. Man bliver altså ude af stand til at disponere/råde over sin tid, med henblik på trad. projektarbejde (teori-læsning, oplæg m.m.) og på lidt længere sigt eksamen.

Det sidste vi vil drage frem kan kaldes skaberglæde. Det har noget at gøre med at se et produkt af sit arbejde, at spejle sig i en ting. I dag, hvor det bliver mere og mere ualmindeligt at skabe ting via sine hænder og tanker, har det været fedt at arbejde lyd/dias-serie, artikler. Desuden er det en sjælden tilfredsstillelse at se eget navn på tryk i forbindelse med en artikel, et læserbrev et projekt. Det er en dobbelt tilfredsstillelse hvis man selv og andre syntes at produktet er godt. Så ligger vi selvfølgelig også under for mediesnobberiet. Der er sgu noget specielt ved at skrive til en avis, et fagblad,et tidsskrift.

Kort om selve formidlingen kan vi sige at det er vores erfaring at det drejer sig om at være fuld af beskeden selvtillid, hurtig på tangenterne, overbevisende i telefonen og på redaktionen, sej i skrivningen og rammende aktuel. Sidst skal man være i besiddelse af det gran af vanvid der gør at man overhovedet kaster sig ud i dette nedturernes og triumfernes land.

Ser vi dybt i egen navle har der samlet sig en grænseoverskridende nullermand. Den hedder Mod. Mod har gjort os istand til at gå ind i

det hellige land. Mod har gjort det muligt for os at røre ved tabu personer og institutionelle totempæle så vi har mistet frygten for disse. Mod vil således nok følge os i fortsættelsen.

Las os vise at vi har magt over studieforløbsbeskrivelsen og ikke omvendt ved at stoppe her.

Det har været et fandens hårdt men djævleblændt godt forløb.

Det sociale miljø har det altså,osse lissom på en eller anden måde været enormt vigtigt med, så det syns jeg vi ska ha med her til sidst Det er somom tingene hænger sammen.

S L U T

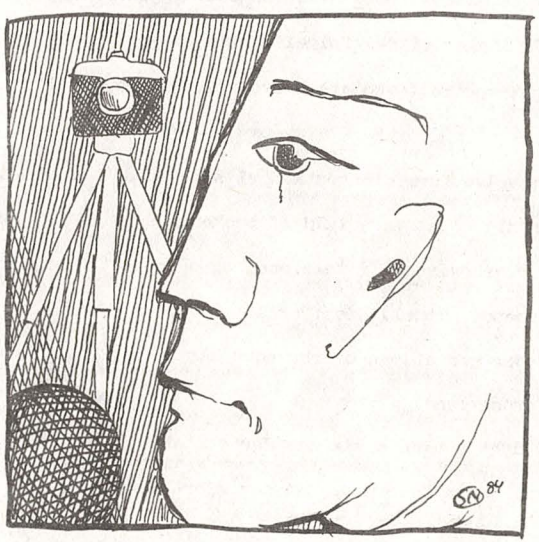

3. Præsentation af teoriafsnit.

Dette afsnit skal betragtes som et forsøg på, at skitsere en teoretisk ramme, hvor "privatiseringstanken", for at lette vores egen forståelse, kan behandles og samtidig udgøre fundamentet for de efterfølgende afsnit, hvor vi vil forsøge at sammenkoble de teoretiske overvejelser med et mere empirisk betonet arbejde.

Vi har, i projektet, opprioteret en side af de konkrete bud på privatisering - nemlig udlicitering - men vil, på trods af dette, konsekvent anvende begrebet privatisering da vi finder at det er det bedst dækkende begreb for udlicitering, og tankegangen bag denne. Vi vil derfor ikke beskæftige os med begreberne: modernisering, liberalisering, selvforvaltning, genopretningspolitik osv. da vi opfatter disse begreber, som et forsøg på at indsnævre det mere altfavende begreb: privatisering, og samtidig henvender sig til specifikke områder i den offentlige sektor.

De ideer der ligger bag privatiseringstanken er nær beslægtet med den liberalistiske tradition, hvor frihed, initiativ, individualitet, ansvar, privat ejendomsret og troen på markedets fortræffelighed hænger nøje sammen. Der er således ikke noget ejendommeligt i, at disse tanker er introduceret under den borgelige regerings fremmarch.

Et typisk træk ved den (ny) liberale tankegang er en "venden sig mod den offentlige sektor", og et udtalt ønske om en"opblødning af grænserne mellem den private og den

offentlige sektor"(1) samt en tro på det gavnlige i en forskydning af produktion/drift fra den offentlige sektor mod den private sektor.

"Den offentlige sektor skal slankes. Den skal af med alt det overflødige, og vi skal passe på, at den ikke forøder sig igen" (2) som Britta Schall Holberg så elegant har formuleret det. Denne udtalelse harmonerer fint med superliberalisten Friedmans opfattelse af velfærdsstaten. Friedman skriver i sin indledning til " Det frie Valg":

> " Hvordan kan vi begrænse statsmagten, samtidig med at vi sætter den i stand til at opfylde sine væsentlige opgaver: at forsvare nationen mod ydre fjender, beskytte hver enkelt af os mod at blive undertrykt af vores medborgere, ad rettens vej afgøre vores stridigheder, og sætte os i stand til at enes om de regler som vi skal følge."(3)

Friedman karakterisere her den klassiske liberale statsopfattelse - natvægterstaten - hvor kontrol er den vigtigeste del af statens opgave. Her skal staten ikke foretage irriterende interventioner i markedet, hvor frivillig udveksling er et grundlæggende træk.

Ovenstående skal understrege alvoren i regeringens privatiseringsbestræbelser, og den blinde tro på markedets evner til at forvalte ressourcerne. Hensigten med privatisering er, bredt formuleret, " at efterspørgelsen i højere grad bliver bestemmende for hvilke serviceydelser, der skal

produceres"(4) Endvidere skal indførelsen af markedsanaloge mekanismer i den offentlige sektor sikre, at effektiviteten, produktiviteten og omkostningsbevidstheden, i fremtiden, kommer til at spille en større rolle, end det har været kendetegnende for perioden før den borgelige regering "tog fat på genopretningen".

Disse konstateringer har naturligt ført til, at vi således må behandle de 2 styringssystemer: markedet og det politiske/bureaukratiske system. idealtypisk. Da idealtypiske modeller forenkler forholdene i virkeligheden vil vi, som en konsekvens af dette, samtidig behandle de imperfektioner - eller afvigelser fra den idealtypiske opfattelse, som blandt andet velfærdsteoretikerne(5) og Public-choice teoretikerne har peget på eksistensen af, i henholdsvis markeds - systemet og det politiske/bureaukratiske system. Som en afrundning af dette afsnit vil vi præsenterer Public-choice skolens danske repræsentanter: Petersen og Pedersens forsøg på:

> "At undersøge konsekvenserne af, at en stor del af beslutningerne træffes i forvaltninger og bureaukratier, ligesom interesse og pressionsgrupper udøver en funktion, der ligger ud over medlemmernes aktivitet ved almindelig valg. Økonomiens analyseapparat må udbygges til at kunne håndtere udviklingen af en teori om blandningsøkonomien." (6)

og vurdere om der i denne teori findes elementer, der

kan bruges i en argumentation for, og legitimering af, markedet som allokeringssystem.

3.1 Pareto optimalitet.

Inden vi i dette afsnit beskriver det ideelle marked, må vi først introducere begrebet: Pareto optimalitet, der benyttes i den anvendte litteratur om en situation, hvor ressourcerne er allokeret (mest) effektivt. Petersen og Pedersen (herefter P.ogP.) definerer Pareto optimalitet således:

> "En situation, hvor det ikke er muligt at øge et individs velfærd uden samtidig at reducere et andet individs velfærd." (7)

Der knytter sig en række forusætninger til denne definition, idet det ofte hedder videre:

> "Forusat en given indkomstfordeling, kvalifikationsstruktur, præferencestruktur og virksomhedernes teknologi." (8)

Man kan herefter f.eks. stille spørgsmålet: Hvem bestemmer indkomstfordelingen? Svaret må være "at en given indkomstfordeling altid vil være afhængig af, hvilke principper de politiske beslutningstagere i et givent samfund er tilhængere af. Det er derfor afgørende for indkomstfordelingen om den er bestemt på et marked eller forsøges udlignet via f.eks. transfereringer, refusioner osv.

Vi skal, ikke her diskutere brugbarheden af dette begreb, men blot understrege at det anvendes i den læste litteratur som en "målestok" for, hvor effektivt de eksisterende ressourcer allokeres.

4. Det idealtypiske marked.

Der findes en bred vifte af forestillinger om markedet, og detś "talent" til at sikre optimal ressourceallokering-forestillinger der ofte er indeholdt i argumentationen for. og troen på markedets ufejlbarlighed.

Forestillinger og påstande som: Høj produktivitet.
Effektivitet.
Omkostningsbevidsthed.
Ideskabende.

er ofte benyttede superlativer om markedet. De samme begreber anvendes, med modsat fortegn, om tilstanden i den offentlige sektor, samt betegnende de offentlig ansattes adfærd. Det er da også disse idealtypiske forestillinger der ligges vægt på, når den offentlige sektor sidder på "anklagebænken" og alternativet, efter borgelig opfattelse, er indførelsen af markedsanaloge mekanismer i den offentlige sektor, og udlicitering af opgaver der traditionelt har været udført i offentlig regi.

Følgende er en idealtypisk opstilling der viser træk ved de tre styringssystemer: Markedet, Demokrati og Bureaukrati.

Det perfekte marked	Det perfekte demokrati	Det perfekte bureaukrati
Den suveræne forbruger initierer	Den suveræne vælger voterer	Den overordnede autonitet instruerer
Producenterne tilpasser sig efterspørgsel og profitmaksimerer	Politikerne tilpasser sig vælgerønsker og maksimerer tilslutning	Bureaukrater tilpasser sig målsætning og regler og maksimerer karriere
Fuldt tilgængelig information gennem prissystem	Fuldt tilgængelig information gennem valg	Fuldt tilgængelig information gennem sagkundskab og ekspertise
Al efterspørgsel dækkes	Alle interesser repræsenteres	Alle herrer tjenes
Koordination via prismekanismer	Koordination via konkurrence om tilslutning og alliancer	Konkurrence om karriere sikrer rette mand i rette embede
Institutionelt grundlag: - privat ejendomsret - ekspropriationsværn - næringsfrihed - kontraktfrihed - etableringsfrihed	Institutionelt grundlag: - samvittighedsfrihed - ytringsfrihed - forsamlingsfrihed - organisationsfrihed - alm. valgret	Institutionelt grundlag: - forudsigelighed - frihed for vilkårlig anholdelse m.v. - frihed for tortur m.v. - retsprocessuelle garantier - lighed for loven

(9)

Mennesket opfattes, i dette idealtypiske billede af markedet, som et rationelt handlende individ, der ud fra individuelle interesser forsøger at maksimere egne fordele. Denne "mennesketype" - The Economi man - indgår som Friedman udtrykker det i et frivilligt udvekslingsforhold, hvor deltagerne via en byttehandel opnår en mere fordelagtig situation, end det var tilfældet før deltagerne indgik i dette frivillige udvekslingsforhold. P. og P. knytter følgende kommentar til markedet.

> "Videre kan nævnes, at markedets mulighed for individuel kvantitetstilpasning er udtryk for en frihedsgrad, der ikke er tilstede i den offentlige sektor". (10)

Denne"frihed" betyder, at det enkelte individ ud fra egne præferencer, og forusat en given indkomst, har mulighed for at ehverve sig den mængde varer/ydelser den pågældende ønsker at komme i besiddelse af. Modsat er kollektive goder (se s.) karakteriseret ved, at de stilles til rådighed for alle, uanset indkomstgrundlag. Her er markedsmekanismerne altså ikke bestemmende for udbuddet.

På markedet har vi således, de rationelt agerende individer, der antages at være i besiddelse af store informationsmængder om markedets udbud. Endvidere forudsættes det, i det ideelle billede af markedet, at forbrugerne har veldefinerede ønsker om sammensætningen af udbuddet af varer/ydelser på markedet.

Til at dække de suveræne forbrugeres behov, vil et antal konkurerende virksomheder kæmpe om forbrugernes gunst, og via afsætningen forsøge at maksimere profitten. Forbrugerne og producenterne udviser således ens adfærd i forsøget på, at maksimere egne fordele. Der eksisterer derfor et samspil imellem forbrugere og virksomheder, hvor producentens udbud af, og forbrugernes efterspørgelse af varer/ydelser er bestemmende for hvad, og i hvilket omfang en vare/ydelse produceres. Det samme udbud efterspørgelses forhold gør sig iøvrigt også gældende for arbejdskraften.

Konkurrencen på markedet samt samspillet mellem de enkelte individer og producenterne skulle, på det perfekte marked, sikre at systemet befinder sig i ligevægt- dvs. der er ligevægt i forholdet mellem udbud og efterspørgelse. Denne ligevægtssituation skulle teoretisk

sikre optimal ressourceallokering. Hvis forusætningerne for denne ligevægtssituation (præferencestruktur, teknologi m.m.) ændres, kan f.eks. priserne på varer/ydelser ændre sig. Systemet vil derfor forskyde sig mod en "ny" ligevægtssituation, hvor producenterne forsøger at tilpasse sig forbrugernes behov.

Betydningen af denne mekanisme kan udlægges som følger:

> "Den enkelte beslutningstager, der nytte eller profitmaksimerer, motiveres herved til at arbejde og producere til de lavest mulige omkostninger og til at sikre sig goderne til den lavest mulige pris og til at holde forbruget nede på niveau med produktionen. Derved koordineres udbud og efterspørgsel for millioner af beslutningstagere." (AA)

Denne mekanisme er et centralt og vigtigt træk ved det idealtypiske marked, idet efterspørgslen af producenterne tolkes som udtryk for befolkningens præferencer, og derfor uden høje transaktionsomkostninger, kan udgøre grundlaget for ressourceallokeringen, og på denne måde sikre Paretooptimal ressourceallokering.

5. Markedsimperfektioner.

Det idealtypiske markedet skulle, efter modelopfattelsen, være i stand til at sikre en effektiv ressourceanvendelse. Ser vi bort fra denne modelopfattelse af markedet, opdager vi en lang række imperfektioner-eller afvigelser fra den idealtypiske opfattelse af markedet. Det er disse imperfektioner der i velfærdsteorien vil indicere statslig intervention.

Vi vil i det følgende beskrive, hvordan disse markedsimperfektioner konkret optræder i systemet. Det er bl.a. velfærdsteoretikerne, der har peget på eksistensen af imperfektionerne og derfor drager den konklusion, at markedet ikke i alle situationer kan sikre Pareto - optimal ressourceallokering, hvorfor staten må intervenere i markedet og dirrigere allokeringen.

5.1. Kollektive goder

Er ydelser der defineres som goder, der ikke kan individualiseres (eller for den sags skyld prissættes) og derfor ikke kan/bør udbydes gennem markedessystemet. Endvidere er det karakteristisk for disse goder, at ingen kan afskæres fra at nyde godt af godet, modsat eksklusion fra markedet, hvor enkelt individer kan afskæres fra at ehverve en vare eller ydelse, hvis den af producenten fastsatte pris ikke betales af efterspørgeren. Da kollektive goder således

stilles til rådighed for alle, uanset indtægt, betyder det at omkostningerne ved produktion / drift af et kollektivt gode falder med det antal individer, der tilvejebringer godet i fællesskab. Da der er et stort antal individer involveret i tilvejebringelsen af godet opstår risikoen for "gratistadfærd", hvor enkelte vil forsøge at unddrage sig en evt. betaling for godet. "Gratistadfærden" søges derfor bortelimineret ved f.eks, at finansiere produktion / drift af godet eksempelvis over skatterne.

Klassiske eksempler på kollektive goder er: politi, militær, fyrtårne, vejrudsigten osv. De fleste kollektive goder er reelt blandningsgoder, hvor både den enkelte og hele samfundet drager fordel af godet. Dette skyldes, at godet indeholder egenskaber, der har både individuel og samfundsmæssig (kollektiv) nytteværdi.

Uddannelses - systemet er et godt eksempel på et blandningsgode, idet det enkelte individ har glæde af en uddannelse, samtidig er det af værdi for samfundet at f.eks. arbejdsstyrken er veluddannet.

5.2. Meritgoder.

Betegner goder der kan afstedkomme allokeringsproblemer, fordi der er uoverensstemmelse mellem det enkelte individs præferencer og samfundets ditto. Der er derfor forskel på den nytte det enkelte individ (selv) mener at godet giver, og den nytte politikerne mener det enkelte individ har af godet.

Som eksempel kan nævnes alkohol / stofmisbrug og våbenbesiddelse. Disse meritgoder vil ofte kræve en eller anden

form for statslig intervention, der ofte optræder gennem skatter / afgifter og forbud, der skal virke styrende på forbruget. Statens intervention vil ofte afspejle politikernes præferencer og de til enhver tid gældende normer i samfundet.

5.3. Naturlige monopoler.

Er en betegnelse for goder, der er af sådan en karakter, at produktion / drift af disse goder har tendens til at udvikle sig i et omfang der (naturligt) vil føre til en monopolstilling på markedet.

Monopoler af denne karakter kan f.eks. udvikles på områder, hvor de gennemsnitlige "totalomkostninger falder med stigende produktion". (12) Med dette menes, at omkostningerne ved at producere en ekstra enhed (gode) vil falde, hvis produktionsomfanget udvides. Denne monopoldannelse "vrider" markedet og sætter konkurrencemekanismen ud af spil. Denne situation, hvor konkurrencen ikke er tilstede, er en afvigelse fra det perfekte marked, hvor konkurrencen er en grundlæggende og essentiel mekanisme.

Da monopoler "tenderer at blive drevet med for lille et udbud og for høj pris" (13) må staten derfor intervenere, hvis ressourceallokeringen skal opfylde Pareto kriteriet om optimalitet.

Den ovenfor beskrevne udvikling er ofte knyttet tæt sammen med tilstedeværelsen af stordriftfordele, hvorfor dette også er et incitament til at øge produktionen.

De oftest anvendte eksempler på naturlige monopoler er: postvæsnet, jernbanedrift, infrastrukturen, gas og vandforsyning samt El.Forsyning. Det er symptomatisk for disse eksempler på naturlige monopoler, at det ville være ressourcespild, hvis der eksisterede konkurerende producenter på de respektive områder.

5.4. Eksternaliteter.

Generelt en betegnelse for en ikke kalkuleret omkostning eller virkning. I vores sammenhæng defineres eksternalitet som en tilstand, hvor en eller flere eksterne effekter (nabovirkning) inddirekte påføre trediepart fordele eller gener / omkostninger, der ikke er tilsigtet eller kalkuleret med fra producentens side. Eksternaliteter kan "udskilles" i henholdsvis positive og negative eksternaliteter, som vi, i det følgende, vil forsøge at bestemme nærmere.

5.4.1.Negative eksternaliteter.

Dette fænomen kan kort formuleres således: At en producent via sin"virksomhed" forvolder mere skade og er årsag til så store samfundsmæssige omkostninger, at det overstiger værdien og nytten af produktionen. Et af de mest anvendte eksempler på en negativ eksternalitet, hvor trediepart inddirekte påføres skade er spildevands - forureningen.

Her ødelægger forureningen fra en industrivirksomhed

mulighederne for ehvervsfiskeri i det område, hvor udledningen af spildevandet finder sted. I dette tilfælde "forstyrres" det naturlige miljø, forureningen hindre tredieparts (fiskerne) mulighed for at udøve deres ehverv, og samfundet påføres samtidig store omkostninger(F.eks til rensning af det forurenede miljø) I dette eksempel har"trediepart fået påtvunget ufrivillige udvekslinger" som Friedman har udtrykt det.

I velfærdsteorien er løsningen på dette problem, at staten skal intervenere i markedet, hvis der konstateres negative problemskabende eksternaliteter. Den statslige intervention kan konkret komme til udtryk gennem regulerende foranstaltninger, hvor staten forsøger at rette op på markedets fejl. Denne fejl (negativ eksternalitet) fører ofte til suboptimal ressourceallokering og skyldes, i følge velfærdsteoretikerne,et imperfekt markedssystem.

Miljølovgivningen er et eksempel på statslig intervention, hvor muligheden for at sanktionere over for de problemskabende virksomheder skulle sikre en fornuftig omgang med miljøet. Desværre har lovgivningen i Danmark ikke haft den tilsigtede virkning idet mange producenter, på grund af ønsket om profit og en maksimering af denne, indregner en evt. bøde i driftsomkostningerne. Da de hidtil idømte bøder er af beskeden størrelse, afvejer virksomhederne de opnålige fordele og producerer herefter.

5.4.2.Positive eksternaliteter.

Betegner en situation, hvor produktion / drift af et gode tillægges større værdi for samfundet, end for det enkelte individ og derfor betinger offentlig produktion / drift af det pågældende gode.

Et ofte benyttet eksempel på en positiv eksternalitet er hentet fra sundhedssektoren, hvor bekæmpelsen af sygdom, i sagens natur, har stor værdi for den enkelte. Samtidig er det også af værdi for samfundet, som helhed, at f.eks. epidemiske sygdomme bekæmpes effektivt. Her antages det, at godet har større nytteværdi for samfundet end for den enkelte. Positive eksternaliteter er vanskelige at adskille fra de kollektive blandningsgoder, da det er vanskeligt at definere begreberne præcist. Eksempelvis kan visse blandningsgoder siges at være en slags positiv eksternalitet, idet blandningsgoderne indeholder både individuel og kollektiv nytteværdi.

6. Afsluttende bemærkninger til afsnittet om markedet.

På trods af vanskeligheder med at levere præcise definitioner ,leder beskrivelsen af markedsimperfektionerne os frem til følgende: At markedet ikke i alle situationer er anvendeligt som allokeringsmekanisme, idet tilstedeværelsen af imperfektioner betyder at systemet ikke kan sikre Pareto-optimal ressourceallokering.

Det er en kendsgerning at det enkelte individ, for at kunne vælge frit mellem udbuddet af varer og ydelser, må være i besiddelse af ressourcer, der sætter vedkommende i stand til at dække sine behov via markedets udbud. Dette faktum viser klart, at indkomstfordelingen er en vigtig

forusætning for ressourceallokeringen.

Der kan også sættes spørgsmålstegn ved værdien af efterspørgelsen som målestok for den samlede befolknings præferencer, idet den enkelte,alt efter indkomstniveau,må foretage en priotering af egne behov. Dette skyldes,at for langt de fleste menneskers vedkommende er ressourcerne begrænsede, hvorfor der må foretages et valg. Endvidere spiller reklame også en stor rolle som "behovsskaber". Således er det "præferencebillede" producenterne tolker som befolkningens ønsker tildels selvskabt.

Et andet alvorligt problem er,at det er vanskeligt at forusige og indsamle informationer om eksternaliteters skadevirkning da de er næsten umulige at bestemme inden f.eks. en produktion sættes i værk. Konsekvensen af ovenstående er at producenterne ikke kalkulerer med omkostninger foråsaget af evt. eksterne effekter, og derfor ikke tager højde for dette ved tilrettelæggelse af produktionen.

Tilstedeværelsen af markedsimperfektioner og ønsket om at maksimere profitten må, iflg. velfærdsteoretikerne, betyde at staten må forsøge at "rette op" på markedets fejl, og forsøge at styre ressourceallokeringen via det politiske / bureaukratiske system.

7. Indledning til bureaukratiafsnit.

Vi har, i det forrige afsnit, behandlet markedet som allokeringsmekanisme, konstateret tilstedeværelsen af imperfektioner og afslutningsvis konkluderet, at staten der-

for må intervenere i selve markedet, dels for at sikre optimal ressourceallokering, dels for at sikre en mere ligelig indkomsrfordeling end den markedet er i stand til at fremvise. Vi må derfor, for at kunne sammenligne systemerne, opstille det politiske / bureaukratiske system idealtypisk, og videre behandle de imperfektioner, der optræder i dette system. Dette gøres med udgangspunkt i Public - choice teoriens analyse af:

> "Disfunktionaliteten i det politiske system som ses analogt med markedssvigt eller imperfektioner, dvs. som tilstande, hvor institutionernes indretning medfører, at samspillet mellem de individuelle aktøres egennyttige rationelle adfærd fører til suboptimale resultater." (17)

Det ses af dette citat, at Public - choice forsøger at påvise imperfektioner i det politiske / bureaukratiske system. Det betyder,i følge Public - choice, at dette system heller ikke i alle situationer er i stand til at sikre Pareto - optimalitet ved ressourceallokering.

Public - choice , og teoriens anfægtelse af velfærdsstaten, vil blive behandlet senere i dette afsnit, hvor vi vil vurdere om der i denne teori findes elementer, der kan tolkes som en anbefaling af privatisering og således anvendes som en legitimering af markedet som allokerings mekanisme.

7.1. Begrebet bureaukrati.

Inden vi går videre i dette afsnit, vil vi først præsentere vores brug af begrebet bureaukrati for at forebygge de evt. misforståelser, der kan opstå når et så tvetydigt begreb som bureaukrati anvendes.

At definere dette begreb er noget af en prøvelse, da det optræder i flere forskellige betydninger, og er forsøgt defineret på flere måder.

Bureaukrati kan F.eks betegne:
- Den perfekte administration.
- Egenskaber ved en organisationsstruktur.
- Embedsstanden.

Eller her i negativ betydning:
- Embedsmandsvælde
- Bureaukratisk og stiv struktur.
- Ineffektiv organisation.

Vi vil, i det følgende bruge begrebet som betegnende en organisations- struktur, og de idealtypiske egenskaber der karakterisere denne styreform.
Vi vil som i det forrige afsnit starte med en idealtypisk opstilling af de 3 styringssystemer: Marked, Demokrati og Bureaukrati.

Det perfekte marked	Det perfekte demokrati	Det perfekte bureaukrati
Den suveræne forbruger initierer	Den suveræne vælger voterer	Den overordnede autonitet instruerer
Producenterne tilpasser sig efterspørgsel og profitmaksimerer	Politikerne tilpasser sig vælgerønsker og maksimerer tilslutning	Bureaukrater tilpasser sig målsætning og regler og maksimerer karriere
Fuldt tilgængelig information gennem prissystem	Fuldt tilgængelig information gennem valg	Fuldt tilgængelig information gennem sagkundskab og ekspertise
Al efterspørgsel dækkes	Alle interesser repræsenteres	Alle herrer tjenes
Koordination via prismekanismer	Koordination via konkurrence om tilslutning og alliancer	Konkurrence om karriere sikrer rette mand i rette embede
Institutionelt grundlag: - privat ejendomsret - ekspropriationsværn - næringsfrihed - kontraktfrihed - etableringsfrihed	Institutionelt grundlag: - samvittighedsfrihed - ytringsfrihed - forsamlingsfrihed - organisationsfrihed - alm. valgret	Institutionelt grundlag: - forudsigelighed - frihed for vilkårlig anholdelse m.v. - frihed for tortur m.v. - retsprocessuelle garantier - lighed for loven

(15)

Til denne model kan vi, inden vi går videre, knytte den kommentar, at demokrati og bureaukrati hænger nøje sammen, hvorfor det kan være vanskeligt at adskille de to systemer fra hinanden. Bureaukratiet opfatter vi som et instrument til at gennemføre det demokratiske systems trufne beslutninger.

8. Webers bureaukratiopfattelse.

Da der i litteraturen er stof nok til et større projekt om bureaukratiopfattelser, har vi valgt at tage udgangspunkt i en af klassikerne - nemlig Max Webers formuleringer og opstilling af det ideelle bureaukrati. I Webers analyser af bureaukrati, som forvaltningsapparat, spiller begrebet "Verband" en central rolle, og oversættes i bogen "Bureaukrati- et hovedbegreb i samfundsdebatten" til organisation som betegner:

"En ordning af sociale relationer, som visse individer påtog sig som deres særlige opgave at opretholde. Tilstedeværelsen af en leder og normalt også af en administrativ stab var det definitoriske karaktertræk ved en organisation." (16)

I denne organisation er tilstedeværelsen af regelsæt et vigtigt redskab til at holde orden i systemet, idet Weber antog, at den menneskelige adfærd normalt var orienteret efter et sæt regler (Ordnung) Endvidere var det, pga. af regler for adfærden i organisationen, muligt at bestemme, hvad der var organisationsmæssig adfærd, og ikke organisationsmæssig adfærd.
Disse regler betegnede Weber som administrativ orden.
I det bureaukratiske system vil samtlige implicerede i administrationen være i en situation, hvor vedkommende enten afgiver ordrer, eller modtager ordrer. Dette kommando princip fandt Weber vigtigt, fordi det i en

administration er af stor betydning, at der en eller anden form for autoritet tilstede, der qua magt kan kommandere og styre administrationen. For at dette system skal fungere, er det en betingelse at de som skal udføre en given ordrer, opfatter den som berettiget og tror på det legitime i den.

Weber har også behandlet embedsmandens rolle, og dennes placering/betydning i systemet. En embedsmand var, efter Webers opfattelse, resultatet af en udnævnelse, ikke af et demokratisk valg. Weber fandt følgende karakteristiske træk ved embedsmandens rolle:

"Det pågældende individ havde ganske præcise pligter at udføre, og for det andet, at de faciliteter og ressourcer, der var nødvendige for udførelsen af disse pligter, tilvejebragtes af en anden end ham, der sad inde med rollen. (18)

Weber har (så vidt vi kan se) ikke taget stilling til, om der i det bureaukratiske system er forhold tilstede, der kunne angive om systemet har tendens til at fungere ineffektivt eller uproduktivt. Derimod var Weber opmærksom på den magt embedsmanden, qua sin viden, havde mulighed for at ehverve sig. Det er et tema vi genkender i den nutidige debat, hvor videnmonopol, ekspertvælde og embedsmandsvælde er ofte anvendte begreber om administrationen og dens ansatte.

Weber har tilsyneladende heller ikke fundet en præcis definition på bureaukrati, men har angivet nogle

karakteristiske træk ved det, han opfattede, som det ideelle og rationelle bureaukrati. Det følgende skal give et billede af de karakteristika Weber fandt ved det bureaukratiske system. (19)

I det bureaukratiske system er de enkelte enheder ordnede og opbygget hierakisk. Endvidere er de enkelte funktioner, i systemet, defineret præcist, således at de enkelte embedsmænd altid er sikre på, hvilke opgaver, der knytter sig til deres "plads i systemet". De ansatte skal "blot" udføre de pligter der hører til deres embede og underkaste sig det til bureaukratiet tilhørende kontrol og diciplinsystem.

Den enkelte ansatte rykker, via karrierestrukturen, op i hierakiet, hvor forfremmelse opnås på grundlag af ancienitet og de overordnedes bedømmelse af den enkeltes kvalifikationer (dygtighed). Lønnen bestemmes af den enkeltes plads i systemet, idet den gradueres efter den enkeltes position i hierakiet.

De der ansættes i systemet udvælges efter faglige kvalifikationer, der i idealtilfælde dokumenteres ved et eksamensbevis, og ansættes på et kontraktmæssigt grundlag.

8.1. Afsluttende bemærkninger til Webers bureaukratiopf.

Vi har, på grund af manglende ressourcer, valgt at behandle det ideelle bureaukrati stedmoderligt og vil i stedet koncentrere os om kritikken af bureaukratiet, - den kritik bl.a. Public - choice har stået som eksponent for.

Men - bureaukratiet skal, ideelt set, sikre at de politiske beslutninger føres ud i liver og som sådan forsøge at tilfredsstille befolkningens behov. De politiske beslutninger skal, i princippet, afspejle de af politikerne opsamlede og aggregerede præferencer fra befolkningen. Midlet til at sikre optimal ressourceallokering er således det perfekte bureaukrati, hvor regelstyring, autoritær struktur, hierakisk opbygget organisation og de ansattes loyalitet overfor organisationen skal sikre en effektiv administration.

Afslutningsvis kan vi sige, at bureaukratiet selvfølgelig, som det er tilfældet med markedet, har udviklet og forandret sig gennem tiden. Mange af de negative sider ved bureaukratiet er da også problemer, der er af relativ ny dato, eller ihvertfald først er erkendt i de senere år.

For god ordens skyld skal vi nævne, at den bureaukratiske styreform ikke kun knytter sig til den offentlige sektor idet systemet også benyttes i f.eks. større virksomheder.

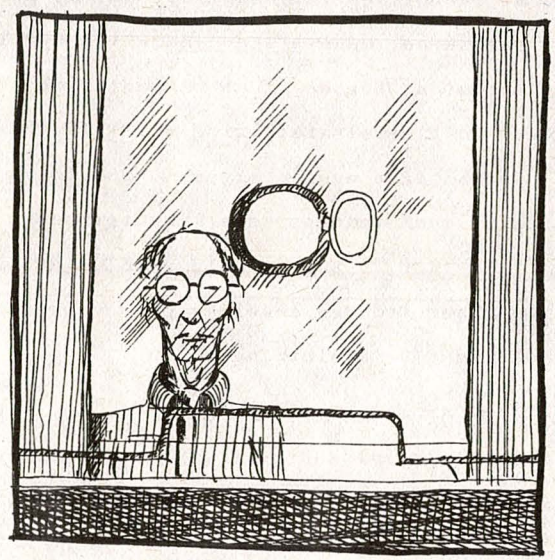

9. Indledning til Public choice afsnit.

Efter således at have behandlet Webers ideelle bureaukrati - omend stedmoderligt - vil vi, i dette afsnit bebsæftige os med de politiske / bureaukratiske imperfektioner Public - choice teoretikere har forsøgt at påvise eksistensen af i den offentlige sektor. Public - choice henter inspiration fra bl.a. finansvidenskaben, velfærdsteorierne og spilteorierne (9) og behandler, foruden imperfektioner i systemet, spilteoretiske spørgsmål samt afstemningsproblemer i det repræsentative demokrati.

Teorien er et forsøg på, at opstille et analyseapparat, der kan anvendes til problemafdækning i et blandningsøkonomisk samfund. Teoriens genstandsfelt er derfor de politiske og bureaukratiske institutioner, og de i systemet iboende mekanismers evne til, at opsamle den samlede befolknings præferencer, samt en vurdering af systemets evne til at sikre Pareto - optimal ressourceallokering.

Public - choice anvender, i analysen, den samme grundantagelse om den menneskelige "adfærd", som er indeholdt i den neoklassiske økonomis opfattelse af markedet og dets aktører - nemlig det rationelt handlende individ, der søger at maksimere egne fordele.

Når denne antagelse om den menneskelige adfærd overføres på den offentlige sektor og dens ansatte, viser det sig ifølge Petersen og Pedersen (herefter PP.)

"At man analogt til forekomsten af markedsimperfek-

tioner kan tale om både politiske og bureaukratiske imperfektioner. Når dette er erkendt er der ikke længere grundlag for den velfærdsøkonomiske naivisme."(20)

PP. hentyder her til velfærdsteoretikernes påvisning af markedsimperfektioner og brugen af disse til at argumentere for offentlig intervention, hvis markedet ikke er i stand til at sikre optimal ressourceallokering.

Public - choice teoriens brug af The Economic manś "adfærdsmønster" på politikere og de offentlige ansatte må være et forsøg på nytænkning, og en udvidelse af den traditionelle økonomis "parentetiske omgang" med den offentlige sektor. Endvidere betyder Public - choice teoriens grundantagelse om det rationelt handlende individ, at der gøres op med Max Webers opfattelse af det perfekte bureaukrati, hvor de ansatte forventes at handke objektivt og systemloyalt i enhver situation.

Vi vil, efter at vi har behandlet PP.ś påvisning og fremstilling af imperfektionerne i det politiske / bureaukratiske system, vurdere om der i Public - choice kan spores elementer, der kan tolkes som "et ønske om en venden tilbage til markedet" og dermed kan anvendes som en legitimering af privatiseringstanken.

Mogens Kuhn Petersen har tolket teorien derhen, og vi vil under diskussionen af Public - choice bl.a. inddrage PP.ś forslag om en redefinering af ejendomsrettighederne. (Friedman gør sig nogle af de samme overvejelser i "Det frie Valg"

9.1. Medianvælger teoremet.

Da PP. behandler, og bruger det ideelle demokrati som analytisk begreb vil vi, indledningsvis, kort angive hvilke problemer PP. finder ved afstemningsmekanismer i det repræsentative demokrati.

PP. lægger vægt på medianvælgerteoremet, der betegner det forhold, at den midterste vælger ofte har stor indflydelse på et afstemningsresultat. Dette forhold kan formuleres som følger:

"Medianvælgeren er den vælger, der med hensyn til et bestemt forslag indtager medianpositionen (midter), dvs. har lige mange vælgere på begge sider."(21)

Denne vælgers stemme får derfor, i en valgsituation, afgørende indflydelse på resultatet. På samme vis må et politisk parti, hvis det ikke ønsker at befinde sig i en marginalposition, anvende ideologisk retorik for at overbevise vælgerkorpset om, at der er forskel på partierne, mens afstanden mellem partierne må minimeres(et forsøg på at nå medianvælgerne) (22)

En flertalsafstemning vil iflg. PP. ofte kun tilfredsstille medianvælgeren. Endvidere er den kollektive beslutningsproces karakteriseret ved at nogle individer, i sagens natur, må opleve at beslutninger afviger fra den enkeltes præferencer, PP skriver om kollektive beslutninger.

" At markedets mulighed for individuel kvantitetstilpasning er udtryk for en frihedsgrad, der ikke er tilstede i den offentlige sektor". (23)

1o. Politiske imperfektioner.

Den uhyre forenklede præsentation af de problemer PP. behandler mht. det repræsentative demokrati, og de generelle afstemningsproblemer i demokratiet, er taget med i dette afsnit, fordi demokrati anvendes som analytisk begreb og er udgangspunkt for PP.s analyse af det politiske system. Her opfattes stat, partier og interesseorganisationers beslutninger som et resultat af egeninteresser og individuel valg i et forsøg på at maksimere egne fordele.

Politikerne vil derfor, via denne adfærd, forsøge at maksimere antallet af stemmer på sin person. Adfærden kan her sammenlignes med virksomheders forsøg på at maksimere profitten. Vælgerne vil også handle efter dette mønster, idet de vil forsøge at "trække" så mange fordele/goder ud af den offentlige sektor som overhoved muligt, vel og mærke til så lave omkostninger (f.eks skatteniveau) som muligt.

De politiske beslutninger skal som tid ligere nævnt, i princippet, afspejle den samlede befolknings præferencer- en situation der sammenlignes med efterspørgslen på et marked, hvor den udtrykker forbrugernes behov/ønsker. Det store spørgsmål er herefter, om det politiske system er i stand til at opsamle befolkningens præferencer, og derigennem sikre Pareto-optimal ressourceallokering? PP. forsøger at besvare spørgsmålet ved at pege på eksistensen af følgende imperfektioner i systemet.

1. Konkurrencen partierne imellem mister sin værdi, da de partier der er etableret på det politiske markedet skaber problemer for evt.nye partier, der ønsker at blive valgt ind i Folketinget. (F.eks spærregrænsen.)
2. De partiloyale vælgere, der ligger vægt på at "deres" parti kommer til magten stemmer derefter, på trods af at de måske finder et andet partis program, for offentlig aktivitet, mere i overensstemmelse med egne præferencer.
3. Det er en svækkelse af tilpasningen til vælgernes præferencer, at der ved valg skal tages stilling til en bred vifte af "tilbud" mht. den fremtidige udgiftssammensætning og de, for vælgeren, opnålige fordele. Dette betyder, at politikerne modtager en diffus information vælgermassens præferencer. (24)

Når den klassiske antagelse om menneskelig adfærd, overføres på politikere konkludere Public-choice, at de vil søge at maksimere egne fordele, og søge egne mål opfyldt. Dette betyder, at de ikke konsekvent handler objektivt , og tager hensyn til vælgernes præferencer. I andre situationer(i en valgsituation) må der tages hensyn til vælgerne, idet det er afgørende for et evt. genvalg,(som her kan betragtes som et af politikernes mål.)

Da politikerne skal opsamle befolkningens præferencer. er det reelt politikerne der , på vælgernes vegne, er efterspørgere. og udtrykker dette gennem f.eks. bevillinger til produktion af et gode. I denne situation kan den manglende objektivitet fra politiker side, resultere i, at egne mål søges opfyldt.

11. Bureaukratiske imperfektioner.

Public-choice behandler, i sin analyse, også det bureaukratiske forvaltningssystem, og finder at denne styringsform også indeholder en række imperfektioner. Da bureaukratiet ikke handler på et"normalt" ideal-marked, er der en udbredt mangel på information fra brugere til producent. Denne"brist" skyldes, at kommunikationen mellem bruger og producent ikke er så klar og direkte, som den opfattes værende i et markedssystem.

PP. nævner følgende imperfektioner, der optræder i det bureaukratiske system.(25)

1. Da den offentlige sektor ikke er vareproducerende i traditionel forstand, men producere gratis goder, stammer indtægterne ikke fra et salg af en vare.
2. De ansatte i den offentlige sektor, har ingen direkte fordel af , at f.eks minimere omkostningerne.
3. Ved en lang række af de goder det offentlige producere, eksistere der et effektivt monopol.

Konsekvensen af disse forhold er iflg. PP, at de offentlige institutioner vil havde tendens til at producere"for meget". Dette skyldes bl.a. "institutionsegoisme", hvor et evt. overskud (ubrugt bevilling)der ikke tilfalder institutionen, er et incitament til at øge

produktionen for at opbruge bevillingen. Denne "institutionsadfærd indbyder også de enkelte institutioner til at sikre sig det størst mulige budget, for via ekspansion, at tilfredsstille egne mål, og skabe muligheder for forfremmelser / opnormeringer i institutionen.

Denne budgetmaksimerende adfærd skyldes, i følge PP, at der i det bureaukratiske styringssystem ikke er incitamenter tilstede, der kan føre til "stærk" omkostningsbevisthed - den omkostningsbevisthed der hersker i den private sektor.

Her er profitten drivkraft, og omkostningsminimering et af midlerne til at øge profittens andel af den samlede omsætning.

Den diffuse information om befolkningens præferencesammensætning, overproduktion, den budgetmaksimerende adfærd og manglen på incitamenter til at minimere omkostningerne er forhold, der påvirker/ forhindre Pareto - optimal ressourceallokering via det politiske / bureaukratiske system.

12. , Afrundning Public choice afsnit.

I dette afsnit breder vi horisonten ud, og kommer med et bud på, om der i Public - choice findes elementer, der kan legitimere og / eller understøtte regeringens privatiseringstanker. Endvidere vil vi "undersøge" om PP, i deres analyse,(selv)foretager et (politisk) valg mellem de to allokeringsmekanismer - markedet og det politisk / bureaukratiske system. Vi må derfor behandle Public - choice i sin helhed, og inddrage andre privatiseringsformer, end udlicitering, hvis det viser sig nødvendigt for vores argumentation.

I deres analyse beskæftiger PP. sig , som bekendt, med at påvise imperfektionerne i det blandningsøkonomiske samfunds politiske og bureaukratiske systemer. Teorien anfægter således de idealtypiske træk ved demokratiet og velfærdsstaten. Når dette faktum kobles sammen med teoriens brug af "The Economic man" som et analytisk værktøj er det ikke sært, at Public choice er tolket som en anbefaling af markedet, og derfor kan indgå i en argumentation for øget privatisering

I denne udlægning af Public - choice er der parallelitet til den liberalistiske ideologi, hvor markedet skal blomstre, og ikke hæmmes af statslig intervention.

Uanset om PP. understreger, at de er deres analyse er objektive, er det en kendsgerning, at opfattes mennesket, og dets adfærd, anderledes(f.eks. som et socialt væsen) end det gøres i Public choice krakelere de overbevisende konklusioner. Vurderinger af teoriens "brugbarhed" må derfor afhænge af egne politiske præferencer.

I det følgende vil vi præsentere eksempler på PP. udsagn, der af os tolkes, dels som et udslag af PP.s egne politiske præferencer, dels som en anbefaling af markedet, og indførslen af markedsanaloge mekanismer i den offentlige sektor.

I deres afsnit om alternative beslutningssystemer skriver PP.

> "På områder hvor andre beslutningssystemer ikke er markedet klart overlegent, ville det give større velfærd at overlade markedet til sig selv. Dette må naturligvis ses i relation til de redefinerede individuelle rettigheder." (26)

Her har PP. truffet et (politisk) valg mellem to allokeringsmekanismer, der må opfattes som værende imperfekte. PP. foretrækker her markedet og mener, at det ville give større velfærd, end et andet beslutningssystem, hvis det ikke er markedet klart overlegent.

Dette "andet" system vil vi tillade os at opfatte, som det politiske / bureaukratiske system - netop det system PP. i deres analyse eklærer for uegnet til, i alle situationer, at sikre optimal ressourceallokering.

PP. leverer også nogle konkrete bud på løsningsforslag,

skulle kunne mindske de problemer, der efter deres opfattelse hersker i den offentlige sektor og på den politiske arena. PP. foreslår således indførsel af konkurrence (27) i det politiske / bureaukratiske system. I dette forslag nærmer PP sig regeringens moderniseringsprogram, hvor konkurrence netop er et af midlerne til at øge effektiviteten og omkostningsbevistheden blandt de offentlige ansatte.

12.1. Redefinering af ejendomsretten.

PP. har også forslag til løsning af eksternalitetsproblemet på markedet. PP. hævder nemlig, at en negativ eksternalitet (f.eks. forurening) og de omkostninger / gener de utilsigtede virkninger påfører samfundet, og det enkelte menneske ikke skyldes det privatkapitalistiske system, (og den private ejendomsret)

" Men snarere fraværet af ejendomsret i henseende til luften, oceanerne, de æstetiske landskabsværdier o.s.v." (28)

PP. mener endvidere, at man kan argumentere for:

At forurening skyldes, at rettighedsstrukturen ikke er tilstrækkeligt bredt formuleret". (29)

Det vil, i følge PP, sige, at havde mennesket ret til

at leve et forureningsfrit liv, ville en virksomhed "kun" kunne forurene, hvis den kompenserede den / de personer, der pga. forurening, måtte affinde sig med indgrebet(forurening) i deres rettigheder.

Ovenstående løsningsforslag kræver, at rettighedsstrukturen bliver klart defineret. Fordelingen af ejendomsrettighederne til eksternalitet(forurening) skulle foregå gennem forhandling mellem de involverede parter - ikke via markedet. PP. fremhæver selv et af problemerne ved at forhandle sig frem til en løsning af eksternalitets problemet - forurening. Omkostningerne ved at forhandle sig frem til en løsning, vil nemlig stige med antallet af deltagere i forhandlingerne, hvorfor transaktionsomkostningerne kan overstige fordelene ved en redefinering af ejendomsretten.

I "Det Frie valg" gør Friedman sig nogle tanker der ligger helt på linie med PPs tankegang. Friedman siger

"Hvor det er let at identificere dem, der rammes eller begunstiges, og at finde ud af, hvor meget det drejer sig om, er det temmelig ligetil at estatte den ufrivillige med frivillig udveksling, eller i det mindste at kræve individuel kompensation." (30)

Efter vores opfattelse løser kompensationer (penge) ikke de problemer forurening skaber for mennesker og

og miljø.

PP.s løsningsforslag kan også betvivles ud fra en anden vinkel. Det har Mogens Kuhn Pedersen (31) gjort i artiklen: "Public choice - eller politikkens økonomi- et program for re - privatisering" (32) hvor Mogens Kuhn Pedersen (herefter MKP.) har undersøgt og tilbagevist Det realistiske i PPs forslag.

MKP. mener, at skal det være muligt at vurdere transaktionsomkostningerne ved en evt. etablering af ejendomsret til eksternaliteter (forurening), skal det være muligt at identificere eksternaliteten før en produktion sættes i gang.

PPs ide skulle altså gøre det muligt, at inddrage et potentielt problem i en økonomisk kalkulation for den eksternalitetsskabende produktion. Dette er,iflg. MKP umuligt, da betingelsen herfor er, at der kan etableres fremtidige markeder for eksternaliteter.

Eftersom disse tænkte markeder er:

> Forsynet med stor usikkerhed(der er så meget der kan ske i mellemtiden) og med betydelige omkostninger for deres fungeren, så vil det ikke være muligt at for vente disse markeder for fremtidige for. ureningseffekter etableret og da slet som perfekte markeder". (33)

Endvidere vil det være umuligt at bedømme fremtidige

virkninger og omkostninger af forurening, hvorfor transaktionsargumentet, hvor forhandling skal afgøre om et gode (eller omkostning) skal allokeres via det politiske / bureaukratiske system eller markedet, bortfalder. Det vil altså ikke løse eksternalitetsproblemet - forurening - , hvis vi fik bestemt ejendomsretten, idet de økonomiske omkostninger,på et fremtidigt, markedet, er vanskelige at bestemme. (34)

På trods af, at PP. betegner deres analyse som en reaktion mod den "velfærdsøkonomiske naivisme" og et tilløb til en teori om "institutionel komparation" (35) ser vi et sammenfald mellem PPs argumentation og de argumenter, der er indeholdt i henholdsvis privatiseringsrapporten og moderniseringsredegørelsen.

PP. mener , at det er et spørgsmål om , hvordan man vælger den mindst ringe instituelle mekanisme. I deres konklusioner fremgår det da heller ikke,at markedet er det politiske / bureaukratiske system klart overlegent, men da analysen påviser imperfektioner i det politiske / bureaukratiske system,mens markedet fremhæves,kan Public choice, uden større omveje, tolkes som en „fortaler" for markedet.

PP. forsøger ihærdigt, at give indtryk af at de ikke drager de samme ureflekterede slutninger, som de angriber velfærdsteoretikerne for. Vi mener dog at havde påvist eksempler på betragtninger, der kan tolkes som en anbefaling af markedet som allokeringsmekanisme, og dermed understøtter privatiseringstanken.

Efter vores mening harmonerer dele af Public - choice, et langt stykke hen af vejen, med de ideologier politikere af liberal eller konservativ observans, har med i bagagen.

I det følgende afsnit vil vi inddrage endnu en dansk Public - choice tilhænger (og medlem af regeringens privatiseringsudvalg) Ole P. Christensen. Han har, modsat PP. leveret mere konkrete bud på, hvordan problemerne i den offentlige sektor kan løses via markedsstyring.

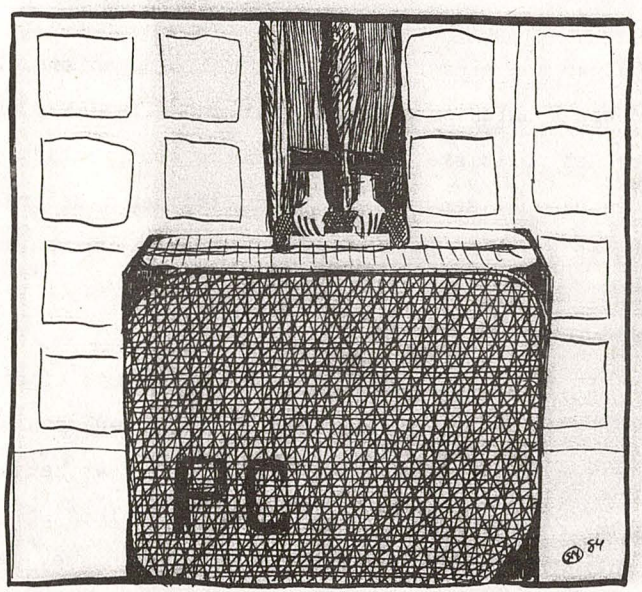

13. Noter til teoriafsnit.

1. Finansministeriet: Moderniseringsredegørelsen. . s.7.
2. Civiløkonomen nr. 11. .s.11
3. Milton og Rose Friedman: Det frie Valg. . s.16.
4. Finansministeriet: Moderniseringsredegørelsen. .s.5.
5. Velfærdsteori er en mikroøkonomisk teoriretning, hvor befolkningens levevilkår, i bred forstand, er velfærdsteoretikernes "arbejdsområde". Teorien stiller således spørgsmålstegn ved den liberalistiske opfattelse af, at velstand er lig med velfærd samt at menneskelig kvalitet udvikler sig propotionalt med indkomsten. Endvidere mener velfærdsteoretikerne, at registrering af de offentlige udgifter, og niveauet af disse, ikke er gode nok til at beskrive / vurdere befolkningens levevilkår.
   I teorien lægges der vægt på Pareto - optimalitet ved ressourceallokering, markedsimperfektinernes indvirkning på denne.
   Jvf. iøvrigt: Det offentlige og samfundsudviklingen. kap. 1.
6. Petersen og petersen: Hvorfor kan den offentlige sektor ikke styres. . s. 34.
7. Ibid. . s.212.

8. Mogens Kuhn Pedersen: Public choice - eller politikkens økonomi - et program for reprivatisering. Juristen og økonomen. s. 451.
9. Heine Andersen: Privatisering 2.s. 2o. Modellen er af HA. hentet fra Gudmuns Hernes Magtudredningsprojekt.
1o. Petersen og Pedersen. op.cit. s. 4o.
11. Jens Gunst og Otto Larsen: Offentlig økonomi. s. 58-59.
12. Ibid. s.46.
13. Jens Gunst m.fl. Offentlig ledelse og samfundsøkonomiske nøgleproblemstillinger. s. 249.
14. Heine Andersen. op.cit. s. 32.
15. Heine Andersen. Op.cit. s. 2o.
16. Martin Albrow: Bureaukrati - et hovedbegreb i samfunds debatten. s. 32.
17. Ibid. s. 35.
18. Ibid. s. 38-39.
19. Teori der behandler spilleregler for dannelsen af samarbejdsmønstre mellem grupper eller enkeltindivider.
2o. Petersen og Pedersen: Hvorfor kan den offentlige sektor ikke styres. s. 42.
21. Ibid. s. 211.
22. Ibid. s. 59.
23. Ibid. s. 4o.
24. Ibid. s. 66-69
25. Ibid. s. 94.

26. Petersen og Pedersen: Hvorfor kan den offentlige sektor ikke styres. s. 2o4.
27. Ibid. s.2o4.
28. Ibid. s. 43.
29. Ibid. s. 43.
3o. Milton og Rose Friedman: Det fri Valg. s. 42.
31. Lektor. Inst. for samfundsøkonomi og Planlægning RUC.
32. Publiceret i Juristen og Økonomen. 1981.
33. Mogens Kuhn Pedersen.op.cit. s. 454.
34. Ibid. s. 454.
35. Pedersen og Petersen: Public choice - ikke et program for reprivatisering - men teorien om "governmental faliures. Juristen og økonomen 1981. s. 515.

©MORTEN BO
AMALIEVEJ 4

Teoretisk- empirisk afsnit

14. Indledning

Følgende afsnit er tænkt som en diskussion og gennemgang af de problemstillinger, vi allerede forsøgsvis har skitseret i vores artikler (1). Det vil sige en sammenkædning af vores omfattende empiriske viden/materiale med gennemgangen af public-choice-skolen. (2)

Vi ønsker på den ene side at hæve den temmelige konkrete "Assens-sag samt på den anden side at få eksemplificeret vores tidlige formodninger om, at public-choice kan bruges som det teoretiske ophav til privatiseringsprogrammerne.

En af public-choice-teoretikkerne, lektor Ole P. Kristensen, stødte vi i første omgang på som varm fortaler for FAlck, hvilket han gør rede for i sin sammenligning af henholdsvis kommunalt og entreprisedrevet brandvæsen (3). Men det viste sig, at han ligeledes optræder i såvel public-choice som privatiseringssammenhæng.(4) Ved læsning af OPK's skrifter turde vi godt udnævne ham til en af privatiseringsteoriens stamfædre herhjemme. Det antydes i utallige sammenfald af eksempler, konkret-formuleringer m.m. i bl.a. Privatiseringsrapporten(5). Dette person sammenfald tillader selvfølgelig ikke at vi umiddelbart siger, at der en direkte og entydig sammenhæng. men som allerede påvist stemmer f.eks. public-choice' grundlæggende menneske- og samfundssyn overens med den (ny-)liberalistiske ideologi, fremført af den borgerlige regering i privatiseringsdebatten (6)

I det følgende vil vi prøve at trække de "indlysende røde tråde" fra public-choice' (OPK) til privatisering frem.

Udover at vi har været i stand til af fastholde privatisering i en teoretisk ramme (anvendelsen af et begrebsapparat), har vi samtidig fået systematiseret diskussionen og kritikken af udlicitering i forhold til vores konkrete udgangspunkt - nemlig FALCK's overtagelse af brandslukningen i Assens kommune. Inden læsninge af dette afsnit vil det være en god ide at genopfriske sagens forløb. (7)

15. Vores afgrænsning af privatisering:

På et forholdsvis tidligt tidspunkt i projektarbejdet indsnævrede vi vores privatiseringsområde til udelukkende at omhandle udlicitering (udbudsprivatisering). Dels selvfølgelig tvunget af vores interesse for brandslukning, men desuden konstaterede vi, at udlicitering også var/er det eksempel på privatisering, hvor debatten som oftest tager sit udgangspunkt. Tydeligst i privatiseringsrapporten(8).

15.1 Udlicitering

Som bekendt er et af de væsentligste motiver bag privatiseringstanken håbet om at bremse stigningen i de offentlige udgifter (skatteydernes penge m.a.o.) - og selvfølge også mere generelt at tage fat på den lidt umulige størrelse til den offentlige sektor: de høje skatter, de magtfulde offentlige bureaukrater, stærke og agressive medarbejde organisationer, umyndiggørelsen af klienter. Hvorfor privatisering/udlicitering skal ses som et forsøg på effektivisering, afbureakratisering og ikke mindst billiggørelse

af den offentlige sektor.

Den meget kontante forestilling om at der kan spares penge udspringer i tesen om, at privat drift under en økonomisk ansvarlig ledelse er mere effektiv (9), og dermed også billigere end offentlig drift. Det er med det udgangspunkt at udlicitering- defineret som det offentliges overdragelse af visse opgaver til private virksomheder - er lanceret som den p.t. mest realistiske privatiseringsform.

I diskussionen af udlicitering er det væsentligt at se på tre ting:

1. hvem bestemmer omfang, art og fordeling af produktionen
2. hvem finansiere produktionen
3. hvem udfører produktionen (1o)

Opdelingen i henholdvis en politisk-ideologisk, økonomisk samt administrativ-bureakratisk område er udtryk for at man i privatiseringssammenhæng på nuværende tidspunkt ikke forestiller sig en totalprivatisering realistisk (11) Kort sagt er udlicitering spørgsmålet om, hvem der udfører produktionen, dvs indgreb og ændringer i forhold til det offentliges opgavefunktion som producent af en række serviceydelser. Formålet er en generel omkostningsreduktion v.hj.a. en vis grad af markedsstyring i produktionsprocessen. Teoretisk vil man således bibeholde ansvaret (kontrol/styring) og finansieringen af produktionen i offentlig regi, med det udgangspunkt at markedet ikke optimalt kan varetage beslutninger vedrørende omfang, allokering og finanseriening. Da er der taget hensyn til den klassiske begrundelse om offentlig justering af markedesfejl (12).

16. Brandslukning som eksempel på udlicitering

Udlicitering er foreslået på en del områder, men på trods af privatiseringsrapportens lange liste over potentielle udbudsområder, strøer den ikke om sig med igangværende eller konkrete forsøg på udlicitering.(13)

Allerede inden gennemlæsning af rapporten havde vi defineret Falcks varetagelse af brandslukning herhjemme som udlicitering. Brandslukning bliver i mange tilfælde fremhævet som mønstereksempel på udlicitering af offentlig produktion. En væsentlig årsag er efter vores mening at O.P. Kristensens aktive rolle som medforfatter til privatiseringsrapporten og hans egen undersøgelse af netop brandslukningsområdet.

16.1. Brandslukning (og ambulancekørsel)

Vores empiriske udgangspunkt - udlicitering af heholdsvis brandslukning og ambulancekørsel til Falcks Redningskorps a/s kræver nogle kommentarer med på vejen.

I mange tilfælde er det ikke til af fastslå, hvorfor en speciel serviceydelse er havnet enten i privat eller offetnlig regi. Det kan bero på tradition, tilfældigheder og lign. - således også med brandslukning og ambulancekørsel.

Historisk er Falck blevet brandvæsen på tider og steder, hvor der enten slet ikke var noget brandvæsen eller hvor det var svagt udbygget.

I store dele af landet, hovedsaglig i tyndt befolkede områder , har Falck gennem årtier varetaget brandslukningen. I mange tilfælde vil det være en tilsnigelse af karakterisere Falcks oprettelse af brandvæsen som udlicitering

eller privatisering. Vi tager derfor udelukkende vores udgangspunkt i "Assenssagen" og andre steder, vi qua vores miniundersøgelse har opfanget som aktuelle for Falcks virksomhed i udliciteringssammenhæng.(14)

Derfor begrænser vi ligeledes diskussionen til kun at omhandle brandslukning og ikke ambulancekørsel, der kun vil blive draget ind i det omfang det bliver nødvendigt for forståelsen.

Brandslukning er en kommunal opgave, og finansieringen sker gennem skatterne. Varetages brandslukning af Falck dækkes udgifterne via tilskud også af det offentlige. Den kvantitative og kvalitative regulering af omfanget af brandslukning sker (på papiret) politisk gennem kommunalbestyrelsen og administrativt gennem Statens Brandinspektion og brandlovgivningen. Falcks produktion fastslås og udformes i standardkontrakter udformet af Kommunernes Landsforening(brandslukning) og Amtsrådsforeningen i Danmark (ambulancekørsel).

O.P. Kristensen definerer brandvæsenet i forhold til to hovedopgaver:
Forebyggelse, som omfatter brandmæssig byggesagsbehandling og brandsyn.
Udøvende, som kræver at kommunen opretter, hvad der i brandlovgivningen betegnes "et motoriseret udrykningskorps" (15)

Brandvæsenets opgavefunktioner hører under det offentlige reguleringsområde (forebyggelsen m.m.), som til daglig varetages af en kommunalt ansat brandinspektør. Han/hun vil altid være kommunalt ansat, uanset om kommunen har entreret med Falck. Selve brandslukningen er en opgave, der hører under produktionen af serviceydelser - og altså et muligt område for udlicitering.
-Og Falcks mangeårige varetagelse af brandslukningen har da også sat sine spor i brandlovgivningen, hvor det hedder:

" 6. Justitsministeren kan helt eller delvist fritage en kommune for opretholdelse af udrykningskorps såfremt kommunen ved aftale med et kommunalt eller privat brandvæsen eller med civilforsvarsstyrelsen tilvejebringe en forsvarlig ordning af rednings- og slukningsarbejdet ved ildebrand i kommunen" (16)

DEr er lovhjemmel for udlicitering af brandslukning, dvs den endelige udførelse beror altså på en politisk beslutning taget af kommunalbestyrelsen (eller byrådet, hvor det nu hedder det !). Dette enten i form af en fornyelse af kontrakten med Falck eller overvejelser om - som det var tilfældet i Assens- at overdrage brandslukningen til det private redningskorps.

I internatinal sammenhæng er Danmark et af de eneste steder, hvor man politisk tillader en privatvirksomhed at forestå brandslukningen. Endda i USA, hvor man ikke viger tilbage for at privatisere, er der kun 13 byer med privat brandvæsen. Hvorimod det ofte ses at ambulancekørsel og sygetransport er udlagt til bl.a taxaselskaber.(17)

Udliciteringsdiskussionen drejer sig derfor ikke om, hvad der er lovligt i ren juridisk forstand, men hvad der er politisk ansvarlig - og med udgangspunkt i privatiseringstanken, hvad der er økonomisk rentabelt.

16.2. Hvad er brandslukning?

Spørgsmålet er resultat af, at vi op til flere gange har forsøgt at få hold på, hvilken form for offentlig service brandslukning er. Dels for at få præciseret vores egen holdning til brandslukning som udliciterings-objekt, dels for at forstå de overvejelser, der har ligget bag beslutningerne i Assens.

Som allerede nævnt i teoriafsnittet(s 61) er der forskellige grunde til at det offentlige varetager produktionen af visse opgaver. Primært skyldes det overlades produktionen til markedet ville det medføre uacceptable resultater ikraft af de eksisterende imperfektioner.

Følgende tre former for service ydelser, betinger definitionsmæssigt en offentlig varetagelse: kollektive goder, gratis ydelser samt naturlige monopoler (18).

Brandslukning/ambulancekørsel er ikke umiddelbart områder, hvor en konkurrence i markedsmæssig forstand er hensigtsmæssig . Dette ses jo også på at produktionen enten foregår i offentlig eller privat regi. Finansieringer offentlig of dermed kollektiv omkostning, hvorimod den umiddelbare nytteværdi af brandslukning er privat. Forstået på den måde, at det er en marginalgruppe af brugere, der nyder godt af godet. Der er i teorien risiko for en individualisering (dvs privat finansiering f.eks), og som vi ser i den konkrete sag, at brandslukning i kraft af Falcks drift indgår i den traditionelle markessyring (udbud-efterspørgsel, prisdannelse etc).

Udfra denne beskrivelse af brandslukning er det ikke muligt at placere den i en af de tre kasser. Vi opfatter tilnærmelsesvis produktionen som et naturligt monopol p.g.a. den centrale finansiering, urentable ved dubleret, samt stordriftsfordelene (minimering af grænseomkostninger).

Oven i det hele er området et sprængfyldt emne, hvor diskussionen sat på spidsen handler om, hvad der tilladeligt at tjene penge på.
Det gælder helt konkret om at redde menneskeliv, altså ikke blot størrelsen på brandbiler, men i lige så høj grad om at opbygge en tillid og skabe sikkerhedog stabilitet, så der til enhver tid slukkes brande og stiller ambulancer ved ulykker. Det spændende er f.s.v ikke definitionen , men de konsekvenser det får når en så livsvigtig opgave kan underlægges privat drift og påvirkes af markedsmekanismerne.

Konkluderende mener vi selv, at brandslukning burde være i offentlig regi. Et kollektivt gode, finansieret, udført og styret, der uanset omkostningerne stilles gratis til rådighed for borgerne. Dette bør man selvfølgelig have i baghovedet under resten af læsningen.

17. Udlicitering - hos Ole P. Kristensen, i privatiseringsrapporten og i forholdt til Assens

Med disse indledende beskrivelser af henholdsvis udliciterimg og brandslukning vil vi i resten relatere vores erfaring i "Assens-sagen" til privatiseringsdebatten, Ole P. Kristensen undersøgelse m.m.

Privatiseringsrapporten afsætter et helt kapitel til en gennemgang og tilbagevisning af de gængse angreb og misforestillinger om udlicitering(19). Hvori man som tidligere nævnt fremhæver Falck. (Men det kender vi jo også lidt til..) Ole P. Kristensen anvender samme metodiske gennemgang i sine papirer.

17.1. Omkostningsreduktion?

OPK undersøger om udlicitering af brandslukning er billigere dvs om det kan regnes for omkostningsreducerende.-og han konkluderer selvfølgelig at privat drift er billigere. Dog mener vi ikke de to sektorer kan sammen-lignes så klart(?)som OPK giver udtryk for. Dette bunder i de forskellige omkostningsberegningsmetoder, der ligger til grund i de to sektorer.. SAmtidig bevirkede forståelsesvanskeligheder, at vi ikke har taget diskussionen offentlig versus privat produktion op. Men vores alligevel grundige indsigt i eks. brandslukning kan kunne afføde denne kommentar til privatiseringens fremmeste argument: Det gjaldt ikke i Assens.' Den omtalte omkostningsreduktion er ikke aktuel i Assens, da privatiseringen her har skaffet kommunen en ekstraudgift på over 3oo.ooo kr (2o). Vi kommer ikke her nærmere ind på de regnsåabsmæssige sider af sagen, ej heller det statistiske udregningsgrundlag hos OPK. Vi henviser til gennemgangen andet sted i projektet(s).

17.2 Andre argumenter, der heller ikke gjaldt i Assens

Privatiseringsteoretikkerne opfatter markedet som fungerende (næsten) perfekt under udlicitering, fordi man ved bevarelsen af offentlig regulering og finansiering tager hensyn til utilstrækkelighederne på markedet. Helt firkantet vil kommuner og amter få opfyldt ønsket om øget effektivitet, (og dermed spare penge) og med nytte drage fordel af at FAlck overtager de nævnte funktioner. Denne tyrkertro på det ideale ved markedet beror bl.a på følgende:

- konkurrencepresset tvinger den private virksomhed til at forøge effektiviteten
- da der ikke er fastlagt grænser for de administrerende enheder, kan stor og samriftsfordele udnyttes og
- der er adskillelse mellem den producerende enhed og den enhed, der bestemmer omfang og kvalitet

Ovennævnte er de tre væsentligste argumenter dels fremhævet at OPK og igen ridset op i privatiseringsrapporten.

17.3. Konkurrencemomentet?

En af elementerne i markedsstyring af produktionsprocessen er tilstedeværelsen af konkurrencen mellem forskellige producerende enheder. Hensigten med udlicitering skulle da være at skabe det økonomiske incitament og derved en omkostningsreduktion i de offentlige udgifter.

På brandslukningsområdet er dette punkt f.s.v. sat ud af kraft. Falck har i praksis monopol på varetagelsen af brandslukning, de steder hvor man i sin tid har taget eller fået overdraget brandvæsenet. Der er således i realiteten ikke andre konkurrenter til stede end kommunerne selv (amtskommunerne ved ambulancekørsel). Alene forløbet i Assens underbygger, at konkurrencekravet tilsidesættes. F or det første beholder kommunen ikke i praksis materiel, bygninger m.m. ved udlicitering. Dette udbydes til salg dvs Falck overtager hele produktionsapparatet. Kommunen har derfor ikke muligheder for at tage produktionen tilbage senere, idet det vil være for ressourcekrævende. - Og ingen kommunale budgetrammer levner spillerum og økonomi til fortrydelser. Alternativet til Falcks produktion er og bliver utopisk.

Denne irreversible situation udlicitedring medfører her, skaber desuden grobund for at Falck qua sit monopol har mulighed for at presse kommunen i de nødvendige situationer. Da er det åbenlyst at "en gang Falck brandvæsen aldrig mere kommunalt brandvæsen". (Oprindeligt overtog Assens kommune brandslukningen fra Falck i 1967, men allerede dengang truede Falck med flytning

fra byen).

Privatiseringsrapporten antyder selv problemerne vedrørende private monopoler.(21) Deres løsningsforslag er at det må påhvile kommunen at beholde noget af produktionen selv, hvis der er risiko for monopoldannelse. Men hvordan skal det kunne lade sig gøre ved en så specifik ydelse som brandslukning?

17.4. Er kommunerne selv konkurrencedygtige?

Bøje Larsen har i sit bidragi bogen "Fokus på privatisering 11" (22) stillet et forslag op om at offentlige instanser begynder at konkurrere indbyrdes. Han benytter tilfældigvis brandslukning som eksempel:

> " ..ved at det kommunale brandvæsen i en kommune bød påbrandtjenesteopgaven i nabokommunen på lige fod med f.eks. Falck. Der er flere grunde til, at de kunne tænkes konkurrencedygtige, både med nabokommunen og med Falck I forhold til nabokommunen ville man få en stordriftsfordel omkring udnyttelsen af specielmateriel, speciel know-how m.v. I forhold til falck kunne det spille en rolle at man havde kontakter og forståelse for lokalsamfundets funktion. På tilsvarende måde kunne nabokommunen eller statslige "servicebureauer" byde på løsnengen af en række områdeb."

Men som Bøje Larsen selv fortsætter:

> "..kræve ændringer i regnskabs- og budget systemer i grundjuraen for de offentlige organisationer (styrelsesloven for kommuner skal kunne tillade "produktion og salg). Hertil kommer betydelige mentalitetsændringer hos politikerne (som ikke mere vil have deres "eget"), offentlige ledere og medarbejdere som kunne risikere afskedigelse hvis kontrakten går til konkurrenten"

(23)

17.5. Privates "stor og samdriftsfordele"

Vi kommer ikke med en analyse af Falcks produktionsforhold, men vi trækker det i projekt sammenhæng relevante ud ved Falcks stor og samdriftsfordele.

1. samproduktion af brandslukning, ambulancekørsel, redningstjeneste, sygetransport og almen kundepleje
2. ingen afhængighed af kommunale og amtsgrænser
3. sammensmeltning af offentlige tilskud og abonnementsbetalingen

Naturligvis betyder dette en produktivitetsstigning og større grad af målopfyldelse(effektivitet) hos Falck. Men det konsoliderer meget klart Falcks stilling som monopol. - Og skaber en situation hvor konsekvenserne (negative og positive eksternaliteter (24)) af produktionen klart må sætte spørgsmålstegn ved det ansvarlige.

17.5.1. Men det har sine konsekvenser!

Samproduktion: Falcks samproduktion medfører bl.a. at personalet hos Falck skal varetage adskillige og forskelligartede opgaver hele tiden. Imodsætning til en kommunal brandmand, hvis arbejdsområde er klart defineret, hvorved en uddannelses i højere grad kan tilrettelægges og ajourføres. Uddannelseskravet til FAlck-reddere er ikke i den samme grad fastlagte, og det ville også koste en del mere, hvis Falck skulle sikre en forsvarlig uddannelse til alle inden for alle områder.(25)
Dette bringer diskussionen om kvalitetsforskellene frem i billedet. Vi kan dog ikke umiddelbart , med hold i realiteter , sætte fingeren på FAlck. De fungærer udmærket, men blankt at sluge privatiseringsrapportens og indenrigsministernes undersøgelse i forbindelse med Assens, hvor det konkluderes at "hvis vi havde været utilfredse med Falck ville fornyelser af kontrakterne komme til revision" (26)

Yderligere risikerer Falcks personale ud fra eventuelle rationalitetshensyn at blive fyret, dvs Falcks lovning på at de kommunale brandmænd ville kunne regne med en sikker ansættelse i Assens ikke er reel på længere sigt.

Ingen hensyn til kommunegrænser: I modsætning til det offetliges måde at organisere brandslukningen på, kan FAlck nyde godt af at produktionen sker på tværs af kommune og amtsgrænser. Der skal ikke tages hensyntil de snævre politiske og administrative inddelinger. De centrale forhandlinger om brandslukning foregår mellem Kommunernes Landsforening og Falck, men det drejer sig som bekendt kun om udformning af standardkontrakter. Det er derfor op til den enkelte kommune hvordan det hele mere præcist skal foregå. Falck står altså i en konkret forhandlingsituation langt stærkere med kun een og altid den samme centrale ledelse til at forhandle, hvorimod kommunernes politiske sammensætning svinger temmelig tit. Falck undgår selv men ramler helt klart ind i de bureaukratiske , lidt træge og utilstrækkelige beslutningsprocesser.

Sammensmeltning af omkostninger: Dette faktum at Falck sammenlægger de offentlige tilskud og indtægterne fra de mange abonnenter umuliggør en reel omkostnings sammenligning for de udliciterede ydelser. Ligeledes kan de opmåede økonomiske besparelser opnået qua produktivitetsstigning (samdriften) heller ikke opstilles og derved danne grundlag for at kommuen ved genforhandlingerne om kontrakterne kan kalkulere for disse udgiftsreduktioner Chancerne for at vurdere om Falck er blevet dyrere er små.(I denne sammenhæng skal tilføjes at kommunernes regnskaber for så vidt også er umulige at gennemskue. Endnu en ting der understreger det uhensigstmæssige eller lidet konstruktive i en sammæligning a la OPK)

På trods af de nævnte konsekvenser er stor- og samdriftsfordelene en væsentlig faktor, der igen er med til sikre den optimale produktion - siges det af privatiseringstilhængerne. Her vil vi så tilgengæld rejse spørsmålet: Hvordan man i alverden kan måle hvorvidt varetagelsen af brandslukning og ambulancekørsel er optimal eller har været det? Igen problematikken , om det

er muligt at måle brugernes behov og derudfra opstille mål for deres præferencestrukturer.?

Non-profit selskab - men stationerne skal være rentable

Falcks produktionsmåde og krav om effektivitet og produktivitet må nødvendigvis medfører visse rentabilitetskrav. I udliciteringssammenhæng er et andet aspekt, at Falcks rentabilitetskrav til de enkelte stationer (som vi så det i Assens) overføres og bruges i forhandlinger om brandslukning. Som pointeret tidligere betyder samproduktionen at kravet om overskud (selv om Falck på papiret står som et non-profitselskab) nødvendigvis må omfatte hele produktionen dvs brandslukning og ambulancetjenesten indgår da også i rationalitetsovervejelserne. Kommunerne er da ikke - som bla. OPK påpeger - sikret mod Falcks nedlæggelse af en station, blot fordi men fra politisk hold har finansieret ydelserne og indgået en kontrakt om totalbeløbet.(27)

I Assens ønskede Falck på et tidspunkt ikke at forny kontrakten og havde stort set også opsagt lejemålet af stationen, hvis man ikke fik overdraget brandslukningen.

De groteske perspektiver dukker op og understreger, hvor ømfindigt brandslukning og ambulancekørsel er. Her gælder det om at træffe de nødvendige foranstalninger for at sikre mod enhver afbrydelse. Den offentlige sektor har traditionelt beskæftiget sig med aktiviteter, som ikke tåler afbrydelser. Enten i form af strejker eller endnu værre konkurs. Men selvom Falck nok ikke går konkurs - varsler deres forretningsetik om en risiko og usikkerhed i forhold til stabiliteten og dermed tillid til produktionen.

Ovenstående punkter burde i sig sel v være nok til at man ikke overvejede at overdrage til Falck. Det hedder meget rigtigt i privatiseringsrapporten:

" .at ved en vurdering af udbud er det første påtrængende spørgsmål om erfaringer tilsiger at udbud i almindelighed har ført til billigere produktion på samme eller højere kvalitetsniveau. Da omkostningsreduktion var et hovedformål med udbud kunne den videre diskussion af udbud for då vidt standse, hvis erfaringer ikke tydede på at den ønskede omkosningsreduktion blev opnået" Citat slut (28)

Hvorfor blev der så privatiseret i Assens? Der er elementer, der rækker langt udover rationelle økonomiske overvejelser dvs afvejning af økonomiske hensyn med hensyn til uafbrudt aktivitet , hvilket heller ikke står som begrundelsen for byrådets beslutning.

Privatiseringsrapporten og Ole P. Kristensen peger egentlig selv på det diskutable og kritiske ved udliciteringen i Assens:

18. Adskillelsen af producenten og den myndighed der bestemmer omfanget af produktionen

Dette udsagn sammenfatter meget godt forløbet i Assens, hvor essensen i konflikten centrerede sig om Falcks monopollignende stilling og Assens' kommunens svækkelse som den "magtfulde, regulerende myndighed".
(en indskydelse til påmindelse om public choice' forestilling om pol-bureaukratiske apparaters evne til at korrigere markedsfejl).
Ovennævnte tro på det offentliges suverænitet ved udlicitering er/ var fiktiv. I Assens-sagen nåede der at udspille sig et magt spil,hvor alle kneb og ressourcer samt konflikter blev trukket frem:

- politisk pression

- privat påvirkning af medierne
- økonomiske feljvurderinger

faren for styringssvigt (kontrol og indsigt)

- samt skred i den demokratiske sikrede politiske magt

Kommunenens rolle som den til enhver tid bestemmende faktor i forbindelse med produktionen af brandslukning smuldrede i Assens.
Stort set hele forløbet kørte for lukkede d re ig byrådet foretog intet i retning af at formidle eller oplyse borgerne om hvad der skete. Bla. derfor fik Falcks og Else Knudsens sammenblandning af opgaverne så stor effekt. Byrådet pillede ikke Falcks pression fra hinanden ved at gøre opmærksom på, at ville Falck diskutere ambulancekørsel, var det Fyns Amt, der var ansvarlig. Byrådet opfyldte altså ikke deres opgave som myndighecen der burde være hævet over det hele og slået fast hvem det er der her bestemte.
Desuden undlod de lokale politikere at bringe spørgsmålet videre til F.eks KL, hvorved muligheden for at hæve Falcks fremgangsmåde i Assens til et principielt øk/pol spørgsmål ikke blev brugt.
Hvilke politiske interesser styrede beslutningen?
For privatiseringstilhængerne bygger argumnetationen for adskillelse på opfattelsen af, at politiske interesser(?) udgør en for stor indflydelsesfaktor, hvad angår beslutningerne om produktionens kvalitet og kvantitet. M.a. o adskillelsen vel i teorien betyde en højere målopfyldelse for de politiske myndigheder., fordi de tvinges til at definere serviceniveaum kvalitet m.v.
Men hvis målopfyldelsen er stabilitet, sikkerhed for at brandeslukkes og der stillerambulancer ved ulykker - hvad er så(nok engang) de poltiske interesser?

VED at byrådet i den grad lod sig styre af pressionen, efterkom de ikke borgernes krav og levede ikke op til deres egen politiske forpligtigelse - og fjernede grændlaget for at vurdere Falck som en tilfredsstillende producent..

Falck har ikke kun benyttet sig af denne underlige forhandlingssituation. På alle måder har man forsøgt at vinde oppinionens gunst (jvf. Peter Hjorths artikler om underskriftindsamlingerne). Et fast greb om den lokale presse begrænsede tydeligt indlæggende mod den redaktionelle pro-Falck holdning. Og lige så meget rosende om Falck der kom frem lige så meget skidt blev undladt. Vi ønsker ikke at komme med parolen om den borgerlige presse, men perspektiver antyder nu alligevel udviklingen i retning af erhverstyring.

Denne kombination af misinformation, mediestyring, brug af personlige kontakter, udfordring af det kommunale selvstyre, hjalp Falck til at klare Assens. Fremover vil FAlck sandsynligvis øsm monopol ønske en forstsat ekspansion og konsolidering af sin stilling som en af sværvægterne i dansk erhvervsliv. De resterende mindre kommuner med et eget brandvæsen kommer i søgelyset, men da de sikkert på samme måde so Assens har et billigere og velfungerende brandvæsen vil metoderne fra Falcks side sikkert også skærpes.

Det bliver i hvert tilfælde vanskeligt at legitimere en overtagelse udfra argæmentationen for udlicitering/privatisering. Oven for har vi pillet en del privatiseringsargumenter fra hinanden, men i privatiseringsrapporten står der stadigvæk:

> "Erfaringer med privat entreprisebrandvæsen og ambulancekørsel synes at være gode.. Efter alt at dømme har udbudsløsningen både virket til at sikre et brand og ambulancevæsen på et højt kvalitetsniveau og medvirket til at fremme en økonomisk drift. Dette understreges af d af den store udbredelse, udbud gennem en lang historisk udvikling hr fået på disse områder. HVIS ORDNINGERNE IKKE HAVDE FUNGERET TILFREDSSTILLENDE VILLE DE NÆPPE HAVE FÅET DEN UDBREDELSE DE RENT FAKTISK HAR. (vores fremhævning)..samtidig kan løsningerne ..tjene som forbillede for organisering af udbudsordning er" (29)

19. Perspektivering

Afslutningsvis vil vi gerne påpege at hvis man fra ansvarlig politisk side (indenrigsministeren, Per Kaalund(3o) o.a.) siger: hvis ordningerne ikke havde fungeret tilfredstillende ville de næppe have fået den udbredelse de rent faktisk har så tænkt lige over følgende ting:

- Hvorfor bliver klager over Falck ikke videregivet til KL/AD?
- Hvornår indføres der betalingsordninger eller et forsikringslignende princip ved brandslukni ng?
- Hvad koster et menneskeliv i kroner og ører?Hvad er den optimale drift?
- Vil en ambulancelovgibning i grunden hjælpe på kontrollen og indsigten? Og hvad koster den at administrere?

Nationalisering? - som Dahlsfledt sagde.

2o. Noter

1. Bilag nr
2. Se side 83, samt litteratur og noter til dette afsnit
3. Kristensen, Ole P.: Privat eller offentlig produktion af serviceydelser. dansk brandvæsen som eksempel. Nordisk Administrativt Tidskrift nr 3 1982 (Kristensen 82)
4. Medlem af privatiseringsudvalget, jvf desuden:
   -Den politiske-bureaukratiske beslutningsproces som årsag til væksten i den offentlige sektor nord. Adm. Tidskrf. nr. 4,198o (Kristensen 8o)
   -Markedet som alternativt styringsmiddel i den offentlige sektor, Århus Universitet, institut for Statskundskab, 1982 (Kristensen 82 b)
   - Interviw med OPK i Stud.samf-bladet nr 2 84.
5. Hele afsnit 3 (s. 59) i Privatiseringsrapporten
6. Vores eget teori afsnit s.
7. Peter Hjorts artikel om Assens, Brandmanden
   Bilag nr
8. Kommisorium for privatiseringsudvalget, bilag nr
9. Kristensen 82
1o. Privatiseringsrapporten s. 14
11. Ibid s. 3
12. Antonsen, M arianne; Privatisering -svar på en udvikling i krise, RUC institut for Samfundsøk. og Planlægning, 83-83, s.52
13. Bilag 2 i privatiseringsrapporten
14. Forløbsbeskrivelse s.
15. Kristensen 82b s. 9
16. Brandlovgivningen, februar 1977, Statens Brandinspektion
17. Privatiseringsrapporten, bilag 4
18. Vores eget teoriafsnit s.
19. Privatiseringsrapporten, afsnit 3, side 59

2o. Ifølge nøje udregnede tal fra Assens brandinspektør Ib Dahlsfledt. Interview, bilag nr. 8
21. Privatiseringsrapporten s. 27
22. Bøje Laresen, Det afgørende er markedsmekanismen - en organisatorisk analyse af mulighederne for indførelse af markedsmekanismerne i den offentlige sektor, fokus på privatisering 11, s. 69, Civiløkonomernes forlag, 84
23. Ibid s 23, citat
24. Defineret tidligere, s.
25. Dette er ikke tilstrækkeligt underbygget, men beror på egnekonklusioner udfra diskussioner med bla, Falck-reddere på Landstransportskolen brandmænd o.a.
26. Falck-bladet: 1983 . Indenrigsminister Britta Schall Holbergs konklusion, som svar på Henning Rasmussens (S) forespørgsel om Falcks srift. Foranlediget af Assens-sagen
27. Kristensen 82
28. Privatiseringsrappoerten s. 23
29. Ibid s. 23-24
3o. Udtalelse fra Per Kaalund i Nat-redaktionen 8. marts 1984. Jvf lydbåndet til diasserien.

Konklusion og/eller perspektivering

Som løsning i privatiseringssammenjæng er udlicitering ikke særlig radikal, hvis man udelukkende vurderer tiltagene ud fra devisen om "at - der - kan - spares-penge". Denne form for privatisering har været kendet længe (udlicitation af delproduktioner iden offentlige sektor).

Det er heller ikke så meget den side af udliciterin/privatisering vi i en konklusion og perspektivering vil trække frem. Snarere den undladte eller manglende diskussion af de politiske-ideologiske elementer. I privatiseringsdebatten påpeges gang på gang - især fra tilhængerne - at de ideologiske motiver jo er klare nok og ikke behøver en nærmere udspecificering.

Istedet vægtes fra politisk hold kampagnen for markedsstyring, prisdannelser m.m. som de bedste økonomiske styringsmekanismer. Blot skal de ikke kun forblive på markedet, men hentes ind til brug i den offentlige sektor - så rationel økonomisk tænkning kan blive midlet til bremsning af stigningen i det offentlige udgiftsniveau.

Men i kølvandet følger markedsmekanismernes begrænsninger og svagheder. Markedet registrerer kun økonomiske størrelser: priser, lønninger, rentesatser og mængder. Markedet registrerer ikke skader på det omgivende miljø, arbejdsløshed etc. Ligesom det negligerer eller accepterer uretfærdigheder og uligheder.

Det gør det politiske system derimod ikke. Ved de specielle offentlige ydelser/produktioner privatiseringen er møntet på spiller en række

sociale og menneskelige hensyn ind. De offentlige serviceydelser og især den kendsgerning at de leveres som fællesgoder, kollektivt finansieret, er og har altid være t et af de politiske hovedmidler til at sikre større lighed. En udvikling, hvor kollektivitet og socialisering bla. har været de ideologiske- politiske udgangspunkter, konkret formuleret som kravet om, at det offentlige bør overtage produktionen og lade stat og kommune varetage og finansiere de forskellige sociale foranstaltniger og kollektive goder.

Disse ting sætter klart - efter vores mening - snævre rammer for hvor langt man overhovdet kan gå med privatisering.

Men disse grænser eksisterer ikke for borgerlige politikere, for hvem ideologien om "det private initiativ" også søges udformet i privatiseringsbestræbelserne. Bl.a. tankerne om forsikringsordninger (brugerbetaling), offentlig bistand skal være "hjælp til selvhjælp" (øge det personlige ansvar) og fantasien om manglende hensyn til brugernes/borgernes individuelle præferencer, så den offentlige produktion kan afpasses på rentabel vis. (Public-choice folks angreb på velfærdsnaivismen, hvor poltikere krampagtigt beholder ydelser i det offentlie. Konkret udtrykt ved Danmarks tradition for offentlig udbud af institutionsydelser, hvor vægtem på kontante indkomstoverførelser er stærkt nedprioriteret.)

Vi øjner ikke den største fare/ ubehagelige tanke i privatiseringens kardinalpunkt: offentlige besparelser. Der eksisterer meget få tilfælde, vhor privat produktion af offentlige ydelser har været billigere og intet tyder på der vil ske en hurtig fremkosmt af egentlige tiltag.

Afgørende er i langt højere grad de konsekvenser og de perspektiver, der fremstår når privatiseringstanken ikke længere betragtes som fritsvævende, men sættes i sammenhæng med bl.a den langt mere overordnede og pol-ideologiske funderede moderniseringsplan.'

Vi skal ikke konkludere vidt og bredt, heller ikk som tilhørende kritikkerne fremture med alternative løsninger m.b.i venstrefløjens egen kritik af den offentlige sektor. Men fremhæve et par af de ting vi kan skimte under hele vores fokusering på pri vatisering/udlicitering.

BAg kulissen af økonomiske argumnter fornemmes en udvikling, der ligner et skred i den demokratisk sikrede politiske magt. Konkret udtrykt ved at politiske beslutningsprocesser tager form at, at politikere kommer i klemme mellem borgere og private virksomheder. Lykkes privatiseringsbestræbelserne på større områder, er det kun til at gisne om, i hvor stort omfang politiske beslutninger er dirigeret af hensyn til private virksomheder. I hvor høj grad bliver det muligt at bibeholde de lighedskrav, de menneskelige hensyn og de samfundsinteresser, som det politiske system lægger vægt på?

Som nævnt er privatisering en del af regeringens fremstød, således indgår den også i den såkaldt investeringsfremmeprogram, hvor vi bla. har fæstnet os ved begrebet "regelsanering".Hvor et af midler ligeledes er at udlicitere offentlige opgaver til private.(1)
Formålet skulle være ne omstrukturering af den eksisterende regulering (m.a.o administrative belastning af erhvervslivet) , således at erstatte den med en alternativ form for offentlig regulering - et ikke politisk fastlagt reguleringssystem(markedskræfterne, individuelle behovm.v.)

Disse formuleringer passer nøje med definitionen af "deregulering", som er indeholdt i begrebet regelsanering. Denne skal ligeldes forstås i sammenhæng med bestræbelserne på at begrænse den offentlige sektors forbrug.

Regelsaneringsbestræbelserne har ligeledes deres rødder i public-choice-skolen, hvor politiske beslutningsregler meget dårligt og ikke særlig hensigtsmæssigt omsætter individuelle præferencer til statlig og kommunal aktivitet.(Det offentlige systems imperfektioner).
Kritikken retter sig da mod den "styringstænkning og de pol/bureaukratiske ambitioner, der tilskrives skylden for væksten i den offentlige sektor.

Resultatet bliver at alle problemer søges løst gennem forskellige former for offentlige styring - gennem bureaukratiet.
Det er ikke vores formål og eller ikke muligt at konkludere, hvorvidt regelsanering (deregulering, udlicitering) er et politisk opbrud i den offetnlige styringstænkning.

Men det er nødvendigt at drage disse ting med ind i billedet .. alt kan ikke forklares ud fra "Assens-sagen"!

---

(1) Inspiration hentet fra artiklen "Regelsanering - oprud med den offentlige styringstænkning" Samfundsøkonomen nr.

Vurdering af Ole P. Kristensens undersøgelse.

22 Indledning.

Grunden til at vi laver dette afsnit skyldes vigtigheden i at efterprøve værdien af den eneste forsøgte udarbejdede sammenligning mellem kommunalt og privat brandvæsen.
Ole P. Kristensen ser på brandslukningen som et eksempel på, at privatisering kan betale sig i bredere forstand.
Det bør tilføjes inden gennemgangen af O. P. Kristensens rapport, at O. P. Kristensen har været medforfatter til regeringens "Privatiseringsrapport". Kristensen er desuden lektor i Statskundskab på Århus Universitet.

23 Definition af effektivitetsbegrebet.

Kristensen er Public Choise teoretiker, og derfor bliver begreberne effektivitet og produktivitet meget centrale begreber. marianne Antonsen skriver i sin rapport, at Public Choise teoretikerne opfatter effektivitet på to niveauer, et mikro og et makroniveau. Niveauerne bliver defineret på følgende måde:"På makroniveau betyder effektivitet samfundsmæssig optimal allokering i forhold til individuelle præferencer og nytte/omkostningsovervejelser. Dette vedrører markedet som en samfundsmæssig allokeringssystem, hvor egeninteressen under betingelse af fri ejendoms- og bytteret fører til de samlede interesser fremmes. Her er dog tale om visse nærmere beskrevne undtagelser, d. v. s. markedsimperfektioner. På mikroniveau er der tale om driftsøkonomisk effektivitet, forstået som omkostningsminimering af produktionen." (1.)

O. P. Kristensen der er en effektivitetsforskel mellem kommunal og privat produktion. Han skriver således:"Privat produktion er i næsten alle tilfælde mere effektiv end offentlig produktion. D. v. s. den samme eller en bedre ydelse produceres billigere i privat end i offentlig regie." (2.)

Dette vil altså sige, at Kristensen i dette tilfælde benytter sig af en mikroøkonomisk definition af begrebet, velsagtens fordi han mener, at man næsten umiddelbart kan sammenligne de to typer brandvæsners, kommunalt og privat, effektivitet, målt i kroner og øre.

Kristensen mener, at effektivitetsforskellen mellem privat og kommunalt brandvæsen beror på 4 ting.

1. Belønningsstrukturen for ledelsen er forskellig i en privat virksomhed og en offentlig institution. Både formerne for belønning og hvilken ledelsesmæssig adfærd, som belønnes.
2. Private virksomheder er i modsætning til det offentlige udsat for et konkurrencemæssigt pres og dette vil være med til at forøge effektiviteten.
3. Private virksomheder vil benytte stor og samdriftsfordele, hvor kommunerne ofte ansætter flere i stedet.
4. En adskillelse af den producerende enhed fra den enhed der træffer beslutninger vedrørende produktionens omfang og kvalitet.

Man må sige, at Kristensens effektivitetsbegreb er meget snævert, da det ikke dækker noget kvalitativ indhold, det drejer sig kun om forholdet mellem input og output

Ingen menneskelige og kollektive forhold er med i denne måde at se på effektivitet. Vi mener begrebet skal udvides til at indbefatte et mere kvalitativt indhold. med hensyn til de fire punkter Kristensen mener, er med til at gøre de private firmaer mere effektive kan man sige: Belønningsstrukturen som Kristensen måber den er udelukkende baseret på driftsøkonomiske principper, man kan muligvis spare penge/forøge profitten, men om varen der produceres så laves lige så godt, det er spørgsmålet. Konkurrenceprincippet er måske også relevant nok, men når der er tale om Falck vides det jo, der er monopol på markedet, så dette argument falder lidt til jorden og selv om Kristensen også skriver, at kommunerne er en konkurrence i sig selv, er dette dog ikke noget gyldigt argument, da kommunerne ikke har råd til at anskaffe sig et nyt brandvæsen, hvis Falck skulle blive for dyrt.
Til stor og samdriftsfordelene kan siges, at nok besparre man nogle arbejdspladser, men netop problematikken omkring samdriftfunktionen, sammenblanding af opgaver, giver en uigennemskuelighed som igen er med til at gøre ydelserne mere usikre, altså sidder der nogen og venter ved ambulancerne, eller er man ude og samle biler op af grøfterne.
Endelig kommer Kristensen med spørgsmålet om adskildelse fra den producerende enhed til den enhed, der træffer beslutningerne. Dette kan skabe problemer i form af manglende indblik i hvorledes arbejdsproceduren foregår i den producerende enhed, hvor meget mere arbejde kan arbejderne klare uden det går ud over kvaliteten af ydelsen.

Man kan altså konkluderer, at Kristensen mangler en kvalitativ indfaldsvinkel til effektivitetsbegrebet, men man kan måske spare nogle penge både i det offentlige og i det private erhvervsliv ved brug af noget fra de førnævnte punkter, der skal dog tilføjes at man allerede har sparet mange penge på de kommunale budgetter, så det er nok tvivlsomt om man efterhånden kan spare uden det går mere ud over kvaliteten af den producerede ydelse.

24. Omkostninger ved kommunalt brandvæsen.

Kristensens tro på, at det som han kalder ..., en stram statslig styring af brandvæsnet, gør en sammenligning mellem privat og offentlig meningsfuld ville være spændende at se på.
Kristensen mener, at brandvæsnerne producerer en ensartet ydelse, da der findes lovgivning på området og der er ansatte til at kontrolerer at disse love bliver overholdt.
Han skriver således:" Den stramme statslige styring af brandvæsnet bidrager desuden til at gøre en sammenligning meningsfuld, idet denne styrring sikre, at det er ret ensartede ydelser, der bliver produceret i de enkelte kommuner, så eventuelle forskelle i omkostningerne kan tilskrives effektivitetsforskelle." (3.)
Dette gør det nærliggende, at se på hvilke omkostninger Kristensen har med i sin undersøgelse..
Kristensen prøver inden sine egentlige udregninger, at eliminere omkostningerne ved at opstille nogle variable, som

skulle gøre det meningsfuldt, at foretage beregninger.
Han indfører følgende variable:

Den afhængige variabel: Kommunernes nettoudgifter til brandvæsen og C. F.
Normerings variabel som samtidig er behovsvariabel: Indbyggertallet.
SPILD variabel: Overskydende kapacitet.

Indbyggertallet er så vigtig , fordi antallet af slukningstog (brandberedskab) beregnes efter indbyggertallet. Således skal en kommune med 0 - 15 000 indbyggere have mindst 1 slukningstog, en kommune med 15 000 - 30 000 skal have 2 slukningstog, en kommune med 35 000 - 40 000 indb. skal have 3 slukningstog o. s. v.
SPILD variablen udregnes også efter indbyggertallet. En kommune med 15 000 indb. har intet SPILD, mens en kommune med 10 000 indb. må have et SPILD, idet man som beboer i denne kommune er 5000 færre til at betale hvad 1 slukningstog koster.
Udregningen til normeringsvariablen består i at lægge driftsudgiften pr. indbygger sammen med den gennemsnitlige anlægsudgift pr. indb. i den pågældende kommunetype. Disse faktorer mener Kristensen er de vigtigste for at kunne udregne de faktiske omkostninger, der er forbundet med brandslukningen i de forskellige kommuner.
Kristensen siger dog intet om de omkostninger han tager med i sine beregninger, f.eks. er Falck med ekstra materiel,

får Falck virkelig dækket sine omkostninger ind, eller er det en tabsgivende virksomhed?, Er brandinspektørernes lønninger medregnet?, Bliver de ekstraydelser de kommunale brandvæsner laver, så som: Madudbringning til ældre, overvågning af ældre i nattetimerne, undervisning af kommunalt ansatte i brandslukning, forureningsbekæmpelse o. s. v. medregnet?.

Kristensen prøver selv, at besvare disse spørgsmål. Han skriver således:" Det fremgår således af Statistiske Efterretninger nr. A 42, 1981, at gennemsnitsindkomsten for brandinspektører i 1979 var på 51 700 kroner. Tallet illustrerer tydeligt, at der i de fleste kommuner ikke er tale om heltidstsillinger." (4.)

Kristensen regner det ud til at være 3,65 kroner pr. indbygger i de kommuner med Falck brandvæsen. Disse udgifter skal lægges sammen med de omkostninger Kristensen ellers har regnet med.
Dette mener Kristensen dog ikke er noget stort tal. Han har gennem sine udregninger fundet ud af, at Falck er 9,1 kr. billigere i gennemsnit end kommunalt brandvæsen.
Vi mener dog dette tal er af en sådan størrelse, at selvom man måske ikke kan vælte hele konklusionen på selve rapporten, så kan man sammenlagt med de ekstraindtægter de kommunale brandvæsner har haft, der ikke figurerer i de kommunale brandvæsners budgetter, sige at forskellen på omkostningerne til de to brandvæsner højest sansynlig ikke så stor.

Til dette mener Kristensen dog, at de fleste kommuner husker disse indtægter. Indtægterne var ialt på 93,6 mill. kroner. Dette tal må naturligvis sammenholdes med de samlede nettoudgifter til kommunalt brandvæsen, og de var på 176,5 mill. kroner. Altså var indtægterne ret store i forhold til udgifterne. Det er dette Kristensen begrunder sine antagelser om,at det nok er de færrest steder, man har "glemt" sine indtægter. Men alleigevel bør man ikke se bort fra, at forskellen mellem de to typer brandvæsen, rent økonomisk set, sikkert bliver endnu mindre.
Det store spørgsmål, om Falck får dækket sine omkostninger ind, eller om det er en tabsgivende virksomhed besvare Kristensen også. Han skriver således, at hvis Falcks brandslukningsydelse var tabsgivende over en længere periode, ville dette skabe overpriser på deres andre ydelser. Altså man kunne forestille sig, at der ville ske en krydssubstituering sted f. kes. Falck aboneneter betaler for brandslukningen i ikke rentable kommuner. Kristensen afviser ikke denne idet, i stedet for skriver han:" Det er ikke de totale omkostninger (som for øvrigt formentlig er umulige at måle) men marginal- eller grænseomkostningerne, der er forbundet med brandslukningsaktiviteten, langt de fleste steder, Falck slukker brand, ville Falck være til stede, også selvom de ikke havde brandslukningen." (5.)
Det er derfor Kristensen mener, at Falck er billigere, som tilføjer, at Falck får dækket sine grænse-omkostninger, samt får tilskud til faste udgifter, derfor mener Kristensen, der ikke kan være tale om krydssubstituering fra Falcks side,

men Falck tværtimod er et firma hvor alle nyder godt af de samdriftsfordele der er forbundet med Falck, så alle kundegrupper betaler mendre end de ellers skulle have gjort. Men da man ikke kan afvise, at en eventuel krydssubstituering finder sted, må man tage argumenterne med forbehold.
Man kan altså konkludere, at det er umuligt at de totale omkostninger. Prisforskellen mellem Falck og kommunerne og kommunerne er ikke så stor, som den vises i selve rapporten. Man kan ikke se om der foregår en krydssubstituering sted fra Falcks side, så den overenskomst Falck har forhandlet sig frem til med amtskommunerne, dækker måske ikke de faktiske omkostninger.

25, Definition af begrebet produktivitet.

Et andet nøgleord for Public Choise teoretikerne er begrebet produktivitet. Da Kristensen ikke definerede ordet i sin rapport, stillede vi ham spørgsmålet i det brev vi skrev til ham.(11.) Han svarede således:" Effektivitet og produktivitet defineres på forskellig måde.På dansk bruges effektitet ofte som samme fænomen som omkostningseffektivitet eller produktivitet. På engelsk har man en klarere sprogbrug, hvor "effectivness" betyder grad af målopfyldelse, mens "efficiency" relaterer sig til forbruget af ressourcer for en given målopfyldelsesgrad." (6.)

Palle Mikkelsen og Jens Erik Stenstrup sætter begreberne effektivitet og produktivitet ind i en produktionssammenhæng, så man bedre kan se hvor, der skal sættes ind hvis man ønsker at øge produktiviteten eller effektiviteten.

Den offentlige produktionsproces

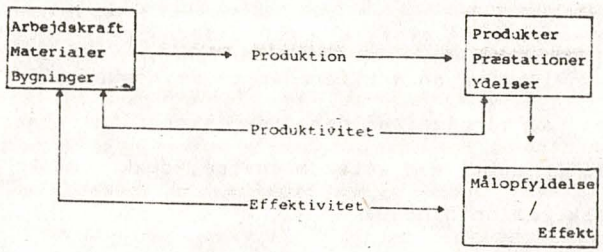

(7.)

Arbejdskraft, bygninger og materialer kaldes under et for produktionsfaktorer. Hvis man vil forøge produktiviteten bliver man nødt til at ændre på en af faktorerne. Dette gøre f. eks. ved at købe nye maskiner, så man kan få flere produkter .

Kristensen mener, at den produktivitetsforskel der er mellem private virksomheder og offentlige institutioner, skyldes to ting, han skriver således:" Den ene er, at offentlige serviceydelser er af en sådan karakter, at det er vanskelig at rationalisere produktionen af dem. Den anden forklaring er, at offentlig produktion generelt er mindre effektiv end sammenlignlig privat produktion p.g.a institutionelle

forskelle mellem den private og den offentlige sektor." (8.)

Med de institutionelle forskelle mener Kristensen, at f.eks. er tale om kollektive ydelser eller goder, i den af det offentlige udførte ydelse. Kristensen ser dog ikke noget problem, ved at lade private producenter udføre opgaverne, han mener dog, at det offentlige bør bevare ansvaret for at ydelsen bliver produceret.

Det var netop et af de problemer "Assens sagen" viste, nemlig at Falck ved hjælp af trusler om at lukke sin virksomhed, hvis de ikke fik brandslukningen, denne trusel om en evt. manglende ambulance gjorde, at byrådet blev nødt til at lade Falck overtage et ellers velfungerende brandvæsen. Kommunalbestyrelsen blev sat i miskredit, ikke Falck.

Om de private altid kan udføre opgaverne billigere uden dette samtidig går ud over kvaliteten af ydelsen er svært at svare på. Det kan godt være, at det for kommunerne ser ud til at være billigere at entrere med Falck, men her kommer spørgsmålet om der egentlig sker pengetransaktioner (krydssubstituering) mellem de forskellige ydelser. Til dette svare O.P.K. , at monopoltilsynet kontrollerer, at krydssubstituering finder sted. (9.), monopoltilsynet ville jo kunne se om, der fandt en evt. overpris af de øvrige ydelser sted, som Falck producerer. Kristensen mener ikke at der på nogen områder er tale om at Falck får overpriser fpr deres ydelser. Der findes dog eksempler på, at forsikringsselskaber, producerer næsten de samme ydelser som et Falck abonement dækker og de koster kun 1/5 af hvad et Falckabonement koster.

selve diskutionen om den offentlige sektors karakter er foretaget i afsnit ( ).
Om den private sektor næsten altid er mere effektiv er svært at svare på, da man jo som før nævnt altid bør tages hensyn til kvaliteten.
Man kan altså sige, at produktivitet er et relativt begreb, hvor man sætter produktionsresultatet i forhold til indsatsen af produktionsfaktore, hvor man vanskeligt kan dokumentere en årsagsammenhæng mellem produktionens resultater og indsatsen af en bestemt produktionsfaktor.
Dette skyldes, at man sjældent kan adskille bidraget til produktionen, fra arbejdskraft og realkapital på en meningsfuld måde.

26. Metode.

Kristensen benytter sig af multipel regressions analyse, hvilket med andre ord vil sige, en metode til at se om der er systematisk sammenhæng mellem mange variable.
Trods ihærdige anstrengelser, er det ikke lykkedes os at finde ud af hvordan de forskellige variable er placeret i ligningen, som i al sin enkelthed ser således ud:

$$Y_i = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \epsilon_i \qquad (10.)$$

Kristensens forsøg på at forklare os, hvordan man benytter denne ligning gjorde os desværre ikke klogere. Man må dog

formode, at læserne af "Nordisk Administrativt Tidsskrift" som oftest er økonomer, har forstået mere end vi har. Kristensen benytter sig af et akademiker sprog enhver kan forstå, her er et eksempel på hvorledes Kristensen efterprøver sin metodes anvendelighed:

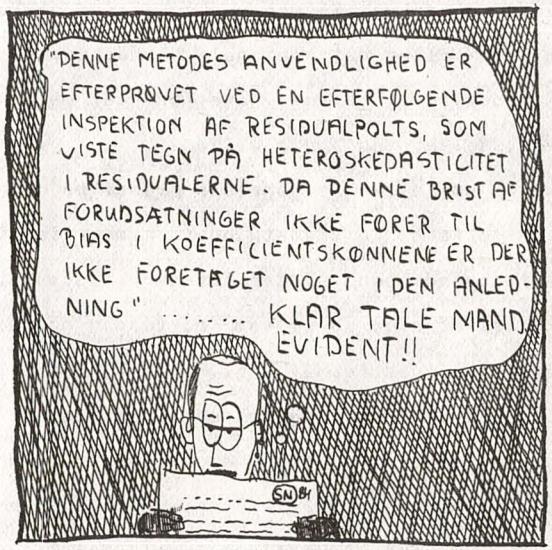

En egentlig kritik af metoden kan vi ikke give os i kast med, da der i rapporten helt klart mangler en metodehenvisning/ vejledning. Der er ikke foretaget nogen kvalitativ undersøgelse, som for eksempel, er det nok at bare mindsteberedskabet opretholdes, abejdsforhold for Falckreddere og de kommunalt ansatte. Falckredderne har f. eks. 15 vagtdøgn mere end de kommunalt ansatte.

Kristensen viser heller ikke, hvordan han har taget hensyn til eventuelle fejl i undersøgelsen.

27. Konklusion.

Kristensens rapport mangler helt klar læsevenlighed og er svær at gennemskue. Vi mener dog, at for at kunne vurderer om Falck eller det kommunale brandvæsen er mest effektivt / produktivt, bør man have fortaget mere kvalitative overvejelser med ind i billedet.
Man kan ikke se om Falcks forhandlede priser på brandslukningen dækker de faktiske omkostninger, som er forbundet med at have et brandvæsen. Om der foregår krydssubstituering er svært at sige og selvom Kristensen gør sig alle mulige anstrengelser for at sige, at det sker der ikke, kan man alligevel sige at omkostningerne i forbindelse med Falck brandvæsner er så uigennemskuelige, at man må tvivle på om undersøgelsen er lavet udfra objektive betingelser eller om, der måske ligger nogle politiske undertoner, som med alskens magt vil prøve at fremtinge et resultat, der viser, at privat produktion er billigere end offentlig.

28. Noter.

1. Marianne Antonsen. Privatisering - svar på en udviklingsmodel i krise. s.63.
2. Ole P. Kristensen. Privat eller offentlig produktion af serviceydelser: Dansk brandvæsen som eksempel. s. 219.
3. Ole P. Kristensen. Privat eller offentlig produktion af serviceydelser: Dansk brandvæsen som eksempel. s. 222.
4. Ole P. Kristensen. Hvor pålidelige er kommunale regnskabstal vedrørende udgifter til brandvæsnet? s. 3.
5. Ole P. Kristensen. Hvor pålidelige er kommunale regnskabstal vedrørende udgifter til brandvæsnet? s.6.
6. Ole P. Kristensens brev. s.2. Bilag 34.
7. Palle Mikkesen, Jens Erik Steenstrup m.flere. Offenlig produktion, produktivitet og effektivitet. s. 31.
8. Ole P. Kristensen. Privat eller offentlig produktion af serviceydelser: Dansk brandvæsen som eksempel. s. 219.
9. Ole P. Kristensens brev. s.2. Bilag 34.
10. Niels J. Blunch. Markedsanalysens metode og teknik. s. 201.
11. Vores brev til O. P. Kristensen. s.1. bilag 33

Litteraturliste. Bøger.

Albrov, Martin: Bereaukrati et hovedbegreb i samfugdsdebatten Odense. 1972.

Andersen m.fl.: Fokus på privatisering. Privatisering 2. Kbh. 1984.

Antonsen M.: Privatisering svar på en udvikling i krise, RUC institut for Samfundsøkonomi og Planlægning. 1983 - 84.

Blunch N. J.: Markedsanalysens metode og teknik. Nyt Nordisk forlag. Arnold Busch. Kbh. 1980.

Brnadlovgivning: Statens Brandinspektion 1977, 3 udgave.

Budgetredegørelsen: Finansministeriet, budgetdepartementet 1983.

Christoffersen H.: Det offentlige og samfundsudviklingen træk af udviklingen efter 1945. Kbh. 1981.

Erhvervs økonomisk debat: Fokus på privatisering. Civiløkonomernes forlag ApS 1984.

Finansministeriet: Moderniseringsredegørelse. Kbh. 1983.

Finansministeriet: Rapport afgivet af privatiseringsudvalget. Administrationsdepartementet. Dec. 1983.

Friedman Rose og Milton: Det frie valg. Kbh. 1981.

Gunst J. m.fl.: Offentlig ledelse og samfundsøkonomiske nøgleproblemstillinger. Kbh. 1983.

Gunst og Larsen: Offentlig økonomi. Kbh. 1980.

Kristensen Ole P.: Den politiske bureaukratiske beslutningsproces som årsagen til væksten i den offentlige sektor. Nordisk Administrativt Tidsskrift nr. 4. 1980.

Kristensen Ole P.: Markedet som alternativt styrringsmiddel i den offentlige sektor. Århus Universitet, institut for Statskundskab. 1982.

Kristensen Ole P.: Privat eller offentlig produktion af offentlige serviceydelser: Dansk brandvæsen som eksempel. Nordisk Administrativt Tidsskrift nr. 3 1982.

Kristensen Ole P.: Hvor pålidelig er de kommunale regnskabstal vedrørende udgifter til brandvæsnet? Institut for Statskundskab. 1982.

Mikkelsen P. m.fl.: Offentlig produktion, produktivitet og effektivitet. Amtskommunernes og kommunernes Forskningsinstitut. Kbh. 1982.

Pedersen og Petersen: Hvorfor den offentlige sektor ikke kan styres. Kbh. 1982.

Perregård: Økonomer om samfundet - fra A. Smith til M. Friedman. Kbh. 1982.

Venstre: På frihedens grund: Ideer, holdninger og baggrund for en liberal politik. Forlaget Liberal Holte. 1978.

Litteraturliste. Artikler.

Asmussen og Meilby: "Før DEAD=LINE", Danmarks journalisthøjskole. 1977.

Amtsrådsforeningen: Redegørelse fra Amtsrådsforeningen arbejdsgruppe vedrørende ambulance beredskabet. 1983.

Brandmanden: Nr. 2, 3, 4, 7.

Brandværn: Nr. 7 og 11 1982, nr. 4 og 5 1984.

Bøegh H: Fra ide til budskab. Del 1. Delta 1983.

Fausing og Larsen: BILLEDER - ANALYSE og Historier. Del 1. Dansklærerforeningen 1982.

Foreningen af Danske Civiløkonomer: Civiløkonomen. nr. 10, 11, 12. 1983.

Gunnarsson: Är planering lika med forsatt marknadsekonomi? Økonomica nr. 2. 1983.

Pedersen M. Kühn: Public choise - eller politikkens økonomi - et program for re-privatisering. Juristen og økonomen. 1981.

Pedersen og Petersen: PUBLIC CHOISE - ikke et program for "re-privatisering" - men teorier om "governmental failures". Juristen og økonomen 1981.

Stud. Samf.: Modernisering. Stud. Samf. 10 årgang, nr. 2. 1984.

Sygeplejesken: Nr. 21, 22, 23, 24, 25. Dansk Sygeplejeråd.

Ugebladet København: Nr. 186, 187, 188, 189. 1983.

Winter Søren: Effektivitet og produktivitet i den offentlige sektor. Politica nr. 3. 1983.

Bilagsfortegnelse

Vi vil her gøre opmærksom på, at en del af vores bilag IKKe er trykt med i dette projekt. Dette forhold skyldes dels bilagenes form: Lyd/dias-serie, kassettebånd m.m. dels at de er unødvendige for forståelsen af projektets indhold. Hvor bilagene ikke er trykt med i projekt-rapporten vil det fremgå af bilagsfortegnelsen. Bilagene er nævnt, og de vol være fremlagt ved eksamen.

Bilag nr.:		Vedlagt i projekt
1.	Udkast til struktur for fællesprojektet	nej
2.	Oplæg til nedsættelse af undergrupperne	-
3.	Spørgsmål til Teddy Koch og Peter Hjorth ved mødet i Dansk Sygeplejeråd	-
4.	Båndoptagelse fra mødet med Teddy Koch og Peter Hjorth på Dansk Sygeplejeråd	-
5.	Arbejdspapir til storklyngen vedrørende under-område, formidling m.m.	ja
6.	Spørgsmål til Ib Dahlsfledt, A.P. Nielsen, de kommunale brandfolk, Peter Thaysen	nej
7.	De papirer vi fik af Poul William Falck	-
8.	Båndoptagelse fra interviews med Claus Andersen Ib Dahlsfledt, A.P Nielsen	-
9.	Lokalartikler og lydbånd med interview af Peter Thaysen	-
1o.	plan for mediekurset	-
11.	Synopsis til pilot lyd/dias -serie	ja
12.	Speak til pilot lyd/diasserie	ja
13.	Brev til Marianne Antonsen	nej
14.	Teddy Kochs artikel i Demokraten Weekend	-
15a	Første artikeludkast til Demokraten Weekend	-
15b	"Sidste udkald" - artikel i DW	ja

Bilag nr:		Vedlagt i projekt
15c	"Falck - det private monopol"-artikel i DW	ja
16.	Båndoptagelse med Rasmus Bech	nej
17.	Arbejdspapirer til Land og Folk	-
18.	Manuskript til Aktuelt	ja
19a	Manuskript til "Brandmanden"	nej
19b	"Det må være på tide at Falck kigges i kortene	ja
2o.	Brev fra Kurt Ojgård	nej
21a	Manuskript til "brandværn"	-
21b	"Privatisering af Rednigstjenesten"	ja
22.	Artikel i "Brandværn" - "Falcks ekspansion	ja
23.	Manuskript til "Dagens Nyheter"	ja
24.	Svar fra "Dagens Nyheter"	ja
25.	Båndoptagelse fra Natredaktionen	nej
26.	Brev til Natredaktionen (Eva Suszkiewicz)	ja
27.	Egne kommentarer til privatiseringsrapporten	ja
28.	Bånd hvor eget bidrag til Natredaktionen skinner igennem (8. marts 1984)	nej
29.	Synopsis	ja
3o.	Ny speak	ja
31.	Lyd/dias-serie	nej
32.	Bilag 1 fra Privatiseringsrapporten	ja
33.	Vores brev til Ole P. Kristensen	ja
34.	Ole P. Kristensens svar på vores brev	ja.
35.	Peter Hjorths artikler i brandmanden. Omhandlende hele "Assens-sagen.	
	1. Sådan blev Assens brandvæsen slagtet	ja
	2. Amtsrådet vidste for lidt om sagen	ja
	3. Er Falck blevet en fare for samfundet?	ja

17/12-18/12 - 1983 Oplæg til privatiserings klyngen. Fremlagt 19/12-83

Bilag 5

-144-

(1)

Gruppe 5.

Offentlige service ydelser.

Indhold:

1.Indledning.
2.Det videre arbejde i gruppe.
3.Sagen Assens
4.Problem katalog.
5.Forslag til målgruppe.
6.Overvejelser vedrørende hvad der skal formidles til ovenstående målgruppe.
7.hvordan skal der formidles -hvordan kan der formidles?
8.Praktiske oplysninger.

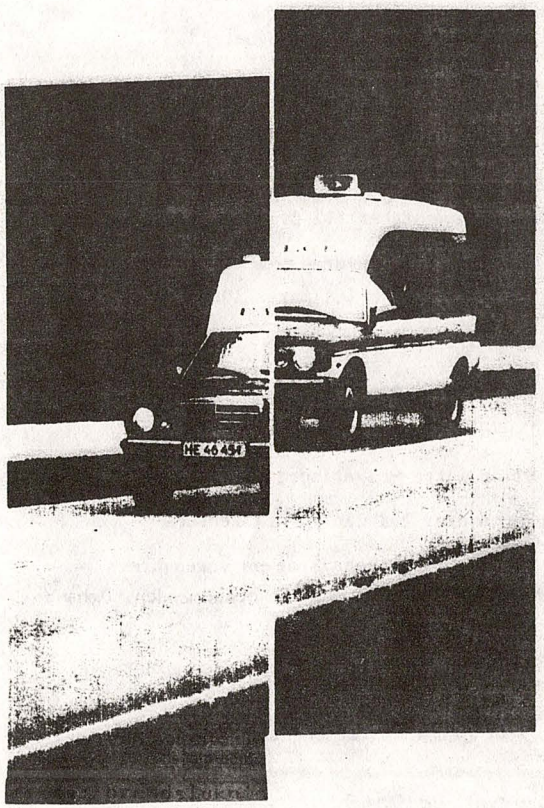

INDLEDNING

Vi har valgt at udforme vores oplæg så det bliver nemt for evt.andre at bruge vores to empiriske eksempler i projektsammenhæng.

Vi har taget udgangspunkt i en beskrivelse af arbejdsmetode,som er at læse i et for længe siden udarbejdet arbejdsparpir(empirisk granskning osv.) Undervejs har vi haft problemer med at finde udaf hvordan vi indholdsmæssigt skulle udarbejde oplægget,idet vores emmne-offentlige serviceydelser reelt dækker hele spektret af områder,hvor man forsøger at privatiserer. Fremfor at lave et oplæg,hvor vi skulle dække samtlige områder(som nok ville blive noget overfladisk)har vi valgt en sektor vi ikke har beskæftiget os med tidligere nemlig Brand,redning og ambulancetjeneste, et livsvigtigt område som mange mennesker er i kontakt med hver dag. Vi har specifikt valgt brandslukning som empirisk område,da de problemer som findes på dette område, efter vores mening er så store at de også vil interessere andre.

DET VIDERE ARBEJDE I GRUPPEN.

En diskussion af den fremtidige struktur i gruppen. Hvordan skal relationerne mellem emmnegrupperne og storgruppen være?
En formidlingsdiskussion. Hvis vi skal lave en fælles formidling(evt.dias show.)er det nok på tide at tage den diskussion. Dette skal gøres af praktiske og tidsmæssige grunde, da et sådant projekt ofte er mere tidskrævende end man umiddelbart forestiller sig.

En udarbejdelse af tidsplan og div.deadlines.

Oprettelse af en koordnitationsgruppe bestående af en person fra hver emmnegruppe. Gruppen skal holde styr på tingene - lave diverse aftaler osv.

En diskussion af hvordan vi skal gå til examen. Skal vi "gå op"som storgruppe,emmnegruppe eller på tværs af emmnegrupperne eller hur?

SAGEN ASSENS.

Sagen om forsøget på at privatisere den kommunale brandslukning i Assens,er,når man "dykker"ned i den,en uhyre speget og dunkel affære. Vi vil i det følgende prøve at ridse problematikken op og kort redegøre for udviklingen i sagen.

Brandslukning er,modsat ambulancervæsnet,et område omfattet af lovgivning som fastsætter minimumskravene for kommunernes forpligtelser på området. Falck som indtager en monopolligende stilling på dette livsvigtige område, har bortset fra det storkøbenhavnske område og nogle få kommuner al ambulancekørsel,redningstjenste og brandslukning i Danmark. Gennem mange år har Falck forsøgt at overtage de kommunale brandvæsner,dels af økonomiske årsager dels fordi den prestige som følger med er "guld værd".

I Assens startede privatiserings forsøget efter at den borgelige fløj i kommunalbestyrelsen fik flertallet,idet de under budgetplanlægningen stillede krav om at man skulle forhøre sig hos Falck om et tilbud på brandslukningen. Da Falck på Fyn i for vejen har næsten hele brandslukningen undtagen i Odense,Middelfart og Assens,var Falck selvfølgelig meget interesseret i at overtage den kommunale brandslukning i Assens.

Der er en del uklarheder om hvilke tilbud Falck faktisk har givet Assens kommune,men ser man på nedstående tabel som viser udgifterne til den kommunale brandslukning i Assens og Falck's priser som er de aftalte normalvederlag i overenskomsten med Kommunernes Landsforening 1982,vil man se at den kommunale brandslukning i 1982 kostede 327.996.kr.(prisen er for 2 slukningstog)

Tabel 1. Fra Assens beredskabsforvaltnings redegørelse

Regnskabsår	Kommunal brandslukning	Falck 1 slukn. tog	Falck 2 slukn. tog
1977	150.233	294.975	527.535
1978	210.942	350.520	586.690
1979	226.138	379.350	622.215
1980	236.190	426.346	698.075
1981	320.896	454.213	743.640
1982	327.996	519.385	830.212

Ovenstående sammenligningsgrundlag illustrerer udelukkende kommunal brandslukning kontra Falck-slukning og illustrerer eksempelvis ikke, at det kommunale brandvæsen vederlagsfrit overvåger de direkte brandalarmeringsanlæg fra forskellige firmaer og institutioner, hvilket ikke kan forventes af Falcks Redningskorps.

Direktør Poul Falck har til Fyns Stiftstidende oplyst,at Falck har tilbudt at overtage brandslukningen for ikke over 55o.oookr. i 1983. Denne pris er for et slukningstog,og vil for Assens betyde et ringere beredskab end det nuværende. Direktør Falck har påpeget,at det ifølge brandloven kun er nødvendigt med et slukningstog(det er et minimumskrav)Endvidere har man tilbudt at købe Falckstationen for 45o.ooo kr. kontant samt istandisætte denne for 1,5.million kr.

Ud fra disse oplysninger vil beredskabet blive halveret og den årlige udgift til brandslukning stige. Der er dog ingen som kender Falck's faktiske tilbud,men de kan havde givet Assens kommune et dumping-tilbud,denne taktik har Falck benyttet før. Falck gav i 197o Koldning kommune et så fordelagtigt tilbud på brandslukningen,at kommunen reelt intet valg havde,og derfor indgik en 1o årig overenskomst med Falck.Da man i 198o skulle genforhandle overenskomsten var det ikke længere noget fordelagtigt tilbud,idet Falck hævede prisen med 62 %. Da Kommunen i 197o også havde solgt alt materiel til Falck var kommunen næsten tvunget til at fortsætte "samarbejdet" med Falck.

Efter at forhandlingerne mellem kommunen og Falck var trukket i langdrag satte Falck trumf på ved at oplyse kommunen om at man,hvis man ikke fik en fornuftig ordning sandsynligvis var nødsaget til at nedlægge Falck-stationen og flytte ambulancerne fra byen.

Denne meddelse afstedkom en følelsesladet avispolemik ,hvor Assens sygehus blev blandet ind i sagen da det i forvejen truede sygehus for at bestå måtte havde en akut funktion. Hvis Falck gjorde alvor af deres trussel kunne sygehuset ikke længere havde status som et sygehus med akut modtagelse.

Denne Pression som Falck qua sit monopol har udøvet viser klart hvilke konsekvenser det kan få når livsvigtige funktioner i samfundet varetages af et privat selskab. Dette har fået tidligere indenrigsminister Henning Rasmussen til at bede indenrigsminister Britta Schall Holberg(Vice borgmester i Assens da sagen startede)om at undersøge omstændighederne omkring Assens sagen. Dette har forløbig resulteret

i et svar,hvor Direktør Falck nægter at havde udtalt sig om nedlægning af Falck - stationen i Assens. Men vi er i besiddelse af et brev som klart viser det modsatte.
Uddrag af brev fra direktør Falck til Amtsrådsmedlem Else Knudsen. 2o-11-1982.

Spørgsmålet om fremtidig forbliven i Assens kommune skal behandles i korpsets bestyrelse den 14.12.1982. Mit gæt på udfaldet er, at korpsets bestyrelse vil pålægge direktionen for Fyn at leve op til beslutningen fra 1967, d.v.s. at fraflytte stationen efter samråd med Fyns Amt.

Jeg skal erkende, at ovennævnte skrivelse er blevet lang. Det er imidlertid vigtigt for korpset overfor befolkningen i Assens kommune at understrege, at Falck helst forbliver i Assens. Skulle korpset alligevel flytte fra kommunen skyldes dette alene, at Assens kommune ikke ønsker at overdrage opgaver til Falck, der kan gøre en forbliven fornuftig!

Vi arbejder på at få indenrigsministerens svar samt bilag i sagen til yderligere granskning.

Afgørelsen i denne sag faldt d.12-12-1983 hvor en,til alles forbavelse ,enig kommunalbestyrelse besluttede at man ville beholde det kommunale brandvæsen, Falck's forsøg på at overtage hele marked er ikke stoppet med denne afgørelse,da der flere steder i landet verserer ligende sager.

PROBLEMKATALOG

Kan eventuelt indgå som ledetråd, inspirationskilde for en problemformulering.

Spørgsmål af generel karakter vedrørende privatisering/modernisering.

1. Hvilke kriterier produceres der efter i henholdsvis den offentlige - og den private sektor.
2. Hvad er en offentlig opgave. Hvilke normer og hvilken argumentation.
   Har den offentlige sektor egentlig ikke samme anarkiske karakter som den private sektor, er den ikke underlagt samme kap. bevægelseslove.
3. Er der lovgivet for hvad der er offentlige opgaver.
4. Har det offentlige sin egen dynamik som får det til at svulme op.
   Ved andre ord, det at det off. producerer efter kriterier hvor profit ikke er en nødvendighed,og dermed er istand til at producere billigere, vil det føre til en ny pm. en nationalisering? (altså en kraft rettet mod privatiseringsbestræbelserne). Hvis dette er tilfældet kæmper de borgerlige så mod vindmøller.
5. Er det offentlige underlagt monopoltilsynet

Spørgsmål som har relevans for det empiriske område.

1. Hvilken kontrol har det offentlige over en virksomhed som Falck, der med sit monopollignende dominans på ambulanceområdet samt en omsætning på 1 milliard er en ekstrem magtfaktor.
2. Hvilken sikkerhed har det offentlige for at Falck ikke anvender offentligt betalte udrykningskorps til opgaver af privat karakter.
3. Burde brand-,redningss-, og ambulancetjeneste ikke være direkte varetaget af det offentlige.
4. Hvilken kvalitetskontrol er der med et tilsyneladende extremt kompetent korps som Falck.
5. Hvilken sikkerhed er der for at Falck holder et rimeligt prisleje og ikke pludselig føler trang til at hæve sine takster.
6. Burde der ikke være visse etiske retningslinier for F's arbejde.
7. Er det ikke betænkeligt at det offentlige ved en udliciterings af egne opgaver bringer sig i afhængighed af en privat virksomhed hvis profithensyn har har en første prioritet. Som følge af priv. øk. rat.
8. Hvordan sikrer man sig mod bondefangeri.
9. Hvilken retslig status har evt. kunder til ambulancen i relation til Falck.
10. Er det en holdbar situation at Falck f.eks. i København konkurrerer med det off., når det i yderste konsekvens betyder at Falck på ulykkessteder rent faktisk fjerner tilskadekomne foran øjnene på de komm. ansatte ambu.folk.

det kan næppe være den slags eksempler man hos de borgerlige tænker på når man fremhæver de sunde elementer i konkurrencen mellem priv/off sektor.

11. Kan man forestille sig at Falck pludselig dropper et urentabelt område.
12. " " " " " truer med at droppe et " " under henvisning til at det sandeligt er et off. ansvarsområde for at få hævet sine takster.
13. Er der ikke behov for en lovgivning på området samt et uvildigt tilsyn, en klageinstans.

FORSLAG TIL MÅLGRUPPER.

a) Befolkningen i al almindelighed.
b) Politikere i kommunerne og amterne.
c) Folketingets politikere (VS, SF og SOC).
d) Tillidsfolk fra Falck og kommunalt brandvæsen.

OVERVEJELSER VEDRØRENDE HVAD DER SKAL FORMIDLES TIL OVENSTÅENDE MÅLGRUPPER.

ad a) Materiale der kan påvirke meningsdannelsen. Cases. Baggrundsmateriale.
ad b) En redegørelse for at brandslukning ikke kan betale sig i privat regi. Et oplæg vedrørende afprivatisering,der kan påvise at rationaliteten i den offentlige sektor (her specifikt brandslukning, ambulancekørsel) uden vanskeligheder kan måle sig med tilsvarende rationalitet i den private sektor. Tænkt som et grundlag for beslutningstagerne i de kommuner og amter hvor privatiseringstanken stadig er aktuel.
ad c) En argumentation for nødvendigheden af en lovgivning på ambulanceområdet. Kan slå på nogle rent etiske kriterier samt cases. Et forsøg på at anskueliggøre hvoledes der ikke er styr på,om det offentlige egentlig får den vare,som det har betalt for.
ad d) Nogle kritiske kommentarer vedrørende forskelle mellem Falck og det offentlige på følgende områder (her tænkes stadig på ambu.og brand
- løn (bedre hos kommunen)
- grej
- ansættelsesforhold
- arbejdsmiljø
- uddannelse , bemanding
- forsyningssikkerhed.

HVORDAN SKAL DER FORMIDLES. HVORDAN KAN DER FORMIDLES.

ad a) Dagblade : artikler,læserbreve,kronikker.
Lokalblade : læserbreve i berørte kommuner.
Lokalradio : kort indslag, hvad der er aktuelt.
DR. : evt. båndbixen. diskussion, montage, interview.
ad b) Empirisk materiale evt. i form af artikelserie (Sydsjællandsken, København.) samt et lettere teoretisk afsnit.
ad c) Miniprojekt om ambulancetjeneste som den fungerer hos Falck.
ad d) En komparativ analyse (novsa) privat / offentlig service.

PRAKTISKE OPLYSNINGER.

HAR KONTAKT MED

Teddy jounalist "København" Tlf. 182961.
Peter redaktør D.S.R. Tlf. 151555 privat. 29896o.

SKAL/KAN KONTAKTES.

Indenrigsministeriet(2'n. kontor.)
Amtsrådsforeningen.
Brandtilsynet.
Falck.
Ombudsmanden.
Aktieselskabsreg.
Else Knudsen (Amtsråds medlem) 09 71 22 74
Uglevænget 1
5610 Assens.
Ole Hansen(tillidsrep.Falck Assens)
Assens brandvæsen(Claus Andersen.Formand for brandfolkenes klub.)
Ib Dahlsflet.Brandinspektør Assens.
Folketingets partier.

Materialer

Artikelsamling: Sygeplejersken 83.Nr. 21-22-23-24-25.
Brandmanden 83. Nr. 2-3-4-7.
København 83. Nr.186-187-188-189.
Båndoptagelse : Møde med Peter Og Teddy.

Diverse korrespondance mellem Falck-Else Knudsen.
Referat af møde mellem Falck,borgmester m.fl.

Materialer som kan skaffes.
Artikler i Aktuelt-Information-Berlingeren(Sommeren 83.)
Artikler i Fyns Amtstidende - lokale aviser.

BILAG 11

FALCK - gruppens SYNOPSIS.

Vi forestiller os de 5 min. lyd/dias som første del af et tredelt show med flg. inddeling:

1. Indledning.
   Et historisk forløb ridses op og de væsenligste aspekter i sagen drages frem i den kronologiske rækkefølge de optræder.
2. En problematiserende holdningspåvirkning del hvor problemfelter behandles mere uddybende. Herunder eventuel redegørelse for alternative løsninger vedrørende ambulancekør - sel.
3. Handlingsangivelse i relation til underskriftindsamlingen. Herunder redegøre for hvor beboerne i Assens kan rette deres henvendelse.

==========

Hvad Udover sagens udvikling rent tidsmæssigt fra ~~1926~~ 1967 til idag forestiller vi os flg. problemer nævnt i første del af det tredelte forløb.
Nedenstående problemstillinger er ikke struktureret men tænkes nævnt i den rækkefølge de optræder i sagen. Forhandlingsvanskeligheder mellem bystyret og Falck. 1. 1966 2. 1982
Sygehuset draget ind som gidsel,
Vanskeligheder ved sammenligning af Falcks og det kommunale brandvæsens rentabilitet.
Sammenblanding af kommunale og amtskommunale opgaver/ansvarsområder.
Borgernes placering i forhold til Falcks beslutning om fraflytning af station i Assens.
Tilsidesættelse af lokale interesser.
Perspektiver ved Falcks overtagelse af brandslukningen.
Falcks forhandlingsstyrke.

==========

Hvis Til borgerne i Assens som bliver ramt af Falck beslutning og som i vores øjne retter skytset mod de forkerte instanser.

==========

Hvor vi forestiller os en fremlæggelse af første del som et forsøg på at oplyse beboerne i Assens gennem endten et borgermøde eller runddeling af pjecer. Evt. kan vi nå ud til beboerne i Assens gennem lokalradioen.

==========

Afhængig af hvilken formidlingsform af de tre ovennævnte vi vælger vil vores medie blive:

Ved borgermødet, et lyd/dias show

Ved runddelingen, en pjece

Ved lokalradioen, et lydbånd.

==========

Rejse en debat om privatisering eksemplificeret ved Falck, sætte spørgs målstegn ved den kritiske stemning, der er rejst mod henholdsvis bystyr og de kommunale brandfolk. Anskueliggøre at de beslutninger, som er tag i kommunalt regie ikke retfærdiggører Falcks fraflytning.

==========

Opnå en forståelse af hvor angrebet skal rettes mod, samt spiren til en forståelse hvorfor en ambulancelovgivning er nødvendig.

==========

Vi har valgt ovenstående del/afgrænsning udfra flg. betragtninger:

For at opnå et rimeligt kvalitativt indhold som senere vil kunne indgå i en helhed har vi valgt at konsentrere os om en del, der på det nærmeste kan færdigproduceres.

Sagen er ~~ikke~~ afsluttet ~~og ved den opbygning vi har valgt er det muligt på et senere tidspunkt at inddrage sagens fortsatte forløb.~~

Vi opnår med hensyn til anden og tredie del en vis fleksibilitet i relation til fællesprojektet.

Muligheder for at relaterer første del til både et fælles projekt og et direkte Assensprojekt.

Første del kan forståes som et modul der kan anvendes i forskellige sammenhænge.

BILAG 12

Speak.

Forslag til billede.

Assens er en af de få kommuner på Fyn der endnu har et kommunalt brandvæsen.

Ellers bliver brandslukningen varetaget af Falck.

Ind til 1967 tog Falck sig rent faktisk af brandslukningen i Assens - men i forbindelse med budgetlægningen for67 kunne kommunen og Falck ikke blive enige om de økonomiske betingelser for et fortsat samarbejde.

Uofficielt oplyste Falck at det ville blive henimod dobbelt så dyrt som ventet.

Brandinspektør Ib Dahlsfledt tog konsekvensen og oprettede sit eget brandvæsen 1. april 47.

Herefter overvejede Falck hvorvidt det fortsat ville være rentabelt at bevare stationen i Assens. Falcks produktion hviler på en såkaldt samfunktion af ambulancekørsel, redningstjeneste sygetransport og brandslukning. Da disse betingelser ikke kunne efterkommes vedtog man at den bedste økonomiske løsning ville være at flytte til Glamsbjerg.

Korpset er dog blevet i Assens og idag bruges stationen til ambulancekørsel redningstjeneste og sygetransport.

Men diskussionen om Falcks tilstedeværelse i Assens er ikke endt endnu.

Alvoren i korpsetsbeslutning fra 1967 dukker op igen.

Efteråret 82 forsøger kommunen at forhandle med Falck.

Eller rettere det er kun den borgerlige gruppe i byrådet der i forbindelse med en sparerunde indhenter tilbud fra Falck.

Borgmester Thaysen leder forhandlingerne for økonomiudvalget og direktør Poul William Falck repræsenterer administrationen. i Odense.

Falck stiller meget klart op at koroset i forhold til Assens nu står ved en skillevej. hvilket betyder, at får de ikke branslukningen må stationen i Th. Nissgade nedlægges.

Adskillige mødereferater vidner om vanskelighederne ved at finde en tilfredstillende løsning.

På den ene side står et forhandlingsstærkt firma der ikke behøver at tage hensyn til hvor rentabelt beredskabet i Assens er.

På den anden side står en kommue med et velfungerende brandvæsen og entrussel. derindebærer at byen kun vil blive dækket af ambulancekørsel i samme omfang som hidtil hvis der står Falck på brandbilerne efter 1. januar 85.

Tillige med fremkommer Dahlsfledt med dokumentation for at det ikke er billigere for kommunen at overdrage Falck+ brandslukningen.

Og endeligt er det vigtigt at understrege at det trods alt er det samlede byråd - og ikke et økonomiudvalg der skal afgøre sagen.

Det vil sige Falck må finde midler der kan overbevise 15 kommunalpolitikere om fordelene.

På dette tidspunkt er det hele forvirringen opstår.

Else Knudsen medlem af amtsrådet og ansat på Assens sygehus bringer et nyt aspekt ind i hele diskussionen. Nemlig selve Sygehuset.

Det er et af de små sygehuse man har overvejelser om at nedlægge.

Hun påpeger meget kraftigt at et så lille sygehus' fortsatte eksistens ikke er let at forsvare, hvis der ikke er en akutmodtagelse og en sådan vil ikke findes i Assens når Falck flytter.

Såre simple og virkningsfulde argumnter.

Falck følger tråden op og Else Knudsen modtager meget hurtigt personligt et par breve fra Poul William Falck der beretter om motiverne bag Falcks beslutning.

Ved at søge støtte fra politikerhold får Falck vind i sejlene igen.

Dagspressen svirrer med indlæg fra læger, fagforeninger og borgere, der alle udtrykkker frygt for hvafd der vil ske hvis ambulancerne fjernes.

Samtidig føres forhandlingerne mellem Falck og kommunen stadig for lukkede døre.

På rådhuset diskuteres brandslukning - i aviserne ambulancekørsel.

De færreste er klar over at to ting bevidst er blevet blandet sammen.

For det første: brandslukning er en kommunaloppgave og det er byrådet,d er har det afgørende ord.

For det andet: ansvaret for ambulancetjenesten er en amtskommunal opgave. Det er altså Fyns Amt der i denne konkrete sag må inddrages. Byrådet kan ikke gøre noget. Falck udnytter sammenblandningen af ansvarsområderne og lægger derved et stort pres på byrådet der ikke vil fremstå som kynisk og umenneskelig.

2. juni 83 er sagen nået så langt dt økonomiudvalget kan bede Falck om at udarbejde et endeligt forslag til overenskomst kommunen og Falck imellem.

Forslaget fremsendes til underskrift i juli-måned.

Falck er sikker på en overtagelse af brandslukningen.

Men alligevel indstiller økonomiudvalget til alles overraskelse: (citat:) " at der ikke indgås et samarbejde medFalcks Redningskorps A/S om brandslukning fra 1. januar 1985".

Denne beslutning tages af et enigt byråd den 12. december 83.

Dagen efter holder Falcks direktion møde på Hotel Sheraton I København - og man vedtager at føre beslutningen fra 47 ud i livet.

Umiddelbart efter nytår blusser interessemodsætningerne op igen.

Byrådet beslutter igen nok en gang at brandvæsenet forbliver i kommunalt regi - med den konsekvens at Falck fraflytter stationen ~~i byen~~ den 1. april 84 og efterlader eet ambulanceberedskab

Men denne gang reagerer byen Assens voldsommere end sæst. Med over 4ooo underskrifter banker man på rådhusets døre Kravet er at den lokale ambulancedækning ikke forringes.

Derved tvinges kommunen der stadigvæk ikke har soor med ambulancer at gøre atter i forhandling med Falck om brandslukningen.

På byrådsmødet den 13. februar ~~samles~~ vil byrådet samles for at tage den endelige ~~bestemning~~ beslutning.

-158-

Bilag 15 c

Falck – det private monopol

Eksemplet med Falcks pression i Assens viser risikoen ved regeringens privatiserings-tendenser.

AF JENS BRØH, STIG NORGÅRD, TINE TRÆRUP og MAIKEN KJÆRULF

FALCKS Redningskorps overtager brandslukningen i Assens.

Et knebent flertal i byrådet stemte for denne privatisering. Borgmester Thaysen fra Venstre trodsede den borgerlige gruppe og stemte sammen med fem socialdemokrater imod forslaget. De ønskede ikke at lade sig styre af Falcks åbenlyse pression.

Desuden forekommer situationen yderligere grotesk, fordi kommunen reelt ikke sparer en krone, tværtimod vil det koste Assens 300.000 kr. årligt at entrere med Falck.

EN AF dansk erhvervslivs sværvægtere har igen spillet med musklerne. Falck har en årlig omsætning på ca. 1,1 mia. kr. Heraf er halvdelen offentlige tilskud hentet fra henholdsvis amternes og kommunernes kasser. Beløbets anseelige størrelse vidner om den monopollignende status Falck har opnået, når det gælder varetagelsen af de to livsvigtige offentlige opgaveområder, nemlig brandslukning og ambulancetjeneste.

Med denne status i ryggen optræder Falck som en økonomisk magtfaktor. Stort og roligt er korpset blevet så integreret i det danske samfund, at amter og kommuner gang på gang fortsætter samarbejdet. De steder, hvor det offentlige foretrækker at udføre opgaverne selv, afventer Falck blot det gunstige øjeblik, hvor det kan få kommunen/amtet i den sorte gryde. Akkurat som det foregik i Assens. Tredie gang udmanøvrede en effektiv pression kommunen. På trods af, at samtlige rationelle økonomiske overvejelser talte imod den endelige løsning.

DISSE forunderlige perspektiver er tidligere blevet antydet i DW. Teddy Koch nævner i sin artikel i DW 10. febr. »Ja til privatisering – selv om det er dyrere« sammenhængen den igangværende debat om privatisering.

Vi mener, det er vigtigt at være meget opmærksom på den vending, en sag som Assens tager. Udviklingen går igen i adskillige andre kommuner. Senest har vi fået kendskab til, at Falck i Holbæk kommune er ved at få foden inden for hos det lokale brandvæsen.

Andre steder trækkes Falck frem som et monstereksempel på, hvorledes en privat virksomhed på fornuftig vis har løst opgaven at forvalte/varetage en offentlig udbud-serviceydelse.

REGERINGENS »privatiseringsrapport« (udgivet af Finansministeriet) fremhæver i sin beskrivelse af mulige privatiseringsformer Falck som et udmærket eksempel på, hvordan privatiseringstanken har fået liv. Men privatiseringstanken bag Falck er ikke ny. Den private varetagelse af de nævnte funktioner har været en realitet længe for, privatiseringsbegrebet fandt vej til medierne.

Man fristes til at opfatte privatiseringsudvalgets bestræbelser på at løfte Falck som en lidt uheldig ansigtsløftning, hvor ingen småtte kan skjule de beregnede og kyniske træk.

HOLDBARHEDEN i Falck-eksemplet er spinkelt. Fordi realiteterne har vist, at ingen af de krav og forudsætninger, der bør danne basis for en fornuftig måde at udlicitere offentlige opgaver, ikke er til stede hos Falck. I »privatiseringsrapporten« er man opmærksom på nogle økonomisk-tekniske konsekvenser i udliciteringen bl.a. faren i monopoldannelser. Argumenterne lyder her på, at der blot skal skabes mulighed for, at den udbudte opgave kan udføres i offentligt regi.

Falck har stort set monopol og er dermed ikke underlagt de traditionelle konkurrence-momenter. Rapportens løsningsmodel er i denne sammenhæng fiktiv. Kommuner og amter har ingen reel mulighed for at overgå til alternative løsninger, som oprettelsen af et eget beredskab i realiteten er. Det vil være utroligt ressourcekrævende både økonomisk og tidsmæssigt at skulle hamle op med Falck, der jo baserer sin produktion på en såkaldt samfunktion af de tildelte opgaver, samarbejde på tværs af kommunegrænser. Og i sidste ende er korpset ikke underlagt kravet om at skulle opfylde diverse politiske målsætninger.

OVENSTÅENDE er et godt og tankevækkende eksempel på de negative aspekter, en uheldig udvikling kan få, både for politikere og borgere, når og hvis et privat foretagendevia sit monopol selv bestemmer, hvilke tråde der skal trækkes i. Tendenser, man ikke må sidde overhørig. Regeringen påtænker at udbyde andre offentlige ydelser til private virksomheder.

KONFLIKTEN i Assens har ikke kun bibragt os en kritisk holdning til Falck. Borgernes reaktion, hvor angsten og mistilliden klart skinnede igennem, har overbevist ikke bare os men også fremtrædende politikere, heriblandt tidl. indenrigsminister Henning Rasmussen (S), om behovet for en lovgivning på ambulanceområdet. (Der eksisterer allerede en for brandslukning). Det er ikke holdbart, og langtfra betryggende, at de ansvarlige myndigheder, fordi der mangler en lovgivning på et område, må famle sig frem i blinde, når der skal tages stilling til Falcks løsningsmodeller.

DET må være på tide, at Falck kigges efter i sømmene, og forespørgslen i Folketinget om ambulancekørslen fra Socialdemokratiet, VS og SF tages alvorligt. Initiativ til en lovgivning kan ikke komme hurtigt nok. Ellers åbnes der aldrig mulighed for en effektiv kontrol og styring af Falck og kvaliteten af de opgaver, Falcks Redningskorps løser for stat og kommune.

De fire forfattere studerer samfundsvidenskab på Roskilde Universitetscenter.

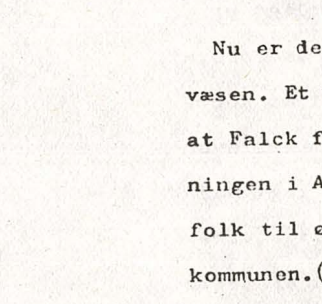

Henning Rasmussen (S) – behov for en lovgivning på ambulanceområdet.

»Vigtigt fremstød for latinamerikansk litteratur«

José Maria Arguedas

De dybe floder

»Et af vor tids mesterværker, en magisk og sær og grueopvækkende stærk skildring af indianere og hvide; gribende læsning«.

Poul Borum, Ekstra Bladet

». . . en stilfærdigt fortalt, smuk men også brat grusom roman«.

Jan Stage, Politiken

»En drømmerig fabel om Andesbjergenes skønhed – men også en fortælling om rædsler og modsætninger«.

Kurt Strand Demokraten Weekend

Kr. 165,-

CENTRUM

Hold fast

»HOLD FAST«, skrev du, Stig Fjord Nielsen«, i DW. Det har du ret i, men det er jo ikke ligegyldigt, hvem der holdes fast i, med mindre de bliver »omvendte«. Her tænker jeg især på borgerlige Metal-folk med den konservative eks-kandidat, Steffen Møller, i spidsen og HK'ere, der er bange for valgkronerne.

Det er på arbejdspladserne og i fagbevægelsen, hvor problemerne mærkes til daglig, og hvor man også kan se det nødvendige i et samarbejde på venstrefløjen, at Socialdemokratiet kan finde støtte til at løsrive sig fra Schlüters frakkeskøder.

På denne måde kan vi få bekæmpet de velbjergedes løsning-paradis og borgerligheden af samfundet. Jeg kunne nævne meget andet.

Socialdemokratiet har glemt sin oprindelse. Havde det ikke det, ville schlüterismen ikke have bredt sig med isnende kulde. Jeg fortsætter gerne debatten om dette vigtige emne, både i disse spalter, men også på *Torpevej 1, 4160 Herlufsmagle.*

Flemming Grangaard.

BREVE

Hvad med den lille løjtnant?

I HENHOLD til den danske grundlovs § 15, stk. 1 kan ingen minister forblive i sit embede, »efter at Folketinget har udtalt sin mistillid til ham«. En tilsvarende bestemmelse gælder ikke for Forbundsdagen i Bonn.

Man kan slet ikke vælte en vesttysk fagminister med et mistillidsvotum. Med et sådant kan man kun vælte regeringschefen - forbundskansleren - og dette er endda kun tilladeligt, hvis de medlemmer af Forbundsdagen, der udtaler deres mistillid til kansleren, samtidig nævner en anden kanslerkandidat, som forbundsrepublikkens præsident derefter skal udnævne (se: Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, artikel 67).

DENNE omstændelige begrænsning blev gennemført i anden halvdel af 40'erne af den grundlovgivende forsamling, kaldet »Parlamentarischer Rat«. Nu sad der i dette råd ikke bare CDU-politikere, som den stivsindede, gamle Konrad Adenauer. Blandt forsamlingen var også forende socialdemokrater som Kurt Schumacher, Erich Ollenhauer og Carlo Schmid og de to ansete liberale Theodor Heuss (den første forbundspræsident) og Thomas Dehler (senere justitsminister). Og når de begrænsede mulighederne for at komme igennem med mistillidsvota i Forbundsdagen, havde de en grund dertil:

Sporene fra Weimarrepublikken skræmte. Dengang var de parlamentariske forhold i den tyske Rigsdag i den grad kaotiske, at hele det parlamentariske system kom i miskredit i store dele af den tyske befolkning. Det kan ikke udelukkes, at denne antiparlamentariske stemning var en af årsagerne til, at Hitler i 1933 kom til magten.

I HVERT FALD ville medlemmerne af det parlamentariske råd skaffe stabile parlamentariske forhold i den nye forbundsrepublik, der blev grundlagt i 1949, og det lykkedes jo også. Man kunne virkelig ikke i 1949 forudse:

1) at en forsvarsminister på grund af grundløse mistænkeliggørelser fra »Militärischer Abschirmdienste (MAD) ville tabe hovedet, og på stedet fyre en general;

2) at samme minister, da MAD's »beviser« viste sig at være usande fra ende til anden, måtte give den pågældende general fuld oprejsning og genansætte ham;

3) at forbundskansleren i panisk frygt for den store »buh-mand« fra München ville nægte at afskedige førnævnte forsvarsminister på trods af, at samme minister havde blameret sig så grueligt;

4) at forbundskansleren da han på en pressekonference skulle redegøre for skandalen, gav så tåbelige svar, at samtlige journalister (vel også nogle danske korrespondenter?) brød ud i en skraldende hånlatter.

MEN sagen har en side til, som endnu ikke er blevet omtalt i hverken dansk eller vesttysk presse: Herr Günter Kiesling, der blev fyret og genansat, er altså en general. Han havde råd til at engagere en top-jurist til at varetage sine interesser. Men hvad sker der egentlig med en lille tysk løjtnant, underofficer eller menig soldat, der på uholdbar vis mistænkeliggøres af MAD?

F. Peter Robinsohn Nymosevej 1 B 2820 Gentofte

Helmuth Kohl - handlede i panik.

Eks-soldater støtter fredskvinder

KVINDERNE ved Greenham Common kan fortælle, at de engelske og amerikanske soldater bag det stærkt bevogtede hegn har øvet sig. Uigenkendelige i beskyttelsesudrustning til atomkrig. Det var den første øvelse, efter at de første 16 krydser-

-159-

Bilag 15 b

SIDSTE UDKALD

En kommentar til Teddy Kochs artikel "Ja til privatisering-selv om det er dyrere"

Nu er det"endelig" sket med Assens kommunale brandvæsen. Et knebent flertal i byrådet vedtog d.13-2-84, at Falck fra 1ste Januar 85 skal overtage brandslukningen i Assens. Afgørelsen fik 11 kommunale brandfolk til øjeblikkeligt at opsige deres kontrakt med kommunen.(natredaktionen d.14-2-84) Dette betyder i realiteten,at Assens står uden brandvæsen 1-6-84.

Dette er ikke et resultat af den ideologiske offensiv,specielt Venstre har været eksponent for,men et resultat af Falcks massive pres mod kommunen. Borgmester Thaysen trodsede den borgerlige gruppe,og stemte sammen med 5 socialdemokrater imod forslaget. De ønskede ikke at lade sig diktere af Falcks langvarige og åbenlyse pression.

Situationen forekommer yderligere grotesk fordi kommunen reelt ikke sparer en krone,tværtimod vil det koste Assens kommune ca .3oo ooo kr. årligt at entrere med Falck.

En af dansk ehvervslivs sværvægtere har igen spillet med musklerne. Falck havde i 1982 en omsætning på 1.1 mia. kr,heraf var halvdelen offentlige tilskud hentet fra henholdsvis amters og kommuners kasser. Beløbets størrelse vidner om den monopollignende status Falck har op-

nået,når det gælder varetagelsen af to livsvigtige offentlige ansvarsområder,nemlig brandslukning og ambulanctjeneste. Med denne status i ryggen er Falck blevet en økonomisk magtfaktor. Støt og roligt er korpset blevet så integreret i det danske samfund,at amter og kommuner gang på gang tvinges til at fortsætte samarbejdet. Selv i de amter og kommuner,hvor man har ønsket at udføre opgaverne i eget regi har Falvk,qua sin monopollignende stilling,haft styrke til at påvirke politiske beslutninger. Det er dette faktum,som er baggrunden for byrådets beslutning i Assens. Det er pression,ikke rationelle økonomiske overvejelser som har ført til nedlæggelse af et velfungerende kommunalt brandvæsen.

Disse foruroligende perspektiver er tidligere blevet antydet i Demokraten Weekend. Teddy Koch relaterer, sin artikel d.16-2-84 "Ja til privatisering-selv om det er dyrere" til privatiseringstanken. Vi mener,det er vigtigt at være opmærksom på udfaldet af denne sag. Den er eksemplarisk,fordi vi her kan aflæse nogle tendenser som,med modifikationer,kan overføres på andre områder. Udviklingen går igen i andre kommuner. Senest har vi fået kendskab til,at Falck i Holbæk er ved at få"foden indenfor" hos det lokale brandvæsen.

I Regeringens "privatiseringsrapport"(udgivet af Finansministeriet)fremhæves Falck som et mønstereksempel på, hvorledes en privat virksomhed har løst den opgave, driften af et offentligt ansvarsområde,er. Grunden

til at netop Falck fremhæves må være,at privat drift af disse opgaver har eksisteret i mange år. Vi har, altså her et eksempel på et område,hvor privatiseringstanken har "optrådt"længe før den borgerlige regering introducerede begrebet i medierne.

Efter vores mening er privatiseringsudvalgets bestræbelser på,at gøre Falck til et forbillede,og eksempel på en velfungerende udlicitering,faldet uheldig ud. Holdbarheden i eksempelt er spinkelt. Realiteterne har nemlig vist,at ingen af de krav og forusætninger,der bør danne basis for en fornuftig udlicitering,er til stede hos Falck.

I privatiseringsudvalget har man da også været opmærksom på nogle økonomiske-tekniske konsekvenser af udlicitering. En af de konsekvenser man kort behandler er risikoen for,at virksomheder opnår en monopollignende stilling på markedet. I rapporten forsøger man at nedtone problemets alvorlige karakter med løsningsforslag,som i praksis ikke er realistiske. Man hævder, at er der mulighed for offentlig drift af opgaven,vil problemet være til at håndtere. Dette løsningsforslag har som bekendt ikke været anvendeligt for byrådet i Assens. Falck brugte under forhandlingerne sin styrke til at tvinge byrådet i knæ.

Da Falck som nævnt ovenfor befinder sig i en monopollignende stilling,er virksomheden ikke underlagt traditionelle konkurrencebetingelser. Den konkurrence privatiseringsudvalget finder så vigtig,når fordelene ved udlicitering af offentlige opgaver fremhæves.

Denne konkurrence skulle sikre et lavt omkostningsniveau ,samt åbne muligheder for at skifte producent, hvis omkostningerne,ved privat drift af en opgave, bliver for høje. Endelig skal det være muligt at føre en produktion/drift tilbage til offentligt regi. Denne løsningsmodel er fiktiv,specielt for brand,redning og ambulanceområdet. Amter og kommuner har ingen reel mulighed for at overgå til alternative løsninger,som oprettelse af eget beredskab i realiteten er. Det vil være utroligt resourcekrævende,at skulle hamle op med Falck. Dette problem er så meget desto større,eftersom Falck baserer sin produktion på en såkaldt samfunktion af de tildelte opgaver. Endvidere kan Falck arbejde på tværs af kommunegrænserne,en fordel kommunerne på nuværende tidspunkt ikke kan udnytte.

De tendenser vi aner i "Assenssagen",er et godt og tankevækkende eksempel på de konsekvenser en uheldig udvikling af privatiseringstanken kan få for befolkning og politikere. Det er,efter vores mening uforsvarligt at en privat virksomhed ved at trække i de rigtige tråde kan få så stor indflydelse,at det kan påvirke politiske beslutninger. Disse tendenser må man ikke sidde overhørig,specielt da Regeringen,som bekendt,påtænker at udbyde andre offentlige ydelser til privat produktion/drift.

Konflikten i Assens har ikke kun bibragt os en kritisk holdning til Falck. Borgernes reaktion,hvor angst og magtesløshed har præget debatten, har ikke blot gjort

indtryk på os,men også på fremtrædende politikere. Som eksempel kan vi nævne den tidl. indenrigsminister Henning Rasmussen. Han har i Folketinget rejst spørgsmålet om den manglende lovgivning på ambulanceområdet. Det kan her tilføjes,at der allerede er en sådan for brandslukningsområdet.
Det kan ikke være betryggende,at de ansvarlige myndigheder må famle sig frem i blinde ved vudering af Falcks løsning af opgaverne. Denne situation skyldes netop manglen på lovgivning. Det må være på tide at Falck kikkes grundigt i kortene,og forespørgelsen i Folketinget fra Soc ialdemokratiet,SF og VS,om ambulancekørslen,må tages alvorlig.

Hvis Folketinget ikke meget hurtigt tager initiativ til en lovgivning for området,kan det meget vel være sidste chance til at få etableret en effektiv kontrol og styring på området.

Aktuelt. Bilag 18

Assens byråd har siden August 1982 været offer for et mærkværdigt privatiseringsforsøg. Sagen har rystet byrådet, og skabt uorden i de borgelige rækker. Det er ikke kun byrådets medlemmer som har mærket privatiseringsspøgelset. Befolkningen har, bl.a. gennem en følelsesladet avisdebat givet udtryk for angst og magtesløshed.

Det følgende handler om privatisering, ikke som følge af den ideologiske offensiv specielt Venstre har været eksponent for. Det er heller ikke rationelle økonomiske overvejelser som er baggrunden for denne sag, men et resultat af monopol, pression og privat fortagsomhed.

Kort fortalt er historien den, at den borgerlige gruppe, (mens Britta Schall Holberg var viceborgmester) under en sparerunde indhentede tilbud hos Falck på brandslukning. Assens havde på dette tidspunkt et velfungerende kommunalt brandvæsen, mens Falck efter overenskomst med amtskommunen tog sig af ambulancekørslen. Det viste sig dog hurtigt at det ville koste kommunen 3oo ooo kr. årligt, at overlade brandslukningen til Falck.

Sagen sluttede dog ikke her idet Falck lod byrådet forstå, at fik man ikke flere opgaver i Assens kunne det blive nødvendigt at flytte Falckstationen fra byen. Nu begyndte problemerne for alvor. Else Knudsen, som er amtsrådsmedlem udtalte, at forsvinder ambulanceberedskabet fra byen kunne hun ikke længere kæmpe for bevarelsen af Assens Sygehus. Situationen var nemlig den at

sygehusets fortsatte eksistens afhang af akutmodtagelsen. Denne funktion kunne kun opretholdes, hvis der var et ambulanceberedskab tilstede i byen. Else Knudsen har haft god grund til at være bekymret for sygehuset, idet hun har modtaget adskillige breve fra Direktør Poul W. Falck (som forhandlede med byrådet i Assens.) I disse breve gør Poul W. Falck rede for Falck's situation i Assens og antyder en flytning af stationen som en realistisk ~~slutning~~ af slutning på sagen. En ejendommelig brevveksling da Else Knudsen på intet tidspunkt har deltaget i forhandlingerne med Falck.

Gennem en heftig debat i den lokale presse får befolkningen det indtryk, at det er kommunens ansvar, hvis Falck flytter ambulancerne fra byen. Byrådet føler sig tvunget til at genoptage forhandlingerne med Falck. Man når faktisk så langt at man har en kontrakt til underskrift i Juli 1983. Alligevel vedtager et enigt byråd 12-12.1983 at bevare det kommunale brandvæsen. Falck svare hurtigt igen ved at meddele byrådet, at stationen i Assens fraflyttes 31-3-1984. Først på dette sene tidspunkt i forhandlingerne lader Falck forstå at man indtil videre lader en ambulance blive tilbage i byen, den man efter overenskomst med amts kommunen får betaling for.

Denne beslutning starter en sand hetz mod byrådet. Gennem avisindlæg og en storstilet underskriftindsamling lod befolkningen politikerne forstå, at man ønskede

Falck's tilstedeværelse i byen. Sagen sluttede d.13-2-84 idet et knebent flertal i byrådet vedtog at Falck fra 1 Januar 1985 skal overtage brandslukningen i Assens. Afgørelsen fik 11 kommunale brandfolk til øjeblikkeligt at opsige deres kontrakt med kommunen(„Natredaktionen" 14-2-1984) Dette betyder i realiteten,at Assens står uden brandvæsen 1-6-1984.

Borgmester Thaysen trodsede den borgelige gruppe, og stemte imod forslaget sammen med 5 socialdemokrater. De ønskede ikke at lade sig diktere af Falck"s langvarige og åbenlyse pression. En grotesk situation, hvor det koster kommunen 3oo ooo kr.årligt at entrere med Falck.

En af dansk ehvervslivs sværvægtere har igen spillet med musklerne. Falck havde i 1982 en omsætning på 1.1 mia kr, heraf var halvdelen offentlige tilskud hentet fra henholdsvis amters og kommuners kasser. Beløbets størrelse vidner om den monopollignende status Falck har opnået, når det gælder driften af 2 livsvigtige offentlige ansvarsområder, nemlig brandslukning og ambulancetjeneste. Med denne status i ryggen er Falck blevet en økonomisk og politisk magtfaktor. Støt og roligt er korpset blevet så integreret i det danske samfund, at kommuner og amter tvinges til at fortsætte samarbejdet med Falck. Selv i de amter og kommuner, hvor man har ønsket at udføre opgaverne i eget regi har Falck,qua sin monopollignende stilling, haft styrke til at påvirke politiske beslutninger. Det er dette faktum som er baggrunden for byrådets beslutning i Assens. Det er pression, ikke rationelle økonomiske overvejelser som har ført til nedlæggelse af et billigt kommunalt brandvæsen.

Vi mener, det er vigtigt at være opmærksom på udfaldet af denne sag. Den er eksemplarisk, fordi vi her kan "aflæse " nogle tendenser, som med modifikationer, kan overføres på andre områder. Falck er, efter hvad vi har kendskab til, også ved at få foden indenfor i andre kommuner.

I regeringens "privatiseringsrapport" fremhæves Falck som et mønstereksempel på, hvorledes en privat virksomhed har løst den opgave driften af et offentligt ansvarsområde, er. Grunden til at netop Falck fremhæves må være, at privat drift af disse opgaver har eksisteret i mange år. Dette skyldes tilsyneladende tilfældigheder og tradition-ikke et forhold begrundet i fornuft. Vi har, altså her et område, hvor privatiseringstanken har "optrådt " længe før den borgelige regering introducerede begrebet i medierne.

Efter vores mening er privatiseringsudvalgets bestræbelser på, at gøre Falck til et forbillede for, og et eksempel på en vellykket udbudsprivatisering faldet uheldigt ud. Holdbarheden i eksemplet er skrøbeligt.

I privatiseringsudvalget har man da også været opmærksom på nogle økonomiske tekniske konsekvenser af udbudsprivatisering. En af de konsekvenser man behandler er risikoen for, at en virksomhed opnår en monopollignende stilling på et område. Dette problem behandles, efter vores mening, overfladisk og ikke særlig overbevisende.

I rapporten forsøger man at nedtone problemets alvorlige karakter med løsningsforslag, som i praksis ikke er realistiske. Man hævder, at er der mulighed for offentlig drift af opgaven, vil problemet være til at håndtere. Dette løsningsforslag har som bekendt ikke været anvende-

ligt for byrådet i Assens. Falck brugte under forhandlingerne sin styrke til at tvinge byrådet i knæ.

Da Falck som nævnt ovenfor befinder sig i en monopollignende stilling, er virksomheden ikke underlagt traditionelle konkurrencebetingelser. Den konkurrence privatiseringsudvalget finder så vigtig, når fordelene ved udbudsprivatisering fremhæves.

Denne konkurrence skulle sikre et lavt omkostningsniveau ,samt åbne muligheder for at skifte producent, hvis omkostningerne,ved privat drift af en opgave, bliver for høje. Endelig skal det være muligt at føre en produktion/drift tilbage til offentligt regi. Denne løsningsmodel er fiktiv,specielt for brand,redning og ambulanceområdet. Amter og kommuner har ingen reel mulighed for at overgå til alternative løsninger,som oprettelse af eget beredskab i realiteten er. Det vil være utroligt resourcekrævende,at skulle hamle op med Falck. Dette problem er så meget desto større,eftersom Falck baserer sin produktion på en såkaldt samfunktion af de tildelte opgaver. Endvidere kan Falck arbejde på tværs af kommunegrænserne,en fordel kommunerne på nuværende tidspunkt ikke kan udnytte.

Assenssagen er et godt og tankevækkende eksempel på de konsekvenser en uheldig udvikling af privatiseringstanken kan få for befolkning og politikere.

Det er, efter vores mening groft uforsvarligt at en privat virksomhed ved at trække i de rigtige tråde kan få så stor indflydelse, at det kan påvirke politiske beslutninger. Disse tendenser må man ikke sidde overhørig, specielt da regeringen påtænker at udbyde andre offentlige opgaver til privat produktion/drift. Konflikten i Assens har ikke kun bibragt os en kritisk holdning til Falck. Borgernes reaktion, hvor angst, magtesløshed og mistillid har præget debatten har ikke kun indtryk på os,men også på fremtrædende politikere.

Som eksempel kan vi nævne den tidl. indenrigsminister Henning Rasmussen. Han har i Folketinget rejst spørgsmålet om den manglende lovgivning på ambulanceområdet. Det kan her tilføjes,at der allerede er en sådan for brandslukningsområdet.

Det kan ikke være betryggende,at de ansvarlige myndigheder må famle sig frem i blinde ved vudering af Falcks løsning af opgaverne. Denne situation skyldes netop manglen på lovgivning. Det må være på tide at Falck kikkes grundigt i kortene,og forespørgelsen i Folketinget fra Soc ialdemokratiet,SF og VS,om ambulancekørslen,må tages alvorlig.

Hvis Folketinget ikke meget hurtigt tager initiativ til en lovgivning for området,kan det meget vel være sidste chance til at få etableret en effektiv kontrol og styring på området.

BILAG 19 b

Det må være på tide at Falck kigges i kortene

Falck er blevet en økonomisk og politisk magtfaktor, som efterhånden er så integreret i det danske samfund, at amter og kommuner tvinges til at fortsætte samarbejdet med Falck.

Af Jens Breum, Stig Nørgård, Maiken Kjærulff og Tine Trærup.

■■■ Falck er en af dansk erhvervslivs sværvægtere. Korpsets topledelse har under forhandlingerne i Assens spillet med musklerne og optrådt på en måde, som har fået os til at tvivle på Falck's intentioner om »at være hele Danmarks redningskorps«.

I 1982 havde Falck en omsætning på 1.1 mia. kr. Heraf var halvdelen tilskud hentet fra henholdsvis amters og kommuners kasser. Beløbets størrelse vidner om den monopollignende stilling, Falck befinder sig i, når det gælder driften af to offentlige ansvarsområder, nemlig brandslukning og ambulance-tjeneste.

Falck er blevet en økonomisk og politisk magtfaktor, som efterhånden er så integreret i det danske samfund, at amter og kommuner tvinges til at fortsætte samarbejdet med Falck. Selv i de kommuner, hvor man fra politisk side ønsker at udføre opgaverne i eget regi, har Falck med sin monopolstilling i ryggen haft styrke til at påvirke de politiske beslutninger.

Det er dette faktum, som er baggrunden for byrådets beslutning i Assens om at overlade brandslukningen til Falck. Det er pression, ikke økonomiske rationelle overvejelser, som har bragt Assens byråd i den groteske situation, nedlæggelsen af det kommunale brandvæsen er.

Vi ser nogle foruroligende perspektiver i denne sag og mener derfor, det er vigtigt at være opmærksom på udfaldet af sagen i Assens, og Falck's optræden andre steder i landet. Det er måske »kun« første skridt på vejen mod øget privatisering af de kommunale brandvæsen.

Et mønstereksempel

Finansminister Henning Christophersen nedsatte i 1983 det såkaldte privatiseringsudvalg, hvis opgave var at finde frem til områder, hvor privat drift/produktion ville betyde besparelser på det offentlige budget. Vi nævner dette, fordi privatiseringsrapporten, som er et resultat af dette udvalgs arbejde, fremhæver brandslukning som et område, hvor privat drift fungerer og yderligere privatisering er mulig.

Dette kunne gøres ved udbudsprivatisering, dvs. offentlig finansering og kontrol på området, men privat drift. Endvidere fremhæves Falck i rapporten som et mønstereksempel på, hvorledes en privat virksomhed, på en tilsyneladende tilfredsstillende måde, har løst den opgave, drift af et offentligt ansvarsområde er.

Grunden til, at netop Falck fremhæves må være, at privat drift af disse opgaver har eksisteret i mange år. Dette skyldes efter alt at dømme tilfældigheder og tradition - altså ikke et forhold begrundet i fornuft. Vi har her et område, hvor privatiseringstanken har optrådt, længe før den borgelige regering introducerede begrebet i medierne.

Potentielt problem

Efter vores mening er privatiseringsudvalgets bestræbelser på at gøre Falck til et forbillede for, og eksempel på en velfungerende udbudsprivatisering, faldet uheldig ud. Realiteterne har nemlig vist, at holdbarheden i eksemplet er skrøbeligt. Falck er på trods af den positive fremhævelse også repræsentant for den type virksomhed, man behandler som et potentielt problem (monopol m.m.).

Problemet med monopol behandler privatiseringsrapporten, efter vores mening, overfladisk og ikke særlig overbevisende. Man forsøger at nedtone problemets alvorlige karakter med løsningsforslag, som i praksis har vist sig at være uanvendelige. Man hævder, at er der mulighed for offentlig drift af opgaven, vil problemet være til at tackle.

Muligheden for at kunne flytte driften af f.eks. et brandberedskab tilbage til offentlig regi skulle altså hindre en monopolvirksomhed i at få for stor indflydelse. Dette løsningsforslag har som bekendt ikke været brugbart for politikerne i Assens.

Assens-sagen er et godt og tankevækkende eksempel på de konsekvenser, en uheldig udvikling af privatiseringstanken kan få for befolkning og politikere. Det er efter vores mening groft uforsvarligt, at en privat virksomhed, som Falck, ved at trække i de rigtige tråde kan påvirke politiske beslutninger. Disse tendenser må ikke siddes overhørig, specielt da Falck forsøger at »få foden indenfor« i andre kommuner.

Ikke betryggende

Konflikten i Assens har ikke kun bibragt os en kritisk holdning til Falck og virksomhedens ansigt udadtil. Borgenes reaktion, hvor angst, magtesløshed og mistillid har præget debatten, har ikke kun gjort indtryk på os, men også på fremtrædende politikere. Som eksempel kan vi nævne den tidl. indenrigsminister Henning Rasmussen. Han har i folketinget rejst spørgsmålet om den manglende ambulancelovgivning.

Det er ikke betryggende, at myndighederne må famle sig frem i blinde ved vurdering af Falck's måde at løse opgaverne på. Det må være på tide, at Falck kigges grundigt i kortene, og forespørgselen i Folketinget fra SF og VS om den

Fortsættes næste side

Fortsat fra forrige side

manglende ambulancelovgivning må tages alvorlig.

Det er også et spørgsmål, om det overhoved er forsvarligt, at så livsnødvendige opgaver som brand, redning og ambulancetjeneste skal varetages af en privat virksomhed, ingen har reel kontrol med. □

En anden vinkel på Assens-sagen

■■■ Vi er fire studerende fra Roskilde Universitetscenter (RUC) som gennem nogle måneder har beskæftiget os med de privatiseringstanker, den borgelige regering finder så positive. I forbindelse med dette arbejde har vi konkret undersøgt Assens-sagen og de problemer, som knytter sig til brand, redning og ambulancetjeneste.

Da vi på RUC arbejder i grupper med et bestemt emne gennem hele studieåret, har vi haft mulighed for at undersøge »sagen« meget grundigt. Denne alternative studieform betyder også, at vi har mulighed for at »komme væk fra skrivebordet« og den teoretiske læsning om emnet. I år har vi således valgt at lægge vægt på samarbejde/kontakt med de grupper, som er berørt af de problemer, vi arbejder med. Det kan her nævnes, at vi bl.a. har været i Assens og interviewet de mennesker, som har været involveret i »sagen«.

Endvidere prøver vi gennem artikelskrivning at få gjort opmærksom på alvoren i Assens-sagen. Selv om vi har mærket, hvor svært det er at trænge igennem medierne, håber vi alligevel, at vores arbejde når længere »ud« end til indforstået »studentersnak«. Vi er også igang med at færdiggøre et dias-show om Assens-sagen (evt. interesserede kan kontakte os på RUC. Tlf. 02 75 77 11 hus 3.25.)

Dette indlæg vil behandle Assens-sagen fra en lidt anden vinkel end det tidligere har været gjort i »Brandmanden«, da vi mener, det er gjort godt og grundigt af Peter Hjorth. □

Jens Breum, Stig Nørgård, Maiken Kjærulff og Tine Trærup studerer samfundsvidenskab på Roskilde Universitetscenter.

-172-

Privatisering af redningstjeneste

BILAG 21b

Af J. Breum, M. Kjærulff, S. Nørgård og T. Trærup

Som omtalt i Brandværn nr. 1/84 vedtog byrådet i Assens 83.12.12. efter grundige forudgående overvejelser at sige nej tak til et tilbud fra Falck om at overtage brandslukningen i kommunen. Formentlig foranlediget af pres fra offentligheden ændrede byrådet i februar denne beslutning, så brandslukningen i Assens fra udgangen af dette år skal udføres af Falck. På denne baggrund har ovennævnte 4 studerende ved RUC anmodet om optagelse af følgende i Brandværn vedrørende privatisering af brand- og redningstjenesten samt ambulancekørsel.

Vi er 4 studerende fra RUC, som er igang med et projekt, hvor vi beskæftiger os med de privatiseringstanker, den borgerlige regering er eksponent for. For ikke at hænge fast i teoretisk læsning om emnet, har vi valgt at lægge hovedvægten på et empirisk betonet arbejde. Konkret har det resulteret i en undersøgelse af Assenssagen, og konsekvenserne af byrådets beslutning om fra den 1.1.1985 om at overlade brandslukningen til Falck. Gennem arbejdet med denne sag, hvor vi bl.a. har været i Assens og interviewet de involvereds parter, har vi fået en vis indsigt i de problemer, som efter vores opfattelse »optræder« på brand-, rednings- og ambulanceområdet. En viden vi ikke havde tilegnet os ved skrivebordsstudier alene. Assenssagen og lignende eksempler fra andre kommuner er ikke et resultat af rationel økonomisk tænkning, men en cementering af vores opfattelse af, at Falck, qua sin monopollignende stilling, er blevet så integreret i samfundet, at virksomheden er i stand til at påvirke politiske beslutninger.

Henning Christophersen nedsatte i 1983 det såkaldte privatiseringsudvalg. Udvalgets opgave var at »overveje mulighederne for at overlade opgaver, der i dag udføres af statslige, kommunale og amtskommunale styrelser, institutioner m.v. til varetagelse i den private sektor (Privatiseringsrapporten, bilag 1)«. Privatiseringsrapporten, som er et resultat af dette udvalgs arbejde, knytter i sin argumentation FOR udlicitering af offentlige ansvarsområder an til brand-, rednings- og ambulancetjeneste.

Udvalget finder, at privat drift af disse opgaver er et eksempel på, hvordan udlicitering af et offentligt ansvarsområde har været praktiseret problemfrit igennem en lang årrække. Udvalget understøtter disse tanker ved at fremhæve Falck som et mønstereksempel på, hvordan en privat virksomhed har løst den opgave driften af et offentligt ansvarsområde er.

Vi finder udvalgets slutninger meget lidt gennemtænkte og baseret på postulater. Efter vores opfattelse er Falck's løsning af opgaverne ikke forløbet helt gnidningsløst. En af tankerne bag udlicitering er, at den offentlige finansiering skal sikre, at kvalitetsfastsættelsen, opgavefordelingen og kontrollen med de/den private virksomhed forbliver i offenligt regi, mens den private drift/produktion skal holde omkostningerne nede. Det er denne tankegang, vi ikke finder er specielt fremherskende på brand-, rednings- og ambulanceområdet.

Falck befinder sig i en monopollignende stilling og er derfor ikke underlagt traditionelle konkurrencebetingelser - de konkurrencebetingelser privatiseringsudvalget betoner så kraftigt, når fordelene ved udlicitering fremhæves. Falck udnyttede netop denne situation under »tovtrækkeriet« i Assens, og tvang faktisk byrådet til at indgå en aftale, som strider mod al fornuft.

Falck's monopolstatus påvirker også amter og kommuner på en lidt anden måde, idet Falck's rentabilitetskriterie ikke kun får indflydelse på Falck's egen virksomhedspolitik. Ønsket om rentabilitet påvirker også de enkelte kommuners beredskabsdækning. Falck kan ved at anlægge en rentabilitetsbetragtning nedlægge en lokal station, hvis den ikke giver det ønskede afkast, og flytte beredskabet til et område med et bedre befolkningsgrundlag (og dermed en potentiel forøgelse af indtægterne). I en situation som den ovenfor nævnte vil det ikke være Falck som drages til ansvar - men kommunalpolitikerne. Netop denne situation opstod i Assens, hvor befolkningen gennem en storstilet underskriftindsamling lagde ansvaret for Falck's beslutning om at nedlægge station Assens i hænderne på byrådet.

Et andet problem, og måske et af de mest alvorlige problemer ved privat drift af offentlige ansvarsområder er Falck's sammenblandning af offentlige opgaver og privat kundepleje. Falck baserer som bekendt sin produktion på en samdrift af funktionerne.

Samdriften betyder, at Falck's reelle omkostninger tilsløres, og den vanskeliggør en vurdering af økonomien bag Falck. Denne samdrift er betinget af at personel og køretøjer anvendes til både offentlige opgaver og privat kundepleje. Denne »produktionsform« har affødt nogle uheldige episoder, hvor mennesker har ventet urimeligt længe på ambulancehjælp fra Falck. Desværre er det langt fra alle klager over Falck, de ansvarlige myndigheder får kendskab til (Natredaktionen d. 8. og 12.3.84).

Der er foretaget sammenlignende undersøgelser af rentabiliteten ved henholdsvis kommunal og privat drift af brandberedskab. En undersøgelse foretaget af lektor ved Århus Universitet, Ole P. Christensen (medlem af privatiseringsudvalget), er et meget tankevækkende eksempel på, hvordan en analyse kan laves, og hvor vanskeligt det er at foretage sammenlignende undersøgelser på dette område. Ole P. Christensen kommer frem til, at »Falck generelt er 19,1% billigere end kommunalt brand væsen« (Nordisk Administrativt Tidsskrift nr. 3. s.229). Undersøgelsen er svær at gennemskue, da den er udformet så økonomisk-teknisk, at den er så godt som uforståelig. »Går man imidlertid bag de økonomiske begreber viser det sig, at undersøgelsen indeholder en lang række konstruerede størrelser (i undersøgelsen kaldt Dummy variabler). Resultatet er endvidere stærkt afhængig af, hvilke antagelser man »putter« ind i den anvendte model. Ole P. Christensen har heller ikke taget højde for evt. kvalitetsforskelle ved henholdsvis kommunal og privat løsning af opgaven. Vi er godt klar over, at kvalitet er en vanskelig målelig størrelse, vi mener dog, at en undersøgelse af så livsvigtige funktioner må indeholde nogle vurderinger af kvalitetsniveauet ved kommunal og privat brandslukning.

Problemerne på brand-, rednings- og ambulanceområdet er meget komplekse, men der er så mange etiske spørgsmål involveret, at den private drift af disse opgaver, og den manglende lovgivning på ambulanceområdet, hos de ansvarlige myndigheder må føre til alvorlige overvejelser om hensigtsmæssigheden af dette. ■

-173-

Assenssagen

Leder bragt i Brandværn i samme nr som omstående artikel.

På sit møde den 13. februar 1984 har Assens byråd vedtaget, at brandslukningen i kommunen fra 1. januar 1985 ikke længere skal varetages af det kommunale brandvæsen men af Falcks Redningskorps. Der er dermed sat et endeligt og eftertrykkeligt punktum på den diskussion, der startede i 1982 med et krav fra Falck om at få flere opgaver i kommunen, og byrådet har tilsyneladende følt sig tvunget af omstændighederne til at give Falck en hjælpende hånd.

Det er ikke det, at Falck skal overtage brandslukningen, der gør den såkaldte Assenssag til noget interessant, men det er måden, det er gjort på. Den virker utiltalende, og den kan ikke undgå at efterlade en flov smag i munden.

Falck har gennem sit pres på byrådet, for at få tilslutning til sine krav, anvendt metoder, der kan blive farlige for balancen mellem det offentlige og private konkurrenceforhold, og på længere sigt kan det få uoverskuelige afsmittende virkninger på mange andre områder end brandslukning.

Ved vurderingen af om noget skal være offentligt eller privat, har det hidtil været et godt grundlag for beslutninger at se på økonomien og effektiviteten. I Assens stiger omkostningerne til brandslukning fra 1985 med mere end 300.000 kr. årligt, og der har aldrig hersket tvivl om effektiviteten i det kommunale brandvæsen. Det må derfor konstateres, at de økonomiske og effektivitetsmæssige synspunkter ikke længere er så tungtvejende, men det er helt andre og mere moderne metoder, der skal anvendes for at få krav og ønsker opfyldt.

I Assens har Falck demonstreret sin vilje til at anvende utraditionelle metoder for med alle midler at få brandslukningen overladt, og det er nu lykkedes, efter at politikerne har skiftet standpunkt. Det er politikernes ret at skifte standpunkt, og det er svært at komme uden om resultaterne og den tilslutning, som underskriftindsamlinger, møder, avisindlæg, debatter og lignende har fået, selv om beslutningen sikkert er imod flere af de folkevalgtes inderste ideologiske tankegang.

For samfundet som helhed er der tale om et betydeligt større tab, hvis enkelte grupper - uanset deres størrelser og motiver - kan få det demokratiske system drejet hen til, at der træffes beslutninger, der alene er begrundet med pres og sympati.

Tilbage står det kommunale brandvæsen, som ikke kan forstå, hvorfor det skulle ofres i den urimelige sag. Vi andre kan heller ikke forstå det.

Per Miller

sluttet stikledningerne. Denne mængde spildevand opstemmes bag foringen, indtil fræsemaskinen har skået hul i denne. For at undgå kanter, grater o.lign. skal fræsemaskinens jern fræse tæt til betonrørene i stikledningerne, hvorved fræsejernet bliver særdeles varmt. Det menes, at fedt eller lignende i stikledningen kan være antændt af fræsejernet. Branden har derefter ødelagt fræsemaskinens hydraulikslange, hvorefter hydraulikolien er brudt i brand.

En anden årsag kan være kortslutning i fræsemaskinen. *John B. Møller*

Brand i beboelseshus

Odensevej 2, Hjallelse ved Odense, 1984.02.28. kl. 05.14.

En odenseansk familie fik en brat opvågnen, da der tidligt om morgenen udbrød brand i deres hus. Familien blev vækket af stærk røglugt, der viste sig at stamme fra køkkenet, der var overtændt.

Da brandvæsenet fra Odense kom til stede, var hele huset røgfyldt, og branden havde bredt sig gennem loftet til det uudnyttede tagrum. Brandvæsenet mødte med 2 automobilsprøjter og 11 mand + brandinspektør, og der blev straks indsat 1 røgdykkerhold i køkkenet og 1 på loftet.

Bygningen var af ældre dato med facademur af tegl, 45° taghældning tækket med skifer. Loftet i køkkenet gennembrændte på ca. 2 m², og ilden havde fået fat i spær og lægter. Loftsbeklædningen i køkkenet bestod af bløde træfiberplader opsat mellem bjælkerne. Køkkenet var totalskadet og resten af huset en del røgskadet.

Brandårsagen sandsynligvis kortslutning i elkabler. Brandskade 60.000 - 70.000 kr. *T. Sventze*

Falcks ekspansion

Bilag 22

Af J. Breum, M. Kjærulff, S. Nørgård og T. Trærup.

Ovennævnte 4 studerende ved Roskilde Universitetscenter har undersøgt, i hvor mange af de kommuner, hvor brandslukningen udføres af kommunernes eget brandvæsen, det har været på tale at lade Falck udføre brandslukningen.

Vi er en gruppe studerende fra RUC, som i forbindelse med et projekt, hvor vi beskæftiger os med konsekvenserne af overdragelse af offentlige opgaver til privat drift/produktion, har benyttet brandslukning som et eksempel på, henholdsvis privat og offentlig drift af et offentligt ansvarsområde. Vi har valgt dette område, fordi Falck i privatiseringsdebatten fremhæves som kommunerne overlegne, hvad angår omkostningsniveau og effektivitet ved drift af brandberedskaber. Brandslukning bruges således som eksempel på en opgave, hvor øget privatisering kan føre til besparelser på de kommunale budgetter.

Da vi ikke ønsker at basere vores konklusioner på nogle (måske) atypiske tilfælde, har vi gennem en undersøgelse forsøgt at danne os et overblik over forespørgselsaktiviteten i perioden 1970-84 mellem kommuner med brandvæsen i eget regi og Falck.

Samtidig ønskede vi at undersøge, om der var sammenfald mellem regeringens introduktion af privatiseringstanken, og en evt. stigning i antallet af henvendelser mellem Falck og kommuner.

Desværre har vi ikke haft ressourcer til at undersøge antallet af beredskaber, der i perioden 1970-84 er overdraget til Falck.

Vi vil ikke betegne vores arbejde som en undersøgelse, men nærmere som et forsøg på at bestemme i hvilken retning udviklingen trækker på området.

Resultaterne må derfor tages med forbehold, da de er forbundet med en del usikkerhed, ligesom henvendelser fra Falck til kommune og omvendt ikke skal/kan udlægges som egentlige forhandlinger, dog er aktiviteten fra 1982-84 af langt alvorligere karakter, end det var tilfældet op gennem 70'erne.

Vi har i »undersøgelsen« forsøgt at inddrage samtlige kommuner med beredskab i eget regi. Sønderjylland og hovedstadsområdet er dog udeladt, da vi finder brandberedskabet her er af en sådan opbygning, at overdragelse til privat drift vil være usandsynligt.

Vi fandt på denne måde frem til 77 kommuner, vi anså som relevante for »undersøgelsen«. I løbet af marts og april måned kontaktede vi samtlige kommuner telefonisk, og fik kontakt til enten brandinspektør eller vicebrandinspektør i 71 kommuner, som vi bad svare på følgende spørgsmål:

Har der i kommunen været henvendelse/tilbudsgivning fra Falck ang. brandslukningen?

Har kommunen henvendt sig til Falck ang. tilbud på brandslukning?

Hvad er de årlige omkostninger til brandberedskabet? Total og pr. indbygger.

Hvordan »ligger« Falck's priser i forhold til det kommunale beredskab?

Hvordan er opbygningen af brandberedskabet, f.eks. antal ansatte, samarbejde med CF m.m.

Foruden besvarelsen af disse spørgsmål har vi som følge af brandinspektørernes interesse og hjælpsomhed indsamlet en lang række data, som efter en bearbejdning vil være et godt udgangspunkt for en mere kvalitativ »undersøgelse« af områdets opbygning.

Nedenstående er de målelige resultater af vores »undersøgelse«

I Antal henvendelser Falck og kommunerne imellem i perioden 1970-1984.

Henvendelse fra Falck til kommune: 18
Henvendelse fra kommune til Falck: 17
Henvendelser ialt: 35

(Tallene er baseret på sikre besvarelser - således er usikre besvarelser ikke medregnet. Derfor er antal henvendelser reelt højere end de er angivet her.)

II Trækkes perioden 1982-1984 sa det således ud:

Henvendelser fra Falck til kommune:
Henvendelse fra kommune til Falck:
Henvendelser ialt:

Som det fremgår af tabel II har der været en kraftig aktivitet mellem Falck og kommunerne i perioden 1982-1984.

Gennem de mange interviews har vi erfaret, at et Falck-drevet beredskab almindeligvis opfattes som værende dyrere end et kommunalt beredskab. Således oplyste 23 af de interviewede, at en evt. overdragelse af beredskabet til Falck ville føre til øgede udgifter på de kommunale budgetter. På trods af, at man var opmærksom på det problematiske ved at foretage sammenligninger af omkostninger, var de beregninger som lå til grund for konklusionerne ret sikre og gennemregnede.

Der er efter alt at dømme en lang række kvalitetsforskelle på Falck og de kommunale beredskaber, f.eks. var der almindelige opfattelse, at et kommunalt beredskab ofte er større end det ville være tilfældet, hvis Falck varetog brandslukningen.

Det er også kendetegnende for de kommunale beredskaber, at de ofte varetager en bred vifte af serviceopgaver for kommunen (omsorgsarbejde, telefonkæder, fødselsberedskab, olieforureningsbekæmpelse m.m.)

De kommunale beredskabers varetagelse af disse serviceopgaver understreger, at der kan være kvalitative forhold til stede, som ikke må udelades, når man laver sammenlignende undersøgelser af omkostningerne ved henholdsvis privat og kommunal drift af brandberedskaber.

29-3-84

BILAG 23

Manus. udkast.

I den danske privatiseringsdebat er Falck et ofte benyttet eksempel på, hvorledes en privat virksomhed, forbilledeligt, har løst den opgave driften af et offentligt ansvarsområde, er. Når Falck fremhæves er det fordi mange mennesker finder, at Falck er de kommunale brandberedskaber overlegne, hvad angår effektivitet, omkostningsniveau og ressourceudnyttelse.

Bert Levin og Thomas Berglund nævner, i deres debatindlæg d. 2o-3 en undersøgelse af omkostningerne ved henholdsvis kommunal og privat drift af brandberedskaber(Ole P.Chr. Nordisk Adm.Tidsskrift nr.3) Vi vil ikke her diskutere undersøgelsens brugbarhed, men blot nævne at undersøgelsen indeholder en lang række konstruerede størrelser, og samtidig er stærk afhængig af, hvilke antagelser man "lægger ind " i den anvendte model.

Undersøgelsen er et godt eksempel på, hvor vanskeligt det er at foretage sammenlignende undersøgelser af privat og kommunal drift/produktion. En svaghed ved undersøgelsen er den manglende vurdering af kvalitetsforskelle, og graden af forsyningssikkerhed. Vi er godt klar over at kvalitet er en uhåndterlig og svær målelig størrelse, men undersøgelser af denne karakter må indeholde andet end økonomiske betragtninger.

I det følgende vil vi , kort, nævne nogle af de problemer vi har efaret"optræder" på brand, redning og ambulanceområdet i Danmark. Disse efaringer kan med forsigtighed overføres på andre offentlige områder, hvor

privat drift/produktion af offentlige ansvarsområder tænkes indført.

Falcks produktion er betinget af den såkaldte samdrift af funktionerne, hvor personel og materiel anvendes til både offentlige opgaver,og forpligtelser over for private abonnenter. Denne samdrift har uden tvivl en gunstig indvirkning på ressourceforbruget, men sammenblandningen af offentlige opgaver og privat "kundepleje" har også nogle negative sider.

Det betyder f.eks.at Falcks reelle omkostninger tilsløres, ~~og gør det~~ Det bliver umuligt at vurdere Falcks økonomi, endsige fastsætte priser for de enkelte ydelser.Et andet og langt alvorligere problem er samdriftens indvirkning på ambulancedækningen. Da Falck stort set driver de fleste ambulanceberedskaber i Danmark påvirker samdriften,specielt i spidsbelastnings situationer,ventetiden på ambulancer. Der er efterhånden fremkommet et stigende antal eksempler på urimelig og meningsløs lang ventetid på ambulancer fra Falck. Efter alt at dømme skyldes disse episoder, at Falcks personel/materiel på alarmeringstidspunktet var beskæftiget med at udføre opgaver for de private abonnenter.

Desværre, kommer disse klager aldrig frem til de ansvarlige myndigheder,da Falck behandler klagerne internt i virksomheden(Ifølge tidligere ansatte i Falck) Situationen bliver ikke bedre af, at vi i Danmark ikke har [redacted] lovgivning på ambulanceområdet(der findes en for brandslukning) Den manglende lovgivning betyder at myndighederne har svært ved at bevare kontrollen med Falck,

og udviklingen på brand, redning og ambulanceområdet.

Da Falck befinder sig i en monopollignende stilling, og således ikke er underlagt traditionelle konkurrencebetingelser er Falck efterhånden blevet så integreret i det danske samfund, at virksomheden har stor indflydelse på, hvor ambulancerne skal placeres lokalt. Falcks ønske om rentabilitet påvirker ikke kun virksomhedens egen politik, den påvirker også de enkelte kommuners beredskabsdækning. Falck kan ved at anlægge en rentabilitetsbetragtning nedlægge en lokal station, hvis den ikke giver det ønskede afkast, og flytte beredskabet til et område med et bedre befolkningsgrundlag(og dermed en potentiel forøgelse af indtægterne)

I en situation som den ovenfor nævnte vil det ikke være Falck der drages til ansvar, men politikerne. Der findes faktisk friske eksempler på, at Falck ved at true med at flytte en station(og dermed ambulancerne), har tvunget kommunalpolitikere til at nedlægge kommunale brandberedskaber og overlade opgaven til Falck.

Falck er andet og mere end en mønstervirksomhed. Falck er også et udtryk for, hvilke problemer en øget privatisering kan føre med sig. Privatisering er andet end "udfoldet" markedsmekanisme, effektivitet og produktivitet. Konsekvenserne for arbejdsmiljøet, forsyningssikkerheden, kvalitet og offentlig kontrol er væsentlige problemer, der ikke må glemmes i diskussionen om effektivitet og rentabilitet.

BILAG 24

DAGENS NYHETER.

Postadress 105 15 Stockholm Telefon 08-738 10 00

Stockholm den 10 april 1984

Jens Breum
Ourøgade 38-2-th
DK - 2100 KÖPENHAMN
D A N M A R K

Tack för erbjudandet. Men av utrymmesskäl har vi tyvärr ingen möjlighet att publicera inlägget.

Vänlig hälsning

Göran Beckérus

Gatuadress Rålambsvägen 17 | Telegram dagsnyheter | Telex 10150 dnstlm s | Bankgiro 161-5308 | Postgiro 16 16-2

BILAG 26

RUC. D. 21-2-84.

Kære "Natredaktion"

Da vi med interesse har lyttet til jeres spændende og afvekslende program, (specielt jeres dækning af "Assens sagen") vil vi med dette oplæg prøve at skitsere nogle ideer til en opfølgning af sagen.

Vi er, en gruppe på 4 studerende fra RUC. (sam.bas. 2 år.) der gennem 4 måneder har arbejdet med privatiseringstanken. I forbindelse med dette arbejde har vi specifikt beskæftiget os med "Assenssagen"

Vi har,været i Assens og interviewet Direktør P.W.Falck, Borgmester Thaysen,Brandinspektør Ib Dalsfledt og de kommunale brandmænds tillidsmand Claus Andersen. Endvidere har vi læst de fleste artikler om "sagen" og er i besiddelse af breve,byrådsreferater m.m. som er relevante i"sagen"

Grunden til,at vi har skrevet dette indlæg er,at vi syntes det er vigtigt at få gjort opmærksom på nogle af de perspektiver vi ser i Assens sagen.

Da det er svært,kort, at gøre rede for de tanker vi har gjort os,har vi vedlagt en artikel,som Demokraten Weekend vil bringe i førstkommende udgave. Her skulle det fremgå,hvad vi opfatter som spændende og samtidig foruroligende ved denne sag. Endvidere vedlægges nogle kopierede sider fra "Privatiseringsrapporten", som sammen med vores kommentarer skal understøtte vores tankegang i artiklen.

Det var jo på indstilling af Finansminister Henning Christoffersen,at den borgerlige regering i marts 83,vedtog at nedsætte

et udvalg med det formål,at undersøge om privatiseringstanken kunne realiseres. Skarpt trukket op,ønskede man en redegørelse for i hvilket omfang og på hvilke områder,der lå muligheder for at overdrage offentlige driftsopgaver til private firmaer.

Meget kort formuleret,finder vi Assens sagen og Falck "spændende", fordi Falck i privatiseringsrapporten fremhæves som en vellykket udlicitering. Samtidig nævner rapporten faren ved monopoldannelse-og den dermed følgende mangel på konkurrence. Denne monopolsituation er Falck også en repræsentant for.

Der selvfølgelig et langt større indhold i denne sag end det fremgår af ovenstående,men det vil forhåbentlig fremgå af det vedlagte materiale.

Det ville,for os,være spændende,hvis et af privatiseringsudvalgets medlemmer blev konfronteret med disse kendsgerninger. Hvis man kunne få Britta Schall-Holberg til at kommentere sagen kunne det også være en mulig måde at rejse en debat på.

Vi håber,i vil kikke på vores forslag og evt. kan bruge vores ideer.

Med venlig hilsen.

Jens Breum.	Tlf.nr.	01 18 56 04	
Maiken Kjærulff	- " -	01 97 21 39	
Stig Nørgård	- " -	01 83 79 78	
Tine Trærup.			
RUC.	- " -	02 75 77 11	Hus. 3.2.5.

Vi vedlægger:

1 manuskript "sidste udkald"

Kopier Fra privatiseringsrapporten.

3 sider uforpligtende kommentare til rapporten.

BILAG 27

Små kommentarer til vores understregninger af interessante passager i privatiseringsrapportens problematiserende del.

s.23 Falck er netop et eksempel på, hvorledes udbudsprivatiseringen er forløbet udenom politiske beslutninger. Netop med Falck er der tale om en udvikling der er styret af et privat firmas trang til at ekspandere.

s.24 Den omtalte omkostningsreduktion er ikke aktuel i Assens, da privatiseringen her har skaffet kommunen en ekstraudgift på over 300.000 kr. Hvorfor er der så blevet privatiseret ?

s.25 Denne omkostningsbevidsthed kan ikke opnås da Falck som bekendt baserer sin produktion på samdrift af en række områder. Samdriften medfører at regnskaberne bliver uigennemsigtige. Når ambulancetjeneste, brandslukning, patientbefordring og redningstjeneste drives med et personel og i nogle tilfælde med samme køretøjer er det umuligt at få udspecificeret de enkelte områders driftsomkostninger.

s.26 På ambulanceområdet er mulighederne for at skifte til alternative producenter ikke til stede da Falck på dette område indtager en monopollignende status. Vdr. brandslukning har kommunerne ikke den kapitalkoncentration der er nødvendig for oprettelsen af et kommunalt brandvæsen. Der eksisterer altså ikke reelle alternativer til Falcks produktion. Dermed er konkurrencemomentet **en af grundstenene** for privatiseringsudvalgets rapport i

realiteten afsløret som et fata morgana.
Udbudsprivatiseringen er på dette område en non-reversibel udvikling- en udvikling,der som tingene står nu,ikke kan føres tilbage da alternativerne ikke eksisterer.

s.27 Bemærkelsesværdigt at se i relation til at Falck ved at sammenblande kommunale og amtskommunale opgaver reelt har kombineret sig frem til at score brandslukningen i Assens.

Falck har forledt folk til at tro at ambulancen ville blive flyttet. At en sådan tanke i længere tid kan eksistere i medierne må skyldes mistillid til Falck samt en manglende vilje fra Falcks side til at informere borgerne. Man brugte borgernes angst som våben mod kommunalpolitikerne for at overtage brandslukningen.

s.29 Det er ren og uforfalsket idealisme hvis man tror at kommunerne har mulighed for at presse Falck selvom der forhandles standardkontrakter centralt mellem KL og Falck. (KL-kommunernes landsforening)

s.32-33 Modbevises jo af Falcks ønske om at de lokale stationer skal give overskud hver især. Manglende rentabilitet var jo argumentet for nedlæggelse af stationen i Assens. Det står Falck frit for at droppe urentable områder når kontrakterne med kommunerne og amtskommunerne udløber. Falck løber ingen risiko derved. Hvis Falcks ønsker ikke imødekommes fra politisk hold kan man flytte eller dreje nøglen om . Ansvaret for at dette sker vil så kunne placeres hos politikerne, der jo som følge af der pludselig enten forsvinder et ambulanceberedskab eller et brabdvæsen kan beskyldes for at have truffet en uansvarlig beslutning.

s.35-36 Afsnit 6.4. Kan læses i sin helhed drejer i det væsentligste sig om forretningsetik og mangel på samme.
Det marked de offentlige instanser skal sammenligne Falcks tilbud med udgøres af ja rigtigt gættet af Falck. Kommunernes styrke en fiktion.

s.38 Falck kan droppe urentable områder. Netop her ligger den mest centrale problematik af dem alle. De opgaver som Falck varetager for det offentlige er af en så ømfindig karakter at de ikke tåler afbrydelse. Tanken om at f.eks. ambulancerne holdt op med at køre er grotesk. Derfor må de offentlige instancer der sidder med det politiske ansvar sørge for at opgaverne varetages for enhver pris. Det er jo uetisk at sætte menneskeliv op mod mod økonomi og økonomiske krav fra Falck må imødekommes for enhver pris. Det var det der skete i Assens. Falck kan aldrig gøres ansvarlige for at en produktion nedlægges. Politikerne må sørge for opretholdel-

af driften for enhver pris. Borgerne er tvunget til at betale denne pris. Hvem siger at prisstigninger er urealistiske når det drejer sig om at tjene penge. Men så igen det er uetisk at vurdere disse områder i kroner og ører.

GROFT SAGT ER DET EKSKLUSIONSPRINCIPPET (TRUSLEN OM AT NOGLE MÅSKE IKKE FÅR SLUKKET BRAND ELLER BLIVER KØRT I AMBULANCE) I SKØN FORENIMG MED MONOPOLSTILLINGEN DER I FREMTIDEN VIL KUNNE GØRE DET MULIGT FOR FALCK SUVERÆNT AT FASTSÆTTE SINE PRISER.
Borgerne og politikerne sættes i kraft af dette forhold i en gidselstituation som det er svært at slippe ud af . At tankerne ikke er fjerne og højteoretiske viser den avispolemik der har været i Assens omkring ambulancedækningen. Hvad er en udgift på 300.000 kr i ekstraudgifter som følge af kontrakt med Falck, når bare man kan bevare den lokale ambulancedækning og derved måske spare menneskeliv.

s39 6.6. Kan læses i sin helhed. Taler for sig selv.

s.44-45 7. Kan læses i sin helhed.

Disse tanker er ikke ordentligt gennemarbejdede men vi håber at de alligevel må blive en kilde til inspiration.

BILAG 29

Synopsis.

Gennem vores empiriske arbejde har vi sporet nogle ureglmæssigheder, som vi ikke mener befolkningen i Assens har haft øje for.
Den 15 min. lange lyd / dias serie er ment som et stykke propagandamateriale for det kommunale brandvæsen.
Vi vil forsøge at afdække Assenssagen.
De dokumenter, vi har fået af diverse implicerede parter, vil indgå som underbygning af vores argumentation.
Vi vil prøve at sætte problemstillingerne ind i en let privatiseringssammenhæng, dels for at lyd / dias serien kan relateres til vores fællesprojekt og dels for at vise de lidt bredere perspektiver i Assens sagen. Lyd / dias serien er tænkt som et diskussionsoplæg og vi vil derfor stille problematiserende spørgsmål hen af vejen.

Hvad vil vi fortælle?

Udover sagen rent kronologisk fra 1967 til idag, forestiller vi os følgende problemer nævnt i showet:
Falcks forhandlingsstyrke / pression.
Sygehuset inddraget som gidsel.
Forhandlingsvanskeligheder mellem bystyret og Falck.
Borgernes placering i forhold til Falcks beslutning om fraflytning af station Assens.
Sammenblanding af kommunale og amtskommunale opgaver / ansvarsområder.
Perspektiver ved Falcks overtagelse af brandslukningen.

Hvem vil vi fortælle det til?

Til borgerne i Assens, som bliver ramt af Falcks beslutning og som i vores øjne retter skytset mod de forkerte instanser.

Hvor vil vi fortælle det?

Vi forestiller os at vores lyd / dias show, skal vises på et eventuelt borgermøde i Assens.

Hvorfor vil vi fortælle det?

Vil vil rejse en debat om privatisering eksemplificeret ved Falck. Sætte spørgsmålstegn ved den kritiske stemning, der har været rejst både mod bystyret og de kommunale brandfolk. Anskueliggøre at de beslutninger, som er taget i kommunalt regie ikke retfærdiggør Falcks fraflytning.

Hvordan kan modtageren bruge det vi vil fortælle?

Opnå en forståelse af hvor angrebet skal rettes mod, samt spiren til hvorfor en ambulancelovgivning er nødvendig.

BILAG 30

EN SPEAK.

For 17 år siden - i 1967 - var Assens den første kommune der overtog brandslukningen fra Falck's Redningskorps.

Og for nogle måneder siden var Assens ved at blive den første købstad uden Falck-station.

Stig

Stationen er stadigvæk i Assens, men fra 1985 er der til gengæld intet kommunalt brandvæsen i byen.

Årsagen til dette er, at kommunen efter 2 års seje forhandlinger, har besluttet at overlade brandslukningen til Falck

~~(Kronologisk har sagen i store træk udviklet sig således)~~

Det hele startede tilbage i sommeren 1982, hvor Falck som lejer af ejendommen i Th. Nissgade ville diskutere betingelserne vedr. køb og istandsættelse af de lejede bygninger, med kommunen.

Tilfældig vis faldt denne forespørgelse sammen med budgetforhandlingerne for det kommende år.

Under disse forhandlingerne overvejede den borgerlige gruppe i byrådet at overlade brandslukningen til Falck.

Maiten

Ideen er nok affødt i et håb om at opnå besparelser på det kommunale budget.

På dette tidspunkt mødes parterne for at præciserer og undersøge de forskellige tilbud nærmere

Det viser sig hurtigt, at en evt. overdragelse af brandslukningen til Falck ikke vil føre til besparelser.

— men tværtimod til en ekstraudgift på 300 000 kr årligt.

Kommunen gør herefter ikke mere ud af sagen.

Falck der abenbart har haft andet i tankerne end køb af stationen stiller sig nu stejlt, og vender tilbage til bestyrelsens oprindelige beslutning fra 1967

Dengang ønskede man, som reaktion på tabet af brand-

slukningen og kommunens manglende samarbejdsvilje, at flytte stationen i Assens til Glamsbjerg.

DIAS. Hvordan får Falck genoptaget forhandlingerne?

Det lykkes Falck at trykke på de rigtige knapper.

Uopfordret sender direktør Poul Falck og Falckreddernes tillidsmand Ole Hansen et par breve til Else Knudsen (~~personligt~~)

Hun dukker op i sagen som amtsrådsmedlem og ansat på Assens sygehus.

Brevene beretter om Falcks dilleme i Assens.

CITAT.

Indholdet i brevene kan læses som om samtlige ambulancer fjernes fra Assens.

Flyttes ambulancerne kan det bringe sygehusets fortsatte eksistens i fare, da den er afhængig af akutmodtagelsen

En funktion som ikke kan opretholdes, hvis Assens er uden ambulanceberedskab.

En situation der ikke tidligere har været fremme under forhandlingerne.

Else Knudsen bringer, efter at havde modtaget brevene fra Poul Falck, dette aspekt ind i sagen ved at skrive følgende i lokalavisen.

CITAT

Debatten om brandvæsen, sygehus og Falck fortsætter heftigt i lokalpressen.

Inden årsskiftet stiller direktionen i Falck beslutningen i bero, og anmoder istedet om nye forhandlinger med kommunen.

Man starter forfra.

Økonomiudvalget, med Thaysen i spidsen, har af byrådet fået mandat til at forhandle, ~~og~~ Mens Poul Falck repræsenterer direktionen.

Den 22 Juli 1983 ligger der en kontrakt klar til underskrift.

Den endelige indstilling fra økonomiudvalget foreligger på byrådsmødet den 12 december 1983.

Dagsordenens punkt 945 hedder: Brandslukningsoverenskomst med Falcks Redningskorps a/s.

Men der blev ingen overenskomst.

Indstillingen er til alles overraskelse: at der ikke indgås et samarbejde med Falcks Redningskorps om brandslukningen fra 1.januar 1985.

Uden debat vedtager alle på et af de få åbne byrådsmøder, at forhandlinger (først) kan blive aktuelle i 1988, hvor man alligevel skal se på nyt brandslukningsmateriel

Poul Falck er målløs og uforstående. Han udtaler:

Jeg kan sige så meget, at det tilsyneladende ser ud til at vi er tilbage hvor vi startede.

Poul Falck hentyder her til, at Falck ~~kun~~ mener gøre alvor af deres trussel om at flytte stationen fra Assens 1. april i år.

Kommunen forholder sig tavs, og kommer end ikke frem med hvilke forholdsregler der vil blive taget, hvis sagen kommer så vidt.

Denne gang reagerer byen Assens til gengæld.

Avisdebatten blusser op igen. Fagforeninger, arbejdspladser, læger og borgere støtter alle en stor underskriftindsamling stilet til byrådet.

Kravet er at den lokale ambulancedækning ikke forringes.

En direkte opfordring til byrådet om ikke at røre Falck.

DIAS: Skal den sidste byrådsbeslutning omstødes?

13 februar 84 samles kommunalpolitikerne igen, og

resultatet blev at det kommunale velfungerende brandvæsen nedlægges fra 1. januar 85.
Falck har indtil videre trukket det længste strå i Assens, hvor ingen rigtig ved om det er brandslukning eller ambulanceberedskab disk. har drejet sig om.

Maike

I håb om at få afdækket sagens forløb - og ikke mindst finde en forklaring på byrådets groteske beslutning, har de kommunale brandfolk arrangeret et borgermøde.
De 1o brandfolk har opsagt deres kontrakt med kommunen i protest mod en sag. der er andet end lokalpolitik
~~Evt Skilt: Det drejer sig også om borgernes tryghed, offentligkontrol og et monopols styrke.~~

Assenssagen har ikke været præget af åbenhed omkring beslutningerne.
Forhandlingerne har været ført bag lukkede døre, og man har undgået debat på de få åbne byrådsmøder.
Konsekvensen af dette ~~har~~ været, at offentligheden har haft svært ved at gennemskue udviklingen i sagen.
Med Else Knudsens og Falcks fremhævelse af sygehusets betydning i sagen, er to ting bevidst blandet sammen.
Brandslukning - som blev diskuteret på rådhuset er en kommunal opgave mens ambulancevæsnet - som avisdebatten handlede om hører til de amtskommunale ansvarsområdet
Det er altså Fyns Amt, der i denne sag burde været inddraget i spørgsmålet om ambulancernes forbliven i Assens.

Stig

DIAS: Hvorfor blev underskrifterne ikke afleveret til Fyns Amt.

~~Her har~~ lokalpressen har kørt en stærk ensidig pro-Falck kampegne.
Det har derfor været umuligt for de kommunale brandfolks tillidsmand: Claus Andersen, at få bragt sine indlæg i lokalpressen.
Vi må konstatere at Falck har haft held med charmeoffensiven.
I Assenssagen har spørgsmålet om den politiske ansvarsfordeling spillet en vigtig rolle.
De færreste tænker over at brandslukning og ambulancekørsel er fælles goder vi betaler over skatten.
Da det offentlige finanserer disse goder, og sidder med ansvaret, er det ikke betryggende at disse livsvigtige opgaver er underlagt et privat firma.
Et privat firma, hvor konkurrence, og dermed penge spiller en vigtig rolle.
DIAS: Kan du forestille dig politiet eller hæren som et privat firma?

Maike

Kravet om ansvarlighed og ordentlig varetagelse af borgernes interesser har været skreget ud i aviserne.
Men ingen har interesseret sig for, hvad det private vognmandsfirma Falck egentlig står for.
Firmates drift er baseret på den såkaldte samdrift.
Samdriften betyder at brandslukning, ambulancetjeneste og redningstjeneste drives fra samme station.
~~Om~~ Finanseret af henholdsvis det offentlige og private abonnenter
Personale og materiel bliver altså brugt til både offentlige forpligtelser og privat kundepleje.

Stig

Denne samdrift får f.eks.konsekvenser om vinteren, hvor der meget let kan opstå en situation, hvor de Falck reddere som burde sidde ved ambulancerne er ude og hive bilister op af grøfterne.

Selv om halvdelen af Falcks omsætning på 1,1 mia årligt hentes fra henholdsvis amterès og kommuneres kasser garanterer ikke en forsvarlig offentlig kontrol med Falck

Klager fra abonnenter og andre brugere, over Falcks udrykningsforhold (ventetid på ambulancer), når aldrig længere end til Falck selv.

De videregives ikke til de ansvarlige myndigheder.

Det er vanskeligt at få rettet disse misforhold sålænge indenrigsminister Britta Schall Holberg, Amtsrådsforeningen og Sundhedsstyrelsen opfatter kritikken af Falck som enkeltstående tilfælde,(hvad med ambulancelovgivning)

En af dansk ehvervslivs sværvægtere har spillet med musklerne. Falck har opnået en monopollignende stilling når det gælder driften af to livsvigtige offentlige ansvarsområder - brandslukning og ambulancetjeneste

Med denne status i ryggen er Falck blevet en økonomisk og politisk magtfaktor.

Støt og roligt er korpset blevet så integreret i det danske samfund, at amter og kommuner gang på gang tvinges til at fortsætte samarbejdet med Falck.

Selv i de kommuner, hvor man har ønsket at udføre opgaverne i eget regi har Falck i kraft af sit monopol haft styrke til at påvirke de politiske beslutninger

Det er dette faktum der er baggrunden for byrådets beslutning i Assens.

Det er pression, ikke rationelle økonomiske overvejelser som har ført til nedlæggelse af et billigt brandvæsen.

Bålund ind fra højre.

BILAG 32

Kommissorium for udvalget vedrørende privatisering.

Der nedsættes et udvalg, der skal overveje muligheder for at overlade opgaver, der i dag udføres af statslige, kommunale og amtskommunale styrelser, institutioner m.v, til varetagelse i den private sektor (privatisering).

Formålet er at fremme effektiviteten gennem indførelse af konkurrence og økonomiske driftsprincipper og i øvrigt at udvikle alternativer til den gængse offentlige opgavevaretagelse.

Udgangspunktet skal være en udpegning af områder, hvor offentlige driftsopgaver kan udbydes til private. Herudover skal overvejes andre former for privatisering, som f.eks. støtte til private som alternativ til brug af offentlige ydelser og institutioner.

Udvalgets opgave skal først og fremmest være at samle og fremlægge ideer til privatisering. Udvalget kan endvidere fremsætte konkrete forslag til forsøg.

I den første fase af arbejdet kan udvalget pege på privatiseringsområder der - eventuelt som forsøg - umiddelbart kunne iværksættes uden at afvente den endelige rapport.

I den følgende fase skal mulighederne undersøges bredt ud fra de erfaringer, som indenfor tidsrammen kan indhentes herhjemme fra og fra udlandet. Arbejdet skal bl.a. foregå på grundlag af et rundspørge, der foretages hos samtlige ministerier.

Arbejdet forventes tilendebragt inden for et halvt år.

BILAG 33

den 29. april 1984

Kære Ole P. Kristensen!

Vi er fire studerende fra Roskilde Universitetscenter, som er i gang med et projekt om Falck og kommunalt brandvæsen set ud fra en privatiseringssynsvinkel.

Dette arbejde har naturligt nok fået os til at læse Deres indlæg i "Nordisk Administrativt Tidsskrift" om privat eller offentlig produktion af offentlige serviceydelser: Dansk brandvæsen som eksempel, hvilket har givet os anledning til nogle spørgsmål, vi ikke har kunnet få besvaret andetsteds.

Derfor vil vi gerne anmode om at få svar på følgende spørgsmål:

1) Hvad er heteroskedasticitet?

2) Vi har gennem en markedsanalytisk bog erfaret, at ligningen for multipel regression ser ud som følgende: $Y_i = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \epsilon_i$

   Denne ligning har givet os en del problemer, da erhvervsøkonomi og markedsanalyser ikke er vor stærkeste side. Derfor vil vi bede Demkom at forklare os dels hvilke variable/konstanter, De har brugt, samt hvor dei skal placeres i ligningen. F.eks. hvor skal normeringsvariablen placeres i ligningen? Et det x, eller hvor skal den placeres?

   Det ville være os til meget stor hjælp, hvis De kan besvare spørgsmålet i et for ikke-økonomer let tilgængeligt sprog, hvis dette er muligt.

3) Hvorledes har De isoleret omkostningerne til kun at dække brandslukningen, ment på den måde: Er der taget hensyn til de af de kommunale brandvæsener udførte ekstraopgaver, såsom kurser for kommunalt ansatte i brandslukning, vanding af landmænds marker i tørkeperioder, udbringning af mad til ældre, styring af overvågning af ældre i nattetimerne osv ? Altså den del kvalitative ydelser, som mange kommunale brandvæsener udfører uden ekstrabetaling.

4) Mange steder er det umuligt at adskille civilforsvarets og de kommunale brandkorps' udgifter, fordi de er så integreret. Mange steder er regnskaberne direkte slået sammen, fordi man bruger den samme benzin, de samme bygninger, hvilket også vil sige opvarmning og diverse udgifter i forbindelse med istandsættelser osv. Hvorledes har De taget højde for dette problem?

5) Vi beskæftiger os med effektivitets- og produktivitetsbegreberne, og da De allerede har defineret, hvad De mener med effektivitet, ville vi meget gerne, om De kunne lave en lige så præcis formulering af, hvad De mener med produktivitet.

6) Til sidst ville vi gerne have at vide, om De har taget højde for, om det er de reelle driftsomkostninger, man inddrager, når der er tale om Falck, idet det jo er næsten umuligt at adskille, hvad der er ambulance, redning eller brandslukning i Falcks regnskaber. Altså, er det det reelle billede, man får af henholdsvis det kommunale brandvæsens og Falcks effektivitet?

Vi håber ikke, vi har ulejliget Dem alt for meget og håber på at få et svar.

Med venlig hilsen

Maiken Kjærulff Jens Breum Stig Nørgård og Tine Trærup

PS: Det var os, der i januar desværre ikke nåede til Jylland for at tale med Dem.

BILAG 34

INSTITUTE OF POLITICAL SCIENCE
University of Aarhus
Universitetsparken
DK-8000 Aarhus C · Denmark
Phone 45-6-130111

INSTITUT FOR STATSKUNDSKAB
Aarhus Universitet
Universitetsparken
8000 Århus C
Telefon 06-130111

den 11. maj 1984

Kære Tine Trærup m.fl.

Tak for jeres brev, som jeg skal forsøge at svare på efter bedste evne.

Med hensyn til jeres metodiske spørgsmål er det lidt vanskeligt, da I synes at være på helt bar bund. Er I ikke blevet undervist i metode? Hvis vi skal have en fornuftig dialog, bliver I nødt til at erhverve et vist minimalt kendskab til multipel regressionsanalyse, som i parentes bemærket ikke har nogen speciel tilknytning hverken til markedsanalyse eller økonomi. En hvilken som helst introducerende lærebog i statistik vil kunne give svarene på jeres spørgsmål. Der vil I også kunne finde svaret på, hvad en dummy-variabel er for noget; det er bestemt ikke konstruerede størrelser, som jeg har læst i Brandværn, at I tror, det er.

Multipel regressionsanalyse er en teknik, hvor man kan udfinde effekten fra en uafhængig variabel på en afhængig variabel, samtidig med at der er kontrolleret for effekten fra de andre variabler, der indgår i analysen. Hovedresultatet fra en sådan analyse er de såkaldte regressionskoefficienter, som angiver størrelsen af effekten fra den enkelte variabel, når der er kontrolleret for effekten af de andre i analysen indgående uafhængige variabler.

Lad mig eksemplificere med tabel 2, side 227 i artikel om brandvæsen. Regressionskoefficienten til "SPILD" variablen er 0.34. Det betyder, at en ændring i denne variabel af størrelsen 1 medfører en ændring i den afhængige variabel (alt andet lige) på 0.34. Det vil konkret sige, at når "spildprocenten" (for den præcise definition af, hvad det er: se artiklen) stiger med et procentpoint, så stiger udgiften pr. indbygger til brandvæsen og civilforsvar pr. indbygger med kr. 0,34 (= 34 øre). Det betyder, at alt andet lige er udgiften pr. indbygger 20 x 0,34 = 6,8 kr. højere i slukningsområde med 12.000 indbyggere, hvor "spildprocenten" er 20, end i et slukningsområde med 15.000 indbyggere, hvor "spildprocenten" er 0.

Konstanten er den værdi, den afhængige variabel antager, når alle uafhængige variabler antager værdien nul. I visse tilfælde kan det være en realistisk situation, der kan forekomme i praksis; i andre tilfælde er det en teoretisk mulighed, som ikke forekommer i praksis. Det første er tilfældet med den regressionsmodel, der svarer til tabel 2, mens det sidste er tilfældet med modellen svarende til tabel 3, fordi ingen kommune eller slukningsområde har en urbaniseringsgrad på 0.

Jeres spørgsmål vedrørende normeringsvariablens placering i ligningen forstår jeg ikke. Den afhængige variabel er udgifter pr. indbygger, så der ved valget af afhængig variabel er sket en normering i relation til indbyggertallet. Denne normering er så suppleret af SPILD-variablen, hvis begrundelse og definition der er redegjort grundigt for i artiklen.

Vedrørende jeres spørgsmål 3 angående andre opgaver, der udføres af brandvæsenet: Jeg håber sandelig ikke, at der findes brandvæsener, som anvender brandberedskabet til markvanding; det ville være en alvorlig krænkelse af de brandlovsbestemte forpligtelser. Med hensyn til de øvrige aktiviteter, som visse brandvæsener varetager, gælder, at værdien af disse skal fremgå af posteringerne i de kommunale regnskaber. Det er næppe alle kommuner, som helt lever op til kravene i reglerne for kommunal regnskabsføring, men for kommunerne under ét er der ikke systematiske fejl af nogen væsentlig betydning, jvf. vedlagte paper.

Jeres spørgsmål 4 vedrørende adskillelse af brandvæsen og civilforsvar: Netop derfor er min afhængige variabel udgifter pr. indbygger til brandvæsen og civilforsvar.

Effektivitet og produktivitet defineres på forskellig vis. På dansk bruges effektivitet ofte om samme fænomen som omkostningseffektivitet eller produktivitet. På engelsk har man en klarere sprogbrug, hvor "effectiveness" betyder grad af målopfyldelse, mens "efficiency" relaterer sig til forbruget af ressourcer for at opnå en given målopfyldelsesgrad.

Spørgsmål 6, reelle driftsomkostninger hos Falck: For kommunerne er de reelle driftsomkostninger lig med betalingen til Falck. Der kunne overvejelserne standse, men det kan naturligvis være af interesse at vide, om Falcks pris på brandslukning er baseret på "krydssubsidiering" (som man kalder det) fra andre aktiviteter. Jeg vil starte med at slå fast, at det næppe er muligt at foretage en fuldstændig opsplitning af Falcks udgifter på aktiviteter. Det er for så vidt ligegyldigt; det afgørende er, om Falck får dækket deres marginale merudgifter i forbindelse med deres brandslukningsaktivitet plus et bidrag til fællesudgifterne (såkaldt dækningsbidrag) af deres brandslukningsindtægter. Hvis Falck gør det, så er der ikke tale om krydssubsidiering. Jeg har nogle bemærkninger om dette i vedlagte paper. Til disse kan føjes flere ting. For det første kontrollerer monopoltilsynet, at der ikke finder krydssubsidiering sted. For det andet ville krydssubsidiering betyde, at Falck måtte tage overpris for deres øvrige aktiviteter, hvilket hovedsageligt vil sige patienttransport for det offentlige og private abonnenter. Det synes ikke at være tilfældet. Falck er yderst konkurrencedygtige på disse to områder også. Amternes betaling for patienttransport og ambulanceberedskaber er mindst lige så økonomisk gunstig for amterne, som brandslukningsaftalerne er økonomisk gunstige for

primærkommunerne. Noget tilsvarende gælder for de private abonnementer, hvor en overpris ville være yderst farlig, da den meget let kunne føre til, at man mistede kunder. Eksempler med FDM's forsøg med konkurrence på bilhjælpsområdet viste, at Falck på dette område var yderst konkurrencedygtig, FDM vil formentlig mene ubehageligt konkurrencedygtige.

Endelig er der et yderligere argument, hvis I ikke allerede er overbevist. Som hos andre servicevirksomheder er personaleomkostninger den helt dominerende omkostning hos Falck. Af Falcks årsberetninger fremgår mandtimeforbrugets fordeling på de forskellige aktiviteter. Kun et par procent af det samlede mandtimeforbrug vedrører brandslukning, mens hele 10 pct. af de samlede indtægter stammer herfra. Disse tal tyder bestemt ikke på, at Falck ikke får dækket sine reelle omkostninger i forbindelse med brandslukning.

I øvrigt synes jeg, det er lidt akavet at skrive om disse ting. I er velkomne til at aflægge mig et besøg eller ringe til mig.

Med venlig hilsen

Ole P. Kristensen

BILAG 35:

Omfatter tre artikler fra

"Brandmanden", maj 84

alle skrevet af Peter Hjorth

1. "Sådan blev Assens brandvæsen slagtet"
2. "Amtsrådet vidste for lidt om sagen"
3. "Er Falck blevet en fare for samfundet?"

RUC-folk til angreb på Falck

Fire studerende på Roskilde Universitets-Center har set sig vrede på Falcks redningskorps. Falck er ude på at tvinge byråd til at indgå aftaler, »der strider mod al fornuft«, hævder de.

De fire studerende er J. Breum, M. Kjærulff, S. Nørgård og T. Trærup. De postulerer i en rapport, »at Falck, i kraft af sin monopol-lignende stilling, er blevet så integreret i samfundet, at virksomheden er i stand til at påvirke politiske beslutninger«.

De kritiserer, at finansminister Henning Christoffersens (V) privatiserings-udvalg har fremhævet Falck »som et mønster-eksempel på, hvordan en privat virksomhed har løst den opgave, driften af et offentligt ansvarsområde er«.

Denne konklusion betegner de studerende som »meget lidt gennemtænkt og baseret på postulater«.

De hævder, at Falcks arbejde ikke fungerer gnidningsløst, at der en række klager over Falck, der aldrig kommer frem, men frem for alt mener de ikke, at Falck kan bruges som eksempel på privatiseringens fordele, fordi der ikke er konkurrence på rednings-området, idet Falck indtager en »monopol-lignende stilling«.

Qvit

Dagbladet 16. april '84

En af de første "uopfordrede" kommentarer vi fik !

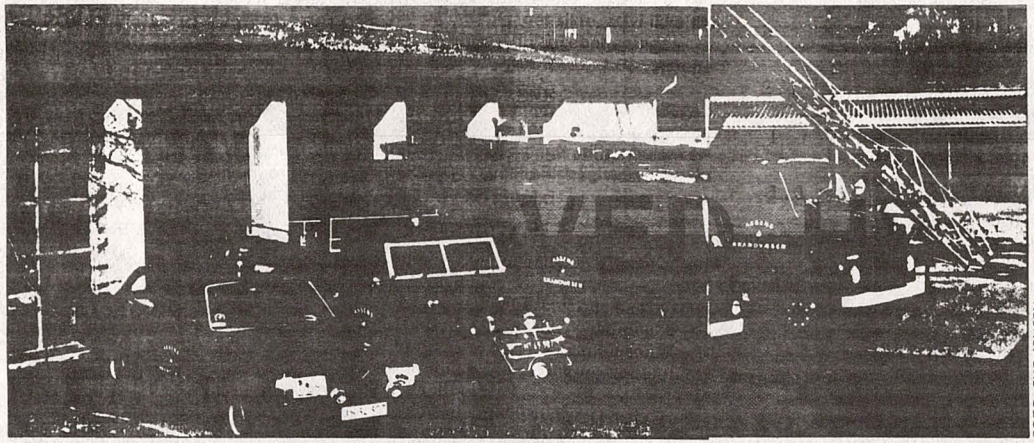

FOTO: CHR. JENSEN

Sådan blev Assens Brandvæsen slagtet

Indenrigsministerens underskrift, tavsheden fra Fyns amtsråd, den lokale presses ensidighed og frygten i befolkningen var for stærke kræfter for et flertal af kommunalpolitikerne i Assens byråd. De overlod brandslukningen til Falck, som havde pustet til ilden ved at sende kopier af breve til byrådet til lokalpressen. I denne reportage afdækkes detaljerne.

Af Peter Hjorth, journalist

Indenrigsministeren Britta Schall Holberg (V) var med til at svinge kniven, da Assens Brandvæsen den 13. februar blev slagtet af et flertal i Assens byråd, der var skræmt af folkestemningen, efter at Falck havde bebudet sin station i den vestfynske havneby nedlagt.

Ministerens markante og flot svungne navnetegning figurerede som den mest prominente blandt de 4.422 underskrifter, der ved en velorganiseret indsats blev indsamlet på et krav om at bevare Falck i Assens.

Britta Schall Holberg har sit hjemlige domicil på godset Hagenskov, som er smukt beliggende i kommunen. Det var som borger i kommunen, hun skrev under på, at hun fandt byrådets første beslutning forkert, men det havde sin virkning.

Stilhed før stormen

Det var et ellers enigt byråd, som den 12. december ifjor havde besluttet at lade det kommunale brandvæsen fortsat stå for brandslukningen, omend der var tvivl og vaklende holdninger i både den socialdemokratiske og borgerlige lejr.

På overfladen var der ro om sagen julen over. Falck holdt udadtil en lav profil, som det hedder i moderne sprogbrug, og udtalte sig ikke offentlig om sine planer.

Kilder i Falckhuset i Odense oplyser, at det var besluttet at holde borgfred til efter nytår. Men det var stilheden før stormen. Og der var nogen, som kørte kanonerne i stilling.

Det socialdemokratiske amtsrådsmedlem Else Knudsen var gæst ved nytårsparolen hos Falck i Assens og gentog en række af de synspunkter, hun havde gjort sig til talsmand for i den standende debat.

Borgmester Peter Thaysen (V), partifælle med indenrigsminister Britta Schall Holberg, og viceborgmester A. P. Nielsen (S) deltog i nytårsparolen på brandstationen. De gav begge udtryk for, at byrådets beslutning var rigtig, men forudså, at der kunne opstå fornyet uro om sagen.

Et varsel havde man fået allerede 21. december i ugebladet Lokalavisen, der bragte en større omtale af byrådets beslutning og bl.a. havde spurgt direktør Poul William Falck, om afslaget ville få indflydelse på ambulancetjenesten i Assens, således som der tidligere havde været forlydender om.

Den ukendte plan

Poul William Falck blev citeret for dette svar:

- Det ønsker jeg ikke at kommentere på nuværende tidspunkt. Men jeg kan da sige så meget, at det tilsyneladende ser ud til, at vi er tilbage, hvor vi startede.

Lokalavisen betegnede svaret som kryptisk og mente, det kunne tyde på, at Falck kunne blive tvunget til at gennemføre den *oprindelige plan* (fremhævet af red.) om at nedlægge stationen i Assens.

Videre oplyste Lokalavisen:

»Planen indebærer, at Falck til april 1984 undlader at forny kontrakten med kommunen om leje af Falck-stationen i Assens. I stedet for som planlagt at udvide antallet af ambulancer med endnu en, således at man kommer op på tre, vil den ene af de to nuværende ambulancer blive flyttet til et andet område sammen med de tre kranbiler og en vogn til persontransport. Af det nuværende personale på 10 mand vil de 8 blive forflyttet, således at kun to mand vil blive tilbage for at gøre tjeneste i forbindelse med den ene tiloversblevne ambulance, som fortrinsvis vil blive beskæftiget med rekvisitionskørsel fra sygehuset.«

Artiklen var skrevet af redaktør Anders Fage-Pedersen, der ikke er professionel journalist, men falleret trussereder, tidligere krakket med rederiet »Stencoaster«. Med artiklen gik han i det skjulte korpsets ærinde.

Den omtalte plan var ikke så lidt af en bombe, fordi den var totalt ukendt. Hverken forvaltningen, borgmesteren eller byrådet vidste, at der havde eksisteret en sådan plan.

Overfor brandfolk og brandinspektøren indrømmede artiklens forfatter senere, at han havde sine oplysninger fra et brev, Poul William Falck under hånden havde sendt til Lokalavisen.

Men han præciserede ikke, at det var kopi af et brev, direktøren havde sendt til byrådet den 17. december. Heri opsagde firmaet lejemålet af den bygning, hvori Falck havde til huse.

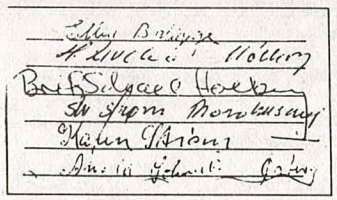

Her er indenrigsministerens underskrift på, at hun fandt Assens byråds første beslutning forkert.

Effektivt organiseret

Meddelelsen fra Falck var på dagsordenen for det lukkede byrådsmøde mandag den 9. januar. Et medlem af den borgelige gruppe stillede forslag om, at sagen blev drøftet på det åbne møde, men blev nedstemt med 14 stemmer mod een.

Byrådet reagerede i første omgang køligt på brevet fra Falck, som blot blev taget til efterretning. Man besluttede dog samtidig at bede korpset om en nærmere redegørelse for, hvordan firmaet havde tænkt sig fremover at betjene byens borgere med ambulancer.

Samme dag havde reddernes tillidsmand Ole Hansen ringet rundt til en række af byens virksomheder og opfordret til, at der blev startet underskriftindsamlinger og udfærdiget skrivelser til byrådet.

Tirsdag den 10. januar var der folketingsvalg. I Assens var indsamlingen af underskrifter godt i gang. Den startede på »Broen Armatur«, en af byens største virksomheder, og bredte sig som ringe i vandet.

På valgstedet i Assens blev vælgerne om aftenen mødt af unge mennesker, der opfordrede dem til at skrive under på en henvendelse til byrådet om at ændre sin beslutning.

Indsamlingen af underskrifter og distribueringen af lister blev effektivt organiseret af Lars Skøtt, der er værkfører på »Broen Armatur«, og kontrolassistent Morten Jørgensen, ansat samme sted.

Da en af medarbejderne opsøgte sin værkfører, lagde Lars Skøtt en liste frem på sit skrivebord og bad den pågældende om at skrive under. Det afslog medarbejderen, selvom vedkommende følte situationen ganske ubehagelig.

Da bomben sprang

Onsdag den 11. januar sprang bomben. Falck meddelte officielt, at stationen i Assens ville blive lukket med udgangen af marts måned.

Det var den besked, Poul William Falck afleverede, da han på stationen i Assens orienterede redderne. Skuespillet var vel iscenesat. Mandskabet stod linet op i garagen under skiltet »Hurtig hjælp er dobbelt hjælp«. En pressefotograf fik da også det helt rigtige billede.

Direktøren oplyste, at korpset ville etablere en såkaldt »fremskudt ambulancegarage« et centralt sted i Assens kommune med to mand i døgnvagt fra Glamsbjerg.

Han tilføjede, at skulle der bruges mere end en ambulance til en ulykke, måtte de så komme fra Glamsbjerg eller Årup.

At det skulle være en forringelse af de eksisterende forhold er svært at se, eftersom amtet kun betaler for et beredskab i byen, og ambulanceture i Assens i en vis udstrækning allerede køres fra Glamsbjerg.

Men der var naturligvis en hensigt med udtalelsen. Der kan heller ikke være tvivl om, at korpsets ledelse i sine taktiske overvejelser er gået ud fra, at der ville komme en reaktion til fordel for Falck, og bevidst har spillet på den.

800 underskrifter

Og den udeblev heller ikke. Dag for dag blev stemningen stadig mere ophedet, og lokalpressens artikler bidrog til at piske frygten yderligere op i befolkningen.

12. januar oplyste Fyns Stiftstidende, at det på valgdagen var lykkedes at indsamle 500 underskrifter på blot en time.

Den nyudnævnte stationsleder, som ingen station havde at lede, blev citeret for at sige, at Assens blev den første købstad i Danmark uden Falck-station.

Bemærkningen var fremhævet i overskriften. Men Assens ville ikke være blevet den første købstad uden Falck-station. Skjern i det vestjyske har i mange år ingen haft. Den nærmeste ligger i Tarm.

14. januar fortalte Fyns Stiftstidende, at der nu var indsamlet 800 underskrifter. Listerne var nu spredt ud over hele byen og dens omegn. De lå i kiosker og benzinstationer. I alle forretninger og indkøbscentre.

Der lå lister i skadestuen, på sygehuset, i apoteket og i lægehuset. På Korsvangscentret var en falckmand direkte med til at indsamle underskrifter. Ved Brugsen var det vejsamaritter fra Røde Kors med nære forbindelser til korpset, der bad folk skrive under.

1500 underskrifter

Under overskriften »Et lille håb er tændt. Om at bevare Falck-stationen« bragte Fyns Stiftstidende 15. januar et kort interview med stationsleder Vagn Mikkelsen. – Måske kan vi alligevel nå at redde vores arbejdsplads, sagde han bl.a. under indtryk af underskrift-indsamlingen.

Artiklen havde også dette replikskifte:

Morgenposten: – Er du bitter?

Vagn Mikkelsen: – Det er jeg aldrig. Jeg har forlængst vænnet mig til at vente det værste fra mine omgivelser. Så når man ikke at blive skuffet. Tværtimod bliver glæden så meget større, når der endelig sker noget, der er godt for en.

17. januar øgede Fyns Stiftstidende trykket på byrådet. Det skete med en artikel, der havde overskriften »Øget risiko for liv og helbred«. Læge Otto Sørensen advarede på vegne af samtlige praktiserende læger i byen mod en forringet ambulancedækning og sagde bl.a.:

– Falcks tilbagetrækning fra Assens medfører helt klart en øget risiko for borgernes liv og helbred, fordi minutter ofte er afgørende for, hvordan man slipper fra akut sygdom eller tilskadekomst i trafikken eller på arbejdspladsen.

Avisen oplyste samtidig, at der nu var indsamlet 1500 underskrifter, og at der var massive protester fra byens erhvervsliv, arbejdsgiverforeningen på Vestfyn, arbejdsgiverforeningen ved Assens Havn, skibsværftet og handelsstandsforeningen.

De sendte skrivelser til byrådet, som også modtog henvendelser fra forældrekredse ved skoler og børnehaver. Vedholdende forlydender vil vide, at datteren til en falckmand havde lister med i skole.

Situationen var efterhånden så tilspidset, at borgmester Peter Thaysen havde fundet det nødvendigt at offentliggøre en længere redegørelse for sagsforløbet i Lokalavisen den 18. januar.

Som afslutning skrev han.

»Hvis direktør Poul Falck skulle nå så langt i min redegørelse, at han læser disse linjer, kunne jeg godt tænke mig at sporge, hvorfor pressens repræsentanter altid kan citere Falcks breve til Assens

byråd ordret, før jeg nogensinde får brevene åbnet. Det kan godt være lidt generende og virker ikke særligt fremmende for løbende forhandlinger.«
Hårde ord i januar.

Angribelig moral

Den 25. januar fik borgmester Peter Thaysen overrakt de 4.422 underskrifter, der var sat på følgende opfordring til byrådet:
»Borgerne på denne liste finder, at beslutningen om rednings- og brandtjenestens betjening var forkert, da vi finder, at beslutningen medfører, at Falck vil nedtrappe sine aktiviteter i Assens kommune (redderne har modtaget deres opsigelse). Hvilket vil medføre, at borgerne får en meget ringere service på et så vigtigt område som ambulancekørsel, hvor den enkelte borger/familie fremover skal betjenes fra Glamsbjerg.
Vi frygter også, at beslutningen vil svække argumenterne for sygehusets fortsatte beståen i de besparelsesbestræbelser, som amtet foretager sig for at få budgetterne til at nå sammen. Derfor ønsker vi, at byrådet genoptager de næsten færdiggjorte forhandlinger«.
Oplysningen om, at redderne havde fået deres opsigelse, var forkert. De var ikke sagt op, men skulle forflyttes, hvis korpset flyttede fra byen.
Brandfolkene havde hidtil forholdt sig tavse. Først samme dag som underskrifterne blev afleveret til borgmesteren, tog Assens Brandmandsforening til orde i et brev til byrådet, hvori der bl.a. stod:
»Vi har ... den opfattelse, at den væsentligste grund til de påståede økonomiske problemer er taktiske, fremkommet ved, at Glamsbjerg og Årup stationerne udfører indtægtsgivende kørsel inden for Assens stationens område.«
Og senere:
»Vi vil ... ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi finder teksten til underskriftslisterne for bevaring af Falck i Assens forkert, specielt når man anfører, at bevaringen af det lokale sygehus kan være betinget af Falcks tilstedeværelse. Ligeledes er vi blevet bekendt med, at der er anvendt angribelig moral for at opnå visse underskrifter, samt at ægtheden af visse underskrifter kan være tvivlsomme.«

En aktiv læge

Brandfolk foretog senere en grundig gennemgang af samtlige underskrifter og fandt, at henved halvdelen kun kasseres som ubestemmelige eller ulæselige. Der var underskrifter fra folk, som slet ikke boede i kommunen. En var fra Hornslet på Djursland og en anden fra Sønderjylland.
I Radio Fyn fortalte en ung mand med klar røst, at han havde skrevet under flere gange. Det er tillige et spørgsmål, hvor mange mindreårige skolebørn der eventuelt har skrevet under. Mange har heller ikke været klar over, hvad de skrev under på.
En ældre dame gik ind på apoteket for at hente medicin. Der blev lagt en liste frem for hende, og hun skrev under. Først bagefter fandt hun ud af, at hun godt kunne have fået sin medicin uden at skrive under.
Hun fik også besøg af sin læge, der gik personlig rundt og indsamlede underskrifter. Det var læge Otto Sørensen. Men hun havde allerede skrevet under, da hun var på apoteket.
Samme læge bad også sin automekaniker skrive under, da han kom for at betale en regning. Det var mekanikeren ikke meget for at gøre, men ville på den anden side nødig have ubehageligheder med sin læge.
Han skrev under. Men han tilføjede: – Hvis brandfolkene kommer, skriver jeg også under på deres.
Brandmanden ringede til læge Otto Sørensen i hans konsultation og spurgte, hvorfor han var gået så aktivt ind i indsamlingen af underskrifter. Det afviste han at udtale sig om med en stemme, der havde en tydelig anspændt klang.
Spørgsmål: – Hvad ved du om, hvordan ambulancetjenesten rent faktisk fungerer?
Svar: – Jeg vil slet ikke udtale mig. For du kan bruge det imod mig.
Spørgsmål: – Vil du slet ikke fortælle, hvorfor du har været så aktiv?
Svar: – Du må gå til hovedet!
Spørgsmål: – Hvem er det?
Svar: – Borgmesteren og direktør Falck.
Spørgsmål: – Du har skrevet læserbreve...?
Svar: – Du kan læse, hvad jeg har skrevet.
Spørgsmål: – Jeg har fået at vide, at du er gået fra hus til hus. Er det rigtigt?
Svar: – Har du det ...

Skriv hellere under

Pastor emeritus Peter Petersen er en kendt personlighed i Assens. Hans hustru har slidgigt og blev i ambulance kørt til lægehuset, hvor en lægesekretær spurgte hende, om hun var interesseret i at beholde ambulancerne i byen. Til Brandmanden fortæller hun:
– Ja, svarede jeg. Så må De hellere skrive under, og De må hellere også skrive Deres mands navn på, sagde hun.
På den måde kom også pastor emeritus Peter Petersen til at stå på listen. Han siger: – Det var også dumt gjort. Men vi vidste ingenting, udover at vi skulle af med ambulancerne. Jeg anede ikke, at det gik ud over brandvæsenet.
Hans hustru indskyder:
– Der blev intet sagt til mig udover, om jeg ville beholde ambulancerne.
Lars Skøtt afviser at have haft nogen som helst forbindelse med Falck og tilføjer, at han end ikke har abonnement.
Til Brandmanden siger han: – Det eneste vi har forlangt er, at der er ambulancer i byen. Jeg er bedøvende ligeglad med, hvem der slukker brand.
Spørgsmål: – Hvorfor er opfordringen så ikke rettet til amtet, der har ansvaret for ambulancedækningen?
Svar: – Det har jeg ikke noget kendskab til. Det vigtigste var at beholde Falckbi-

Fortsættes side 14

Falck får ikke brandslukningen i Middelfart

■■■ Når Falck overtager brandslukningen i Assens, er det udenfor Odense kun Middelfart, som har et kommunalt brandvæsen. Men borgmester Herman Jensen (S) er ikke foruroliget.
– Vi tager det ikke så højtideligt, siger han. Vi har et udmærket brandvæsen, som vi er godt tilfredse med. Brandmændene har det som en hobby, og vi rykker ud på fire minutter. Det kan ingen slå.
Borgmesteren tilføjer, at Middelfart har et nært samarbejde med brandvæsenet i Fredericia og Vejle på den anden side af Lillebælt. Han tror derfor ikke, at Falck vil få brandslukningen i kommunen, medmindre der sker noget helt specielt.
– *F.eks. trusler om at flytte Falck-stationen?*
– Det må de selv om. For os vil det ikke være nogen pression. Vi kunne måske selv tage ambulancekørslen. Nej, os kommer de ikke til at skræmme. Vi har et udmærket samarbejde med Falck, men ønsker ikke korpset som brandvæsen.
Vi har materiel for millioner. Og brandvæsenet er koordineret med civilforsvaret. Desuden har vi samarbejdet med brandvæsenet i Vejle og Fredericia. Sådan vil det forblive i mange år fremover ... **ph**

lerne i Assens – og dermed mener jeg ambulancerne ...

Seks stemte imod

Stemningen i Assens blev stadig mere ophedet. Byrådets medlemmer måtte stå skoleret i deres vælgerforeninger, og kravet om en genoptagelse af forhandlingerne med Falck blev fremsat med voksende styrke, især fra den borgelige fløj. Men også i socialdemokratiet var der vaklen i geledderne.
Byrådet spurgte Fyns amtskommune, hvor meget amtet betalte for beredskabet i Assens, og om disse penge kunne bruges til andre end Falck. Redningstjenesten Fyn havde nemlig tilbudt at åbne en station i byen med ambulancer. Svaret var et klart nej.
Torsdag den 2. februar var først Redningstjenesten Fyn til møde med økonomiudvalget og om eftermiddagen Falck. Korpset stillede med en stærk delegation, der bestod af direktør Arno Anderson fra Århus, William Falck og Poul William fra Fyn.
Korpset tilbød at bygge en ny station, der ville blive opnormeret med en tredje ambulance og to mand, hvis firmaet fik brandslukningen. Men korpsets forhandlere forlangte at få en underskrift på en kontrakt med det samme, hvis tilbuddet skulle stå ved magt. Byrådet så nu ingen anden udvej end at genoptage sagen.
Falcks udspil blev sat på dagsordenen for byrådsmødet mandag den 13. februar, hvor der udspandt sig en skarp og bidsk meningsudveksling, der kom helt ud i personligheder. Ordet pression hang i luften i byrådslokalet uden at blive brugt direkte.
Med ni stemmer for og seks imod vedtog byrådet at overlade brandslukningen til Falck. Hele den borgerlige gruppe med undtagelse af borgmesteren stemte for. Det samme gjorde to socialdemokrater. Den ene sagde direkte, at han følte sig tvunget af omstændighederne.
Nedslagtningen af Assens Brandvæsen var dermed en fastslået kendsgerning. Fyns Stiftstidende kunne triumferende konstatere med stor overskrift: »Falck fik sin brandslukning«. Viceborgmester A. P. Nielsen (S) erklærede:
– Vi har solgt vort gode brandvæsen. Den dårlige samvittighed lyser ud af alle, som stemte for. Nu kommer vi til at skære ned andre steder.

I de kommende dage sagde 11 af de tolv deltidsansatte brandfolk op i skuffelse over byrådets kovending. Den 31. maj ved midnat forlader de det brandvæsen, de har brugt en stor del af deres fritid på at holde i fin form.
Brandmand Helge Nielsen: – Jeg vil under ingen omstændigheder arbejde for en virksomhed, der fører sig frem, som Falck har gjort det i Assens.
Byrådet var herefter tvunget til at anmode Falck om at overtage brandslukningen et halvt år tidligere end planlagt. Kontrakten med korpset blev underskrevet med den tilføjelse, at Falck garanterer, at sålænge firmaet har brandslukningen, opretholdes en Falck-station i Assens med flere ambulancer, bjergnings- og redningsmateriel.
Den tilføjelse er beviset for korpsets tilsidesættelse af opgavefordelingen mellem amts- og primærkommuner, som i tilfældet Assens er blandet sammen.
Fra 1. juni har Falck brandslukningen i Assens.
Men det sidste ord i den sag er ikke sagt endnu ... □

Borgmester Peter Thaysen (th) fotograferet under en storstilet CF-øvelse i fjor. Til højre ses brandinspektør Ib Dalsfledt.

Amtsrådet vidste for lidt om sagen

– Jeg vil stadig holde på, at vi skulle have beholdt vort kommunale brandvæsen, siger borgmester Peter Thaysen. Han bekræfter, at det kommunale selvstyre blev blev sat ud af kraft, og betegner det som generende, at Falck gav lokalpressen kopi af breve til byrådet.

Af Peter Hjorth, journalist

■■■ Borgmester Peter Thaysen i Assens er en modig mand, der har stået så fast på sine ønsker om at bevare det kommunale brandvæsen, at han som den eneste i den borgerlige gruppe stemte imod at overdrage Falck brandslukningen.

Han stemte sammen med sin politiske rival, viceborgmester A. P. Nielsen, og fire andre socialdemokrater, som ikke havde ladet sig skræmme af folkestemningen i den ellers så idylliske fynske by.

– Rent politisk må vi nok konstatere, at en del af politikerne simpelt hen er blevet forskrækkede for, at Falck skulle flytte fra byen med ambulancerne, siger Peter Thaysen. Det har jeg ikke et øjeblik troet på, at de ville gøre.

Falck får cirka 50 procent, af sine indtægter fra det offentlige. Derfor ville det nok være en alvorlig sag, hvis korpset skulle til at diskutere med de kompetente myndigheder om sin stilling i vort samfund.

Jeg vil stadig holde på, at vi skulle have beholdt vort kommunale brandvæsen. Ser vi på økonomien, og vi har regnet på det to gange, bliver det mindst 250.000 kr. dyrere at få kontrakt med Falck.

– *Og få en ringere slukningskapacitet?*

– I dag har vi næsten to fulde slukningstog, omend vi ikke har to automobilsprøjter. Vores kommune er den eneste på Fyn, der på intet tidspunkt siden 1967 har haft et forbud mod halmafbrænding i høsten.

Var rigtig bange

For i brandkommisionen har vi vurderet, at vi har haft et effektivt brandvæsen. Derfor har et forbud ikke været nødvendigt. Hvordan situationen vil være nu, ved jeg ikke.

– *Føler du, at Falck har øvet pression mod byrådet?*

– Jeg har ingen fornemmelse af, at man konkret har øvet pres på nogen af byrådets medlemmer. Men vi må nok sige, at 4.400 underskrifter har haft ret så stor vægt på de enkelte medlemmers nye stillingtagen.

De blev samlet ind på et tidspunkt, hvor man i befolkningen var rigtig bange for, at ambulancerne blev flyttet. Mange mennesker var ikke klar over, at ambulancerne er en amtsopgave. Jeg tror ikke, det kunne lade sig gøre at få så mange underskrifter i dag.

Men selvom halvdelen af dem er fra børn og mennesker, der ikke bor i kommunen, er 2000 underskrifter stadig mange. Man skal huske, at også arbejdsgiverne og SiD blandede sig i diskussionen og bad byrådet sikre, at vi ikke fik en dårligere ambulancebetjening.

– *Fyns amtsråd greb ikke ind. Blev Assens byråd ladt i stikken?*

– Jeg har spurgt min politiske kollega i amtsrådet. Det har aldrig været stillet overfor en stillingtagen til ambulancernes placering. I almindelighed vidste de for lidt om sagen.

En fremsynet ide

– *Blev det kommunale selvstyre sat ud af kraft i denne sag?*

– Ja, det må man sige. Falck er dygtige mennesker. De driver en rimelig god forretning, og vi må nok konstatere, at de har fået løst denne opgave til deres egen tilfredshed.

På den anden side må vi sige, at de løser de opgaver, de har påtaget sig på vores egn, til vores fulde tilfredshed. Det siger jeg velvidende, at der kan være slip, hvor ambulancer ikke er kommet så hurtigt, som pårørende forventer.

– *Bør der ikke være klarere retningslinjer for ambulancetjenestens virke?*

– Joh, det mener jeg også, der er lagt op til. Jeg tror, at vi får en ambulancelov.

– *Indenrigsministeren spurgte Falck og amtsrådet, da sagen blev rejst i folketinget. Men ikke Assens byråd?*

– Jeg finder det ejendommeligt. Vores kære indenrigsminister sagde til folketinget, at der var truffet en aftale mellem Falck og Assens fra 1. januar 1985, selvom det slet ikke var en realitet på det tidspunkt.

Det er så meget mere mærkeligt, som hun direkte har opfordret kommunerne til at foretage en samproduktion mellem civilforsvar og brandvæsen. Jeg var ikke med til at etablere det i Assens. Men de mennesker, som fik ideen, har været fremsynede.

– *Har den lokale presse bidraget til at give befolkningen en ordentlig information?*

– Det er min klare opfattelse, at den information, som den lokale dags- og ugepresse har lagt frem, har været meget ensidig.

– *Fordi Falck gav den kopi af breve til borgmesteren?*

– Dette er fakta. Jeg har fundet det meget generende, og jeg synes ikke, at det er en Falck-direktør værdigt at informere pressen om de breve, han sender til mig.

– *Der var vel en hensigt med det?*

– Joh, sandsynligvis nok ...

PS. Dette interview er gennemlæst og ord for ord godkendt af borgmester Peter Thaysen. Red. □

Er Falck blevet en fare for samfundet?

Firmaet fik ved sin optræden det kommunale selvstyre i Assens sat ud af kraft i sagen om brandslukningen. Længe før en aftale var indgået, meddelte firmaets topledelse indenrigsministeren, at korpset overtog brandslukningen fra 1. januar 1985. Indenrigsministeren fik tillige at vide, at en lukning af stationen i Assens ikke havde været på tale. Det stik modsatte fik et amtsrådsmedlem at vide i personlige breve.

Af Peter Hjorth, journalist

■■■ Falck er efterhånden en så stor og vidtforgrenet virksomhed, at korpset efter min vurdering er blevet farligt for samfundet. Det viser det hændelsesforløb, vi har været vidne til i Assens, men det er ikke det eneste eksempel.

Så skarpt trækker brandinspektør Ib Dalsfledt perspektivet op, efter at den privatejede familiekoncern – ved at gribe dybt ind i de kommunale beslutningsprocesser – har sikret sig brandslukningen i Assens og påført kommunekassen en merudgift på omkring 300.000 kr., oven i købet for en forringet slukningskapacitet.

Den stærkt oppiskede frygt i befolkningen for, hvad der ville ske med ambulancedækningen af byen, hvis Falck som bebudet flyttede fra Assens, fik byrådets flertal til at skifte standpunkt.

Borgmester Peter Thaysen: – Falck er dygtige folk, og de har spillet deres kort godt!

Brandinspektør Ib Dalsfledt: – Det er fantastisk, at det har kunnet lade sig gøre. Falck får i dag en så stor del af sine indtægter fra det offentlige, at der er grundlag for at overveje en nationalisering af foretagendet, når det offentlige alligevel betaler halvdelen af omkostningerne.

Hvad der frem til den 13. februar d.å. var teoretiske konsekvenser, er i dag fastslåede kendsgerninger, som står uafviseligt malet i rød lak:

- Falck har sat det kommunale selvstyre i Assens ud af kraft i denne sag.
- Falck har tilsidesat opgavefordelingen mellem amts- og primærkommuner, der i henhold til gældende lovgivning har ansvaret for henholdsvis ambulancetjenesten og brandslukningen.
- Falck har tvunget Assens kommune til inddirekte at betale for en ydelse, som i princippet er Fyns amts forpligtelse, nemlig ambulancedækningen.

Skader civilforsvaret

Assens fik kommunalt brandvæsen den 1. april 1967. Falck havde i årevis haft brandslukningen i byen og dens omegn. Men da der blev gennemført en sammenlægning af otte kommuner, var firmaet henholdende med at give et præcist tilbud.

Brandinspektøren skulle bruge prisen til sin budgetlægning og rykkede telefonisk for oplysningerne. Han fik det arrogante svar, at kommunen bare kunne starte sit eget brandvæsen. Og det var nøjagtigt, hvad kommunen gjorde. Det blev oprettet og stod udrykningsklart på nogle få måneder.

Allerede dengang så man en fordel i en samkøring mellem brandvæsen og civilforsvar. Assens blev det første sted, hvor en sådan samkøring blev gennemført efter et mønster, der har inspireret en række andre kommuner til at gøre det samme.

- Brandvæsenet er civilforsvarets hverdag. Beslutningen om at give brandslukningen til Falck er til stor skade for civilforsvaret, påpeger brandinspektør Ib Dalsfledt.

Et intermezzo

Falck har øjensynlig hele tiden regnet med, at firmaet før eller senere kunne få brandslukningen igen. Bortfaldet af brandslukningen måtte være et intermezzo, er den vending, som (ordret citeret) er anvendt i et brev til et socialdemokratisk amtsrådsmedlem, der blev indblandet i affæren.

Chancen kom i sommeren 1982, da firmaet under en sparerunde blev anmodet om at komme med et tilbud. Udspillet kom fra den borgerlige gruppe, der ved kommunalvalget året før havde fået flertal i byrådet og troede, at der var penge at spare på brandslukningen.

Det viste sig imidlertid at blive en både dyrere og ringere løsning, og forhandlingerne mellem firmaet og kommunen trak derfor ud. Så spillede Falck ud. Firmaet lod byrådet forstå, at det kunne blive nødvendigt at flytte stationen fra byen, hvis ikke korpset fik flere opgaver, der kunne gøre en forbliven økonomisk fornuftig, først og fremmest brandslukningen.

Nyheden sivede til den lokale dags- og ugepresse, og reaktionen udeblev ikke. Der opstod en ophidset og til tider kaotisk debat, hvori bl.a. de praktiserende læger udtalte sig om det vigtige i at have ambulancer i byen og roste det daglige samarbejde med korpset.

Falck sagde på intet tidspunkt direkte, at en flytning fra Assens ville omfatte de to ambulancer, som fysisk er stationeret i byen, hvor Fyns amt betaler for at have et beredskab.

Men det lå i luften, efter at en ledende artikel i ugebladet »Lokalavisen« havde påpeget risikoen for, at det ville ske. Samme ugeavis har hele tiden været så velunderrettet om sagens gang, set fra Falcks side, at der er anledning til at se en vis sammenhæng.

I hvert fald præciserede firmaet ikke, at man ville bevare den ambulance i byen, som amtet betaler for. Og lokalpressen beskæftigede sig meget med, hvordan det ville gå, hvis Assens skulle betjenes med ambulancer fra Falck i Glamsbjerg, 15 kilometer fra byen.

En nær forbindelse

Udsigten til at miste byens ambulancer udløste en sand læserbrevsstorm i lokalpressen. Samtidig gik et socialdemokratisk amtsrådsmedlem, Else Knudsen fra Assens, ind i debatten.

Til Fyns Stiftstidende udtalte hun, at det kunne blive svært at bevare akutfunktionen på Assens Sygehus, hvis ambulancerne blev flyttet. Underforstået: Uden akut funktion, intet sygehus.

Nu var befolkningen stillet overfor udsigten til ikke alene at miste ambulancerne, men også sygehuset. Dermed var frygten i befolkningen pisket yderligere op.

Bragte Else Knudsen sygehuset ind i debatten for at tjene Falcks sag? Det spørgsmål kender kun hun selv svaret på. Til »Sygeplejersken« udtalte hun direkte, at hun nok vidste, hvilke knapper der skulle trykkes på.

Det var en bemærkelsesværdigt åben udtalelse, når det tages i betragtning, at Else Knudsen har haft nære forbindelser med Falck og korpsets ledelse.

Således sendte direktør Poul William Falck den 20. november 1982 en lang redegørelse til Else Knudsen om korpsets fremtidsmuligheder i Assens. Det skete på opfordring fra reddernes lokale tillidsmand Ole Hansen.

Der er nær forbindelse mellem Else Knudsen og Ole Hansen, der kendte hinanden fra Assens Sygehus, hvor de havde arbejde som henholdsvis sygehjælper og portør. På et senere tidspunkt blev Ole Hansen redder hos Falck.

Breve fra Falck

I sit brev til Else Knudsen skriver Poul William Falck (ordret citeret) bl.a.:

❝ Spørgsmålet om fremtidig forbliven i Assens kommune skal behandles i korpsets bestyrelse den 14. 12. 1982. Mit gæt på udfaldet er, at korpsets bestyrelse vil pålægge direktionen for Fyn at leve op til beslutningen fra 1967, dvs. at fraflytte stationen efter samråd med Fyns Amt.

Jeg skal erkende, at ovennævnte skrivelse er blevet lang. Det er imidlertid vigtigt for korpset overfor befolkningen i Assens kommune at understrege, at Falck helst forbliver i Assens. Skulle korpset alligevel flytte fra kommunen skyldes dette alene, at Assens kommune ikke ønsker at overdrage opgaver til Falck, der kan gøre en forbliven fornuftig. ❞

Brevet slutter:

»Såfremt *De* (fremhævet af red.) skulle have yderligere spørgsmål til mig, står jeg gerne til rådighed ...«

Fem dage senere, den 25. november, sender Poul William Falck et nyt brev til Else Knudsen. Tonen er mindre formel. Direktøren skriver bl.a.:

»I fortsættelse af vore behagelige samtaler om ovennævnte, skal jeg herved tillade mig at fremsende et notat, der bl.a. indeholder nogle principielle betragtninger, som jeg synes *du* (fremhævet af red.) bør kende.«

Det var et internt notat om korpsets såkaldte dilemma i Assens, som tillige indeholdt en beskrivelse af firmaets forretningsmæssige målsætning.

Ligeså bemærkelsesværdig er en internt referat fra et møde på Falck-stationen mellem Falcks ledelse på den ene side og borgmesteren og kommunaldirektøren på den anden. Ole Hansen sendte det til Else Knudsen med bl.a. disse bemærkninger:

»Til sidst, Else, et sjovt lille regnestykke: »Hvor mange år tager det en velinvesteret million at vokse sig så stor, at det årlige renteafkast bliver 566.000?« Det går egentlig forbløffende hurtigt. Tænk hvis Assens om nogle få år, kunne få slukket brand, så at sige GRATIS. Nå, det var nærmest ment som en lille spøg, – eller hvad?

Såfremt du skulle ønske yderligere oplysninger, er du meget velkommen til at kontakte – Poul Falck – Vagn Mikkelsen eller undertegnede. I håbet om et fornuftigt resultat af kommunalbestyrelsesmødet mandag –

Mange hilsener og *tak for hjælpen* (fremhævet af red.).«

Ordlyden af tillidsmandens brev er klart belastende for Else Knudsens rolle i sagen og rejser tre spørgsmål:

- Hvad er det for en hjælp, Else Knudsen har givet Falck, der i hvert fald har opfattet hendes indsats som en hjælp?
- Bestod den hjælp i, at Else Knudsen ved at inddrage sygehuset i diskussionen pustede til ilden for at øge presset på byrådet?
- Var det en bevidst og planlagt handling – dvs. aftalt spil?

Disse spørgsmål skal ses i lyset af, at Else Knudsen er et ret indflydelsesrigt medlem af Fyns amtsråd, hvor hun er formand for den socialdemokratiske gruppe, som har flertallet.

Tillige er hun medlem af sygehusudvalget. Hun må derfor betragtes som en nøgleperson, når man ser på de undvigende eller intetsigende svar, byrådet og borgmesteren i Assens har fået på forespørgsler til amtsrådet.

Blev misinformeret

I sommeren 1983 rejste tidligere indenrigsminister Henning Rasmussen (S) sagen i folketingets kommunaludvalg, som stillede spørgsmål til indenrigsminister Britta Schall Holberg (V)

Hun udbad sig en forklaring fra Falck og Fyns amtsråd. Men hun rettede *ikke* henvendelse til den berørte part – nemlig Assens kommune, hvor hun selv var medlem af byrådet, indtil hun blev minister i Schlüter-regeringen. Og hun spurgte *ikke* borgmesteren, som er hendes partifælle.

Ordførende direktør Jørgen Falck svarede ministeren med bl.a. disse ord:

❝ Der har på *intet tidspunkt været tale om en lukning af stationen* (fremhævet af red.), al den stund problemerne i Assens aldrig har været drøftet med Fyns amtskommune, som er ansvarlig for ambulance- og patientbefordringen til sygehusene. Derimod har Falck tilkendegivet, at en garanti for stationens eksistens i en længere fremtid kun kunne afgives, såfremt der blev etableret et samarbejde med Assens kommune om de aktiviteter, som er af vital betydning for en lille Falck-stations eksistens.

Konklusionen på forhandlingerne med Assens kommune har været, at der med virkning fra 1. januar 1985 etableres Falck-station på kommunens CF-gård, og at brandslukningsforpligtelsen fra samme dato overdrages Falck. ❞

Redegørelsen fra koncernens øverste ansvarlige chef står således i et skærende misforhold til familiemedlemmet Poul William Falcks brev om, at en lukning rent faktisk har været på tale i direktionslokalerne. Det bekræftede senere advokat Erik Falck i Natredaktionen på radioens P 3.

Og både indenrigsministeren og folketingets kommunaludvalg blev misinformeret med oplysningen om, at korpset skulle overtage brandslukningen fra 1. januar 1985. En sådan aftale forelå overhovedet ikke på det tidspunkt, redegørelsen er dateret – nemlig 19. juli 1983.

At Falck var så sikker i sin sag, selvom der endnu ikke var indgået nogen formel aftale, gjorde et stærkt indtryk på en række af byrådets medlemmer.

Seks måneder senere traf byrådet så en helt anden beslutning. For flere af kommunalpolitikerne var det afgørende, at en lukning af Falck-stationen i Assens ifølge topledelsen på intet tidspunkt havde været på tale.

Gyset udeblev, konstaterede Fyns Tidende, da byrådets beslutning om *ikke* at overdrage brandslukningen til Falck var en kendsgerning den 12. december 1983.

Direktør Poul William Falck var fåmælt. Til Lokalavisen udtalte han: – Jeg er simpelt hen målløs. Vi har nu forhandlet i over et år, og jeg har fået den bombesikre opfattelse, at det var meningen, at vi skulle overtage brandslukningen 1. januar 1985. Jeg fatter ikke en lyd af, hvad der er sket, som har kunnet forårsage denne komplette kovending.

Et par dage efter byrådsmødet var han til konsultationer i København ... □

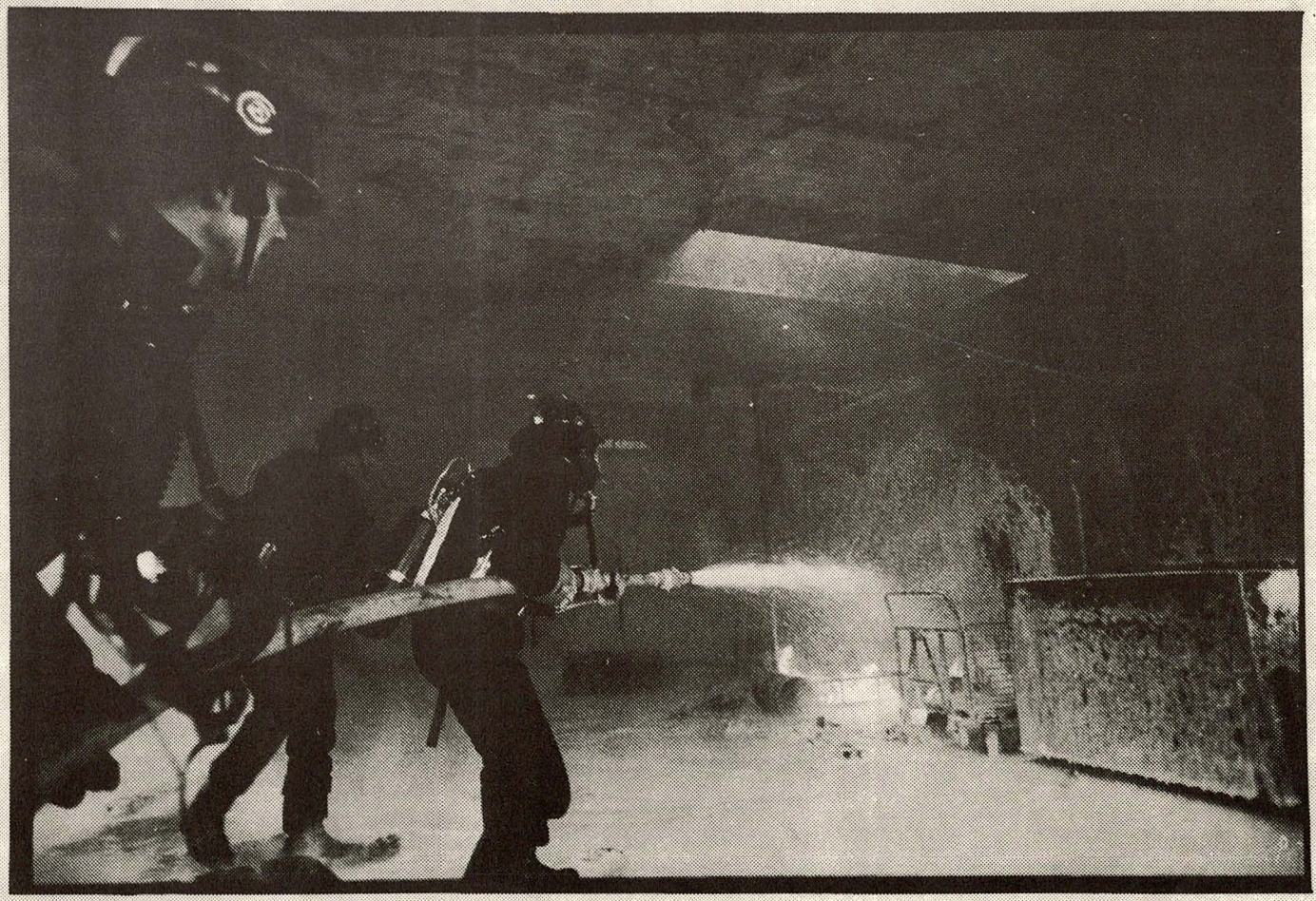

©MORTEN BO
AMALIEVEJ 4
1875 KØBENHAVN V